

21075

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EYYÜB SULTAN TÜRBESİNDEKİ ESERLERİN İNCELENEREK SULTAN
REŞAD TÜRBESİNDE SERGİLENMESİ

MÜZECİLİK
YÜKSEK LİSANS BİTİRME TEZİ

ERMAN GÜVEN

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. ÖZDEN SÜSLÜ

İSTANBUL-1992

İÇİNDEKİLER

SAYFA

ÖNSÖZ

ÖZET

• GİRİŞ.....	1
TÜRBELERİN TANITIMI VE TARİHSEL GELİŞİM.....	2
1.1.Türbe Tanımı.....	2
1.2.Osmanlı Öncesi Türk Uygarlıklarında Türbe.....	3
1.3.Osmanlı Dönemi Türbeleri.....	5
1.3.1.Osmanlı Klasik Dönem Öncesi Türbeleri.....	9
1.3.2.Osmanlı Klasik Dönem Türbeleri.....	11
1.3.3.Osmanlı Son Klasik Dönem Türbeleri.....	14
1.3.4.Osmanlı Barok Dönem Türbeleri.....	15
1.3.5.Osmanlı Ampir, Karma ve Neoklasik Dönem Türbeleri	17
1.3.6.Cumhuriyet Döneminde Türbelerin Durumu.....	19
• EYYÜB SULTAN TÜRBESİ.....	21
2.1.Mimari Özellikleri.....	21
2.2.Türbeye Yapılan İlave ve Onarımlar.....	24
2.3.Türbede Gömülü(Medfun) Olanlar.....	25
2.4.Eyyüb Sultan Türbesinde Yer Alan Eserler.....	27
2.4.1.Kağıt Malzemeler.....	30
2.4.2.Metal Malzemeler.....	55
2.4.3.Ahşap Malzemeler.....	83
2.4.4.Kumaş Malzemeler.....	94
2.4.5.Cam, Taş ve Seramik Malzemeler.....	110
• MÜZE DÜZENLEMESİ İÇİN ÖNERİLEN V.SULTAN MEHMED REŞAD TÜRBESİ,.....	116
3.1.Mimari Özellikleri.....	116
3.2.Türbenin Bezeme Özellikleri.....	117
3.3.Türbe İçin Önerilen Sergileme Modeli.....	121

	<u>SAYFA</u>
4. SONUÇ.....	129
RESİMLER.....	132
KISALTMALAR.....	136
BİBLİYOGRAFYA.....	138
SÖZLÜK.....	

Ö N S Ö Z

Yıldız Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü "Müzecilik Bölümü " bitirme tezi olarak ; Eyyüb Sultan Türbesindeki Eserlerin İncelenerek V.Sultan Reşad Türbesinde Sergilenmesi" konusunu özellikle seçtik. On seneden beri İstanbul Türbeler Müzesinde çalışıyor olmam ve incelediğim eserleri tanıyor olmam konuya daha sıcak yaklaşmamı sağladı.

Eyyüb Sultan Türbesi; İstanbuldaki türbelerin gözbebeği durumundadır. Bu türbeğe gösterilen ilgi dolayısıyla burada küçük eser yönünden büyük bir kültür hazinesi birikmiştir. Bu eserlerin müzede ayrıca sergilenmemesi üzücüdür. Gelecekte müstakil bir müze binası yapılıncaya kadar ki bir süre içinde bu eserlerin "Sultan Reşad Türbesi"nin müsait olan mekanlarında sergilenebileceğini düşündüm. Tezimde bu konu ile ilgili önerilerde de bulundum. Bu düşüncemin gerçekleşebilmesi en büyük dileğimdir.

İstanbul Türbeler Müzesine ait küçük eserler hakkında bu güne kadar geniş kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır. Bu eserlerin tezimiz içinde fotoğrafları ile birlikte tanıtılıyor olması sevindiricidir. Bu olayın gerek müzeler, gerek Sanat Tarihi çevreleri için yararlı olacağını ümit ediyorum.

Tez çalışmalarımda bana yardımlarını esirgemeyen Sayın Hocam Prof. Dr. Özden SÜSLÜ'ye, Doç. Dr. Tomur ATAGÖK'e, Öğret. Görev. Sedat GÖKSU 'ya, Yuk. Mim. Rest. Nuran KARA'ya, Yuk. Mim. Rest. Nur URFALIOĞLU'na, Ve çalışmalarımındaki büyük desteği dolayısıyla İstanbul Türbeler Müzesi Müdürü M. Cenk ALPAK'a çok teşekkür ederim.

Erman GÜVEN

Ö Z E T

İslam Kültür Tarihi içinde mezar anıtları önem taşırlar. Bunun sebebi türbelere hayli rastlanılmasıdır. Günümüzde de canlı bir şekilde yaşayan bu kültür varlıklarımız genellikle mimari açıdan ele alınmışlardır. Türbelere gelen ziyaretçilerin buraya hediye ettikleri bir çok hediye, zamanla tarihi değer kazanmışlardır. Bunların büyük bir kısmı 1861 yılından itibaren İstanbuldaki kurulan müzelere toplanmıştır. Bu gün bu eserleri; Topkapı Sarayı Müzesi, Arkeoloji Müzesi, ve Türk ve İslam Eserleri Müzesi koleksiyonları arasında görmektediriz . Türk müzeciliğinin Cumhuriyet Döneminde ise, türbeler halkın ziyaretine kapatıldıklarından bilhassa küçük taşınır envanterli eserler çok bakımsız kalmışlardır. 1979 yılından itibaren kurulan İstanbul Türbeler Müzesi Müdürlüğü ile küçük eserler, Sultanahmetteki müze deposuna getirilerek koruma altına alınmışlardır. Ancak Eyyüb Sultan Türbesinde bulunan eserlerin çoğunluğu yerlerinde muhafaza edilme durumunda kalmışlardır. Bunun da sebebi, burasının nispeten güvenli bir yer olması ve buradaki eserlerin büyük boyutlarda olmalarıdır.

Eyyüb Sultan türbesine ait eserler Türbeler Müzesine ait koleksiyonlar arasında en önemlilerindedir. Bu eserler Envanter ve Demirbaş defterlerine kayıt edilmişlerdir. Biz bu eserlerden erişebildiklerimiz arasından seçme yaparak bir değerlendirmeye gittik. Eserlerin yerinde fotoğraflandırılmaları söz konusu olduğundan, karanlık mekenlerde flaşla çalışmak zorunda kaldım.

Konuyu beş bölümde inceledim. Birinci bölümde türbenin tanımını üzerinde genişçe durdum. Osmanlı öncesi ve Osmanlı Dönemi boyunca tarihi gelişim içinde türbelerin kaydettikleri ilerlemeleri örnekleri ile anlattım.

İkinci bölümde, esas konumuz olan Eyyüb Sultan Türbesini bu günkü konumu ve kültürel değerleri ile birlikte tanıttım. Eyyüb Sultan Türbesindeki eserleri cinslerine göre guruplandırarak tanıtımlarını katalog halinde sundum.

İkinci bölümde eserlerin benzerleri ile karşılaştırılmasına gidilerek konuya daha geniş bir boyut kazandırmak da mümkündür. Ancak bunun yerine çok sayıda eseri tanıttık.

Üçüncü bölümde ise Sultan Mehmet Reşad Türbesinde bu eserlerin sergilenebilmeleri için modeller verilmeye çalışılmıştır.

Dördüncü ve son bölümde ise konumuzun günümüz ve gelecek açısından bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Türbelerin günümüzde alması gerekli yeni fonksiyonların müzecilik açısından bir değerlendirmesine gidilerek tez sonuçlandırılmıştır.

G İ R İ Ő

Bol bol rastlanan mezar buluntuları sayesinde müzeler bu günkü koleksiyonlarının seviyesine erişebilmişlerdir. Türk ve Çinlilerin kurganlarından çıkan buluntular, Mısır Piramit buluntuları, Troia ve Astek hazineleri arkeoloji bilimini kö - rükleyen temel taşlardandır.

Bilindiği gibi eski uygarlıklarda ölüye hediye sunmak ade - ti vardı. Bu dönem İslam Uygarlığına kadar sürer. İslam dü - şüncesi ise kabire yalın olarak gömülmeyi getirmiştir. Hatta İslama göre, tezde incelediğimiz türbe adı verilen mezar anıt - ları lüks olarak görülmektedir. Ancak Türklerin İslamiyetten önceki kuvvetli mezar kültürleri tesirinde anıtsal mezar yapı - ları mimarisi gelişmiştir.

Türk Kültür Tarihi açısından türbeler konusu çokça işlen - miştir. Mimari yönden yayın çok olmasına karşılık türbelerde bulunan taşınır kültürel eserler ile ilgili yayınlar nedense azdır.

Eyyüb Sultan Türbesinin eserlerini incelerken İstanbul müzelerindeki diğer ilgili eserlerle, ilgili katalog ve maka - lelerden yararlandım.

On senedir türbeler ile ilgili araştırma yapmam ve Türk İslam Sanatları ile hobi olarak uygulamalı şekilde uğraşmış olmam tez çalışmalarına yardımcı oldu. Diyebilirimki bu tez o - kuyanlara türbeler ve içindeki donanımlar ile ilgili özet bil - gi vermiş olacaktır.

1. TÜRBELERİN TANITIMI VE TARİHSEL GELİŞİM

1.1. TÜRBE TANIMI

İçinde bir mezar bulunan ister üzeri kapalı ,isterse açık olsun bir mekâna Türk Sanatında "Türbe" adı verilmiştir. Fransızca Türbê, İngilizce Tomb ,Mausoleum kelimeleri ile ifade edilmiştir. Araplar ise Turba, Kubba ve Darîh adını vermişlerdir. Yine peygamberler için; Markad veya Makam da denilirdi. İran ve Orta Asyada ise; Makbera, Gunbat (Kulemezar) Künbed, Buk'a, Bik'a, (Şeyh Türbesi), Aramgah (Anıtkabir, ziyaretgah) Ve Meşahid (Ulu ve Şehid Mezarları) ve bunun gibi isimler verilmiştir (1).

İslam Dininin kabir ziyaretlerini ibret olduğu için emretmesi dolayısı ile kabirlere gelen insanlar için çeşitli etkilerden korunmak amacıyla kapalı mekanlar oluşmuşlardır. Padişahların ,hakanların yüceltilmesi içinde zenginliğin bir ifadesi olarak ta türbe mimarisinin geliştiğini söyleyebiliriz (2).

Cami ve b. gibi bir vakıf eseri yaptıran insanlar için de bir hatırsınaslık örneği olarak türbeler de yapılmışlardır. Özetlersek ; tarihte iz bırakmış önemli insanların çoğu için türbeler yapılmıştır diyebiliriz.

(1) ÜNSAL, B., İstanbul Türbeleri, s.77

(2) NURMUHAMMEDOĞLU, N.-B., Hoca Ahmed Yesevi Türbesi, s.4

1.2. OSMANLI ÖNCESİ TÜRK UYGARLIKLARINDA TÜRBE

Türklerin İslamiyeti kabul etmeleri ile ortaya çıkan ilk devletlerden birisi olan Karahanlılara ait, 978 tarihli Özbekistandaki Arap Ata Türbesi, bilinen en eski türbelerden birisidir. Geometrik süslemeli portali ve yüksek kubbesi ile dikkat çeker. Bilinen bu ilk yapıda bile tuğla, çini, mozaik tekniği gibi yüksek malzemenin kullanılması ilginçtir. Kare planlı Ayşe Bibi Türbesinden sonra karşılaştığımız 1012 tarihli Özkent, Nasr Bin Ali Türbesi; Türk Sanatında çok kullanılan geometrik kompozyonların ilk örneğini sergiler (3). 1152 tarihli Özkent, Celaleddin Hüseyin Türbesi ilk rumi deseninin kullanıldığı yapı olarak dikkat çeker (4).

Harzemşahlar Devrine ait Sultan Tekeş ve Fahreddin Razi kümbetleri yine çokgen tamburlu ve sivri külahlı üst yapıları ile etkili görüntüdedirler (5).

Gazneli Sanatı ise türbe açısından Karahanlıları izleyen bir üslüptadır. Örnek olarak Sengbest, Aslan Cazip Türbesini verebiliriz. Hindistanda Fetihler yapan Gazneli Mahmut ile buraya giren türbe mimarisi; sonradan burada öylesine benimsenmiştir ki, daha sonra Hindistanda Türbe Mimarisinin şahe-serleri verilmiştir.

(3) ASLANAPA, O., Türk Sanatı, s.27

(4) ÜNSAL, B., İstanbul Türbeleri, s.77

(5) ÜNSAL, B., İstanbul Türbeleri, s.78

1040-1157 tarihleri arasında hüküm süren Büyük Selçuklular kendilerinden önceyi değerlendirmişlerdir. Bu dönem türbelerinde farklı olarak silindir ve sekizgen gövdeli türbeleri görmekteyiz. Sekizgen gövdeli Abarkûh, Kümbedi Ali'yi ve Silindirik gövdeli Cihil Duhteran(Kırk kızlar) türbesini örnek olarak verebiliriz. İran, Karagan'da yeni keşfedilen iki Selçuklu kümbeti sekizgen gövde, köşelerinde silindirik kuleleri, ve Çiftakubbeleri ile daha sonraları Anadolu Selçuklular yoluyla Osmanlıya geçen gelişmeleri bünyesinde toplıyan ilk habercilerdir (6). Serahs'taki Ebu Fazl ve Mihne'deki Ebu Sa- it Türbesi ile devam eden gelişme, nihayet 1157 yılında Sultan Sencer'in Türbesi ile noktalanır. Merv şehrindeki Sultan Sencer Türbesi Büyük Selçuklu Türbe mimarisinin bütün gelişmelerini bünyesinde toplar (7).

1071 tarihinden sonraki devreyi Anadolu Selçuklular adı ile incelemekteyiz. Anadoludaki türbeler daha önce ele aldığımız kümbet ve türbelerden daha mütevazi ölçülerdedirler. Buna karşılık plan ve malzeme açısından çok zengindirler. Plan tiplerine göre Anadolu Selçuklu Türbelerini beş grupta inceleyebiliriz;

Kare Planlı Türbeler: 12.y.yıla tarihlenen Kırşehir, Melik Gazi kümbedini örnek verebiliriz.

Sekiz Köşeli Gövde ve Külahlı Türbeler: 1145-46 ile tarihlenen Amasya, Halifet Gazi türbesi ile Sivastaki 1193 tarihli Sitte Melik(Şahinşah) Kümbedini örnek olarak verebiliriz.

(6) ASLANAPA, O., Türk Sanatı, s.70-71

(7) ASLANAPA, O., Türk Sanatı, s.77

Kare Oturtmalık(Mumyalık) Sekizgen Gövdeli ve Kûlahlı Türbeler: Konya Ulaş Baba Kûmbedi,Kayserideki 1238 tarihli Huand Hatun Türbesi tanınmış örneklerdir.

Medreselere Bitişik ve Tamburu Medrese Kornişli Üstünde Yükselen Türbeler:1278 tarihli Amasya Turumtay türbesi ile, Sivastaki Sultan I. Keykavusun yaptırdığı Darüşşifanın sağ tarafında yer alan türbeyi örnek olarak verebiliriz.

Değişik Tipteki Türbeler: Yukarıdaki tiplere girmeyen ancak önemli karakter gösteren türbelerdir.Tercandaki Mama Hatun Kûmbeti etrafındaki silindirik geniş kuşatma duvarlı planı ile tek örnektir . Erzurum Çifte minareli Medresenin güneyinde yer alan üç kûmbetten biri olan Emir Saltuk Kûmbeti Roman Üslûbuna benzer özellikler taşır.(8)

Anadolu Selçuklular türbe mimarisi yanında ağaç oymacılığı, Çinicilik,rölyef mermercilik dalında çok güzel küçük eserler de meydana getirmişlerdir. Bilhassa türbe kapıları, ahşap pencere kapakları,sanduka tahtaları ve sayısız çini eseri müzelerimizde izleyebilme şansına sahibiz.(9)

1.3.OSMANLI DÖNEMİ TÜRBELERİ

Osmanlı Mimarları yukarıda anlattığımız kûmbet mimarisini geliştirerek ,türbe mimarisine klasik şeklini vermişlerdir.

(8) TAYLA,H.,Mimar Sinan'ın Türbeleri, s.295-297

(9) GÜVEMLİ,Z.-KERAMETLİ,C.,Türk ve İslam Eserleri.S.35,40

Osmanlı Dönemi türbelerini incelerken şöyle bir klasifikasyona gittik.1-Osmanlı Klasik Dönem Öncesi Türbeleri,2-Osmanlı Klasik Dönem Türbeleri,3-Osmanlı Son Klasik Dönem Türbeleri,4-Osmanlı Barok Dönem Türbeleri,5-Osmanlı Ampir,Karma ve Neoklasik Dönem Türbeleri. Ancak Osmanlı türbelerini mimari açıdan incelemeyen önce ortak özellikler gösteren iç donanımlarını da öğrenmemiz gerekir. Tipik Osmanlı türbeleri girişinden kubbesine kadar aşağıdaki gibi donanımlara sahiptirler.

Türbelere revak adı verilen bir ön mekandan girilir.Eğer mimari olarak türbe önüne bir revak yapılmamışsa,sonradan buraya ahşap,bağdadi denilen türbe bekçi odaları yapılırdı. Bu mekanlar türbedar ile ziyaretçilerin sohbet ettiği yerlerdi. Son ahşap revak örnekleri olan Sultan Abdülmecit Türbesi ile Cerrah Mehmet Paşa Türbesinin 20 sene evveline kadar kalıntıları da zamanla yok olmuştur. Piyale Paşa Türbesinin ise Kanuni Sultan Süleyman Türbesininki gibi çepeçevre dolaşan revağı da günümüze ulaşamadı (10)Bu dinlenme yerlerinde türbedarlar bilhassa padişah ve ailesindek kişileri kahve ikram ederek ağırlarlardı.Nakşidil Valide Sultan Türbesinde hâlâ Taht şeklinde Fransız stili bir koltuk yastıkları ile birlikte muhafaza edilmektedir.

Türbelerin giriş kapıları künde-kâri tekniğinde,geometrik desenli olabildiği gibi geç dönemde demir kapılar dâhi görülmür.Padişah türbelerinin kapıları ise,çoğunluğu sedef işçiliği ile yapılmış, ince bir işçiliğe sahip eserlerdir.

(10) İstanbul Türbeler Müzesi Müdürlüğü Arşivi.

Türbeye girilince ortada sanduka veya lahitler yer alırdı. Sandukalar ölen kişinin mevki ve yaşına göre büyük veya küçük olurlardı. Erkeklerin baş ucunda bir sarık veya fes bulunur, kadınlarınsı ise düz olup, başörtüsü ile örtülürdü. Padişah ve şehzadelerin hayatta iken taktıkları sorguçlar ise başlarından çıkan sarıkla birlikte daha sonra sandukalarının üzerinde muhafaza edilirlerdi (11). Yazar İbrahim Hakkı KONYALI hatıralarını anlatırken Sultan I. Ahmedin sandukasının üzerinde duran çok kıymetli sorgucu her gün sabah sanduka üzerindeki sarığa taktığını, geceleri ise meşin muhafaza içerisinde koynunda sakladığını anlatmıştır. (bu sorguçların bir kısmı Topkapı Sarayı Müzesinde, diğerleri ise Türk ve İslam Eserleri Müzesinde bulunmaktadır.)

Sanduka üzerinde ise acem şalları, kabe örtüleri ve bazende vasiyeti var ise kaftan veya kemer v.b. gibi bir hatıra kabilinden giyim eşyaları örtülürdü. (Yavuz Selim Türbesinde sanduka üzerinde Padişahın kaftanı muhafaza içinde durmaktadır) Sandukayı tamamen kaplıyan özel örtülere Pûşide adı verilirdi. Bunların gümüş simlerle yapılmış olanları da çoktur (Pûşide Farsca Örtü, örtülmüş demektir).

Sanduka etrafında ahşaptan veya çeşitli metallerden yapılmış şebeke ve korkulukların yapıldığını görmekteyiz. Bu durumu daha ziyade padişah ve veli türbelerinde görürüz. Türbelerde sanduka yanında mermer lahit adı verilen mezarlarada rastlarız. Bu lahitler dışardaki mezartaşlarından farklı olarak üzerleri renkli boya ve yıldızlar ile süslü olurlardı (12).

(11) TAPAN. N. , Sorguçlar, s.104-105

(12) YETKİN, Ş., Boyalı İki mermer Lahit. s.24-25

Türbe zeminine acem hasırı örtülür, üzerine de halı döşenirdi. Sanduka ön ve arkalarında rahleler ve mumlar bulunurdu. Bazen ise okunulan cüzlerin muhafaza edildiği cüz dolapları veya muhafazaları adı verilen özel ahşap eserler olurdu. Bu cüz muhafazaları sedef ve fildişi malzemeden çok kıymetli eserler olduklarından çoğunluğu Topkapı ve Türk İslam Eserleri Müzelerine kaldırılmışlardır (13).

Duvarlar ise; çoğu kez kalem işi veya çini kaplama ile süslenirdi. Duvarlarda en güzel hat levhaları asılı olurdu. Çinilerin üzerinde ve kalem işlerinin üzerinde ayet kuşakları yer alırdı. Bu ayetlerin konuları ise Yasin, Tebareke gibi Kur'an-ı Kerim'in âhiret hayatından bahseden bölümlerini kapsamaktadır. Türbe duvarlarına gömülü dolapların içlerinde ise: türbeye vakfedilen taslar, havlular, mendiller, mum makasları, mühürler v.b. gibi eşyalar muhafaza edilirdi.

Türbelerde özel kutular içinde Sakal-ı Şerif'ler de bulunur, bunlar bilhassa kutsal gün ve gecelerde ziyaretçilere gösterilirdi. Hatta Kutsal Emanetlerden üç adet "Kadem-i Saadet" Eyyüb Sultan, III. Selim, I. Abdülhamit türbelerinde şu anda bile muhafaza edilmektedirler.

Tarikat ve din büyüklerine ait türbelerde ise kılıç, teber, sürre bayrağı, keşkül, şeyh ve dervişlere ait giyim kuşam malzemeleri gibi daha değişik etnoğrafik malzemelerden bol bol bulunurdu.

(13) GÜVEMLİ, Z.-KERAMETLİ, C., Türk ve İslam Eserleri. s.40-43

Türbelerde eskiden kalabalık bir çalışanlar kadrosunun bulunduğunu Süleymaniye Vakfiyesinden öğrenmekteyiz (14). Buna göre, Kanuni Sultan Süleymanın Türbesinde; 2 türbedar, 40 hafız, 90 cüz okuyucusu, 1 buhur görevlisi, 1 sucu, 1 temizlikçi, 1 hizmetkarın çalıştığını ve bunların aldıkları ücretleri öğrenebilmekteyiz.

Türbelerdeki zengin tarihi donanım, anlatmakla bitmeyecek çeşitliliğe sahiptir. Bu bol malzemeler ile ayrı ayrı kitaplar yazılabilir. Biz burada türbelerin geçmişte olduğu gibi, bu gün de müze niteliğinde mekanlar olduklarına dikkat çekmek istedik.

1.3.1. OSMANLI KLASİK DÖNEM ÖNCESİ TÜRBELERİ

Bu dönem; 15-16. yüzyılı kapsar. Kare planlı dört tarafı açık türbeler ile , sekizgen planlı kasnaklı veya kasnaksız kubbeli kapalı türbeler bu devrin karakteristiğini oluştururlar. Bazen de dikdörtgen üzerine tonoz veya kubbe örtülü türbelere de rastlanılabilir. Sekizgen yüzlerin silme dikey çerçevelerinin içlerinde altlı üstlü pencerelerin yükseldiği görülür. Üst pencereler dışta petek camlı içte ise vitraylıdır. Ön cephelerde kapı girişlerinde yer alan revaklar saçakları ve kubbeleri ile binaya zenginlik verirler. Dekorasyon yönüyle; ahşap üzerine zengin desenli flatolu ahşap, fildişi, sedef gibi zengin malzemelerin kullanıldığı görülür (15).

(14) KÜRKÇÜOĞLU ,K., Süleymaniye Vakfiyesi, s.10

(15) ÜNSAL ,B., İstanbul Türbeleri, s.80

15 ve 16. yüzyıl türbelerinin bir özellikleri de padişahlara ait olanlarının tek sandukalı olmalarıdır. Fatih Sultan Mehmet , Sultan II. Bayazıd, Yavuz Sultan Selim Türbelerini buna örnek verebiliriz.

Bu stilin tipik örnekleri :

1458,-59 yıllarında yapılan İstanbulun en eski Türbesi olan Eyyüb Sultan Türbesi; sekizgen planlı, kesme taştan bir yapıdır. Türbe çok onarım görmüş ve ön tarafına ek binalar yapılmıştır. Bütün duvarları her döneme ait kıymetli çiniler ile süslüdür. Türbenin caminin iç avlusuna bakan kısmına Sultan I. Ahmet tarafından yaptırılan sebil mermer işçiliğinin güzel örneklerindedir (16).

1471-72 tarihli Rumi Mehmet Paşa Türbesi sadeliği ile, Mahmut Paşa Türbesi (1473-74) ise dış cephesindeki mozaik çiniler ile dikkat çeker (17). 1499 tarihli Davut Paşa Türbesi sekizgen planlı olup, baklava başlıklı sütunlar üzerinde duran küçük kubbeli revakı ile göz doldurur.

1513 tarihli Sultan Bayazıd Türbesi muntazam kesme taştan sekizgen planlı, kasnaklı, kubbeli bir yapıdır. Padişahın görkemi belirten büyük ebatlarda yapılmıştır. Hemen yanbaşıda bulunan Sultan II. Bayazıdın kızı Selçuk Sultana ait 1512 tarihli türbe ise mütevazi sade bir yapıdır.

Fatih Sultan Mehmet ve hanımı Gulbahar Hatunun türbeleride 15. yüzyıl yapılarıdır. Ancak 1765 depreminde yıkılıp sonradan barok etkilerle yeniden yapıldıklarından bu türbeleri Barok Stil içinde inceleyeceğiz.

(16) URFALIOĞLU, N., İstanbul Sebilleri, s.37

(17) AYASLIOĞLU, Mustafa, Mahmut Paşa Türbesi, s.

1.3.2. OSMANLI KLASİK DÖNEM TÜRBELERİ

Bu dönemde Mimar Sinanın türbe mimarisine pek çok plan uygulaması getirerek zenginlik kazandırdığını görürüz. Türbelerin çoğu külliye içinde yer almışlardır. Sekizgen, kare, dikdörtgen, altıgen planlar görülür. Cephelerde zengin taş işçiliği görülür. Cephelerdeki pencere sayısı artmış ve hafifletilmiş cepheler oluşturulmuştur. Duvarlar kitabelerle bezenerek, mermer kaplanarak tek düzelikten kurtulmuştur. Kubbe ler bazen saçaklı bazen dilimlidir. Kapı önlerinde veya binayı çepeçevre dönen revaklar yapılmıştır. İç dekorasyon ise; çiniler, malakari süslemeler, mermer taklitleri ve çok renkli kalem işleri ile çok zenginleşmiştir (18).

Bu stilin tipik örnekleri;

1522 tarihli Yavuz Sultan Selim Türbesi Mimar Acem Ali'nin eseridir. Dıştan yivli kubbesi ve renkli taş cepheleri ile ilgi çeker. Türbeye sağlı sollu renkli sır tekniğinde yapılmış panoların yer aldığı bir revaktan girilir. Türbe içinde dört kez sıva ve kalem işi değişikliği yapıldığı yapılan sıva kontrollerinden anlaşılmıştır. Türbe içindeki sedef şebekesi, sanduka etrafını çevreler. Kündekari tekniğindeki kapı ve pencere kanatları çok güzel geometrik süslemelere sahiptirler(19).

Şehzade Mehmet Türbesi 1543 tarihli olup, Mimar Koca Sinan'ın eseridir. Türbe dıştan yivli kubbesi ile Yavuz Sultan Selim Türbesine benzer. Türbe başta mimarisi olmak üzere, çinileri

(18) ÜNSAL ,B., İstanbul Türbeleri, s.82

(19) TAHAOĞLU, T.Ö., Osmanlı Türbeleri, s.86-87

çok renkli vitrayları ve içinde bulunan küçük eserler bakımından bu dönemin en önemli eseridir (20). Türbe içinde yer alan taht şeklindeki ahşap eser orjinal tek bir örnektir.

1545 tarihli Fatih Maltada yer alan Hüsrev Paşa Türbesi ise dış cephede taş işçiliğinin en güzel örneklerinin sergi-
lendiği bir eserdir. Bu yapıt da Mimar Sinanındır.

1559 tarihli Hürrem Sultan Türbesi de dıştan sekizgen iç-
ten onaltıgen planlıdır. Türbe revakının sağında ve solunda
ve iç cephelerde yer alan çiniler bahar dallı desenleri ile
süsleme tarihi için önemlidirler. Mimar Sinan'ın eseridir.

1588 tarihli Kanuni Sultan Süleyman Türbesinde Mimar Si-
nan değişik anlayışlar sunmaktadır. Türbenin etrafını çepeçev-
re çeviren bir revak yer almıştır. Türbe sekiz sütuna oturan iç
kubbesi ile değişik şemadadır. Çift kubbeli bir yapıdır. Bu tür-
be de çini panoları, vitrayları, bilhassa kubbe içindeki gökteki
yıldızların canlandırılmaya çalışıldığı malakari süslemeleri
ile bezeme sanatımız açısından örnek bir türbedir.

1561 tarihli Rüstem Paşa Türbesi de İznik Çinileri ile ta-
nınmıştır. 1573 Tarihli Piyale paşa türbesi ise dışında eskiden
var olan günümüzde ise bulunmayan çepeçevre revağı ile dikkat
çekicidir (21). 1574 tarihli Sokullu Mehmet Paşa Türbesi ise
geniş ölçülerde tutulmuş adeta bir aile kabristanlığı niteği-
ğindeki bir yapıdır.

(20) DURUÇAY, A., Şehzade Mehmet Türbesi, s.108

(21) İstanbul Türbeler Müzesi Müdürlüğü Fotoğraf arşivi.

Mimar Sinan'ın türbe mimarisinde doruk noktasına eriştiği eser Sultan II. Selim Türbesidir. 1577 tarihli türbe kare planlıdır . İç kubbe sekiz sütun üzerinde durur. Kubbeye geçişte sivri kemerler ve pendentifler kullanılmıştır. Türbe plan bakımından Edirne Selimiye Camisine benzer. Çini ,malakari ,kalem işi,vitray, ahşap işçiliği bakımından da türbe;Klasik Osmanlı Üslubunun bütün özelliklerini taşır. Aynı zamanda çok büyük ölçülerde olan türbede kırkbir kişi gömülüdür (22).

Y.Mimar Hüsrev Tayla "Mimar Sinan'ın Türbeleri " adındaki araştırmasında Mimar Sinan'ın inşa ettiği türbelerin sayısını 22 olarak verir. Mimar Sinan'ın yaptığı türbeleri inşa tarzına göre dört üslup devrinde inceleyebiliriz ;

1- Geleneksel üsluba bağlı konstruktif devre. 1526-154 yıllarını kapsayan bu devreye örnek;Yavuz Sultan Selim ve Barboros Hayreddin Paşa Türbeleridir.

2- Süslü ve Zengin Üslup; 1543-1546 yıllarını kapsar. Şehzade Mehmet ve Hüsrev Paşa Türbeleri bu devreye örnektir.

3- Teyzincilikten Sadeliğe,Mimari Ögelerden Yaratıcılığa Dönüş; 1547-1548 yıllarını kapsar. Şehzadeler ve Zal Mahmut Paşa Türbeleri örnektir.

4- Olgunluk Devri; 1548-1550 yıllarını kapsar. Kanuni Sultan Süleyman,Hürrem Sultan Türbesi ,Sultan II. Selim Türbeleri bu devre örnektir (23).

(22) ŞEHİSUVAROĞLU ,H., İstanbul, s.150-151

(23) KOCA ,Ç.S., İstanbul Türbelerinin Yeri , s.32

1.3.3. OSMANLI SON KLASİK DÖNEMİ

Bu devirde türbeler sekizgen kitlelerden onaltıgen halle gelerek yuvarlak yapılara dönmüşlerdir. Artık türbeler sebil, medrese gibi binalarla birlikte yer alarak külliyyeler oluştururlar. Dekorasyon açısından klasik gelenek devam etmektedir. Fakat gül ve lale deseni en çok kullanılan unsur olmuştur (24).

Bu stilin Tipik Örnekleri

1588 tarihli Mirimiran Mehmet Ağa Türbesi, dıştan ve içten onikigen planı ve tonoz örtülü revakı ile dikkat çeker. 1594 tarihli Sinan Paşa Türbesi poligonal planı, medrese ve sebil gurubu içinde uyumlu görünümü ile önem taşır. Mimar Sinan'ın öğrencisi Davut Ağanın Ekolunun özelliklerini taşır. 1595 tarihli Eyyüb Ferhat Paşa Türbesi onaltıgen planlı bir türbedir. 1600 tarihli III. Murad Türbesi, altıgen planlı olup, çift kubbeli yapıya sahip türbelerin son uygulandığı yerdir. Dolma duvarlar dıştan mermer kaplama levhalar ile kaplanmıştır. Cepheler üçer pencere ve üç katlıdır. İç mimari yönden de güzel çinileri ile önemlidir. 1602 tarihli Siyavuş Paşa Türbesi içten sekizgen dıştan onaltıgen planlıdır. İç dekorasyon açısından cephelerde yer alan çini pano ve ayet kuşaklarının güzelliği ile dikkat çeker.

Bu dönemin en güzel örneklerinden birisi 1603 tarihli Bosnalı İbrahim Paşa Türbesidir. Dıştan onaltıgen, içten sekizgen bir plana sahiptir. İç dekorasyonunda kullanılan çinilerin mükemmelliği bu alandaki zenginliğin bir simgesidir. Eser mimarı Mimarbaşı Dalgıç Ağadır.

1619-20 yılları arasında Sedefkar Mehmet Ağa tarafından yapılan Sultan I. Ahmed Türbesi kare planlıdır. Bol pencerelerden gelen ışıkla aydınlık bir mekandır. Türbe süsleme sanatı açısından zengindir. Artık bozulmaya başlayan İznik Çiniçiliğinin son güzel eserlerini sergiler. Türbeye bitişik bir Darül Kurra binası vardır.

1663 tarihli Hatice Turhan Sultan Türbesi ,Mimar Mustafa Ağanın eseridir. Büyüklük bakımından en önde gelen türbelendir. Türbe plan, kütle, ve çinileri açısından Sultan I. Ahmed Türbesine benzer. Bu türbede artık sadece mavi ve turquaz renkli çinileri görmekteyiz. Bu türbe sonradan genişletilmiş ve Hâvâtin(Hatunlar) Türbesi ve Cedit Hâvâtin(Yeni Hatunlar) adlı türbeler eklenmiştir. Bu türbe o dönem saraylılarının toplu kabristanlığı görünümündedir.

1.3.4. OSMANLI BAROK DÖNEMİ TÜRBELERİ

18.yüzyılın başlarında başlayan Avrupaya açılım türbe mimarisinde de etkili olmuştur. Devrin Mimarbaşısı Tahir Ağa klasik mimari yapıyı Barokla birleştirerek başarılı bir "Barok - Stil " oluşturmuştur. Kare plan hakimdir. Ön revaklara derinliğine odalar eklenerek büyük boyutlar elde edilmiştir. Yine çokgen planlar da uygulunsada yuvarlak plana geçiş görülmektedir. Klasik iki katlı cephe görüntüsü devam eder. Kemerlerde de sivrilik yerine yuvarlak formlara gidiş izlenir. Dekorasyona Barok Akım girmiştir. Oyuk ve kıvrık yapraklar,helezoni şekiller,ve deniz kabuklarını bolca görürüz. Güller ve laleler desenlere yine hakimdirler. Klasik malzeme olarak çini ve vitrayların aynen

devam etmektedir. (25)

Bu Stilin Tipik Örnekleri

1755 tarihli Nurullah Sultan (Şehsuvar Sultan) Türbesi, Türk Barok Stilinin ilk örneğidir. Kare planlıdır. Girişinde üç gözlü basık tonozlu bir revak vardır. İç süsleme ögesi olarak, mermer kabartma ayet frizinin de ilk örneğini bu türbede görürüz. Barok kalem işlerini de yine ilk kez burada algılamaktayız.

1762 tarihli Koca Ragıp Paşa Türbesi klasik altıgen planlı olup, yanları ve üstü açık türbe tipinin güzel bir örneğidir.

1767 depremde yıkılan ve yeniden yapılan Fatih Sultan Mehmet Türbesi Barok mimaridedir. Mehmet Tahir Ağanın eseridir. Oniki köşeli plan üzerine sağır kubbeli bir yapıdır. Türbenin iç dekorasyonu bir çok defa yenilenmiştir. Fatih Sultan Mehmedin eşi Gülbahar Hatunun türbesi de depremden zarar gördüğünden 1767 yılında yeniden inşa edildi. Kesme taştan sade bir yapıdır (26).

1789 tarihli Sultan I. Abdülhamit Türbesi kare planlıdır. Ön revakı büyük ölçüde tutulmuştur. Caddeye bakan cephelere sebilleri konarak değişik görünüm verilmiştir.

1792 tarihli Mihrişah Valide Sultan Türbesi ongen planlıdır. Türbe, sebiller, imaret ve mekteple birlikte külliye içinde yer alır. Dekorasyon yönü ile Barok ve Ampir özellikler taşımaktadır. Türbe sandukalarının etrafındaki ahşap şebekeler orjinal özellikler taşırlar.

1800 tarihli Şah Sultan Türbesi de barok mimari ile Ortasya Çihartak espirilli yapıyı bünyesinde toplamış gibidir (27).

(26) ÜNSAL, B., İstanbul Türbeleri, s.87

(27) ÜNSAL, B., İstanbul Türbeleri, s.88

1817 tarihli Nakşidil Valide Sultan Türbesi ve külliyesi bu stilin en görkemli yapısıdır. Yuvarlağa yakın, onsekizgen planlıdır. İç dekorasyonu kalemiştir. Siyah ve gri renk kullanılmıştır. Kalem işlerinde kullanılan yana sarkık gırlant desenleri tam Fransız Stilini hatırlatır. Türbe oval üst pencereleri ile de değişiklik arz eder.

1.3.5. OSMANLI AMPİR, KARMA VE NEOKLASİK DÖNEMİ TÜRBELERİ

Barok stilin ardından gelen Ampir akım türbe mimarisini de etkilemiştir. Daha sonra Gotik-Barok, Rönesans gibi karma akımlar etkili olmuşlardır. Daha sonra Klasik Mimarinin etkili olduğu bir Neoklasik akım etkili olmuş ve bundan sonra da Cumhuriyet Devrine geçilmiştir.

Bu devirde plan yönüyle dikdörtgen ve kare yapıların hakim olduğunu görmekteyiz. Türbe cephelerine Fransız, Rönesans stili sade biçimde uygulanmıştır. Çift kat pencere yerine, yuvarlak kemerli büyük pencereler kullanılmıştır. Bunun yanında çok süslemeli cepheler de görülür. Dekorasyonda türk motifleri ile birlikte, yapraklar, yıldızlar, çelenkler, çiçekler, meşaleler, armalar, kartuşlar, kalkan, silah v.b. gibi motifler kullanılmıştır. Çinin yerini mermer kaplama almıştır. Neoklasik dönem ile Klasik Mimari öğeleri tekrar hakim olur (28).

(28) ÜNSAL, B., İstanbul Türbeleri, s.89

Bu Stilin Tipik Örnekleri

1839 tarihli Sultan II. Mahmud Türbesi sekizgen planlıdır. Türbe girişinde uzunca bir koridor yer alır. Bu koridorun ortasından yanlara doğru çıkma yapılarak iki oda daha eklenmiştir. Bu odalar Türbedar odası ve Nef-i Fidan Kadın Türbesi olarak kullanılmaktadır. Burada türbe mimarisinin tümünden değiştiğini görmekteyiz. İç mimarisine baktığımızda yivli Pilastrlar üzerinde bir ayet frizi ve onunun da üzerinde çiçek ve çelenk kabartmalı süslemeli bir kubbe görülür.

1855 tarihli Abdülmecit Türbesi süsleme sanatı açısından Dolmabahçe Sarayı ile büyük benzerlikler taşır. 1855 tarihli Gülüstü Valide Sultan Türbesi de dare planlı sade bir yapıdır. Siyah boyalı kalem işleri ve sanduka etrafındaki özgün ahşap şebekelir ile dikkat çeker. 1860 tarihli Reşit Paşa Türbesi küçük dörtgen bin prizma şeklindedir. Kubbeli ve önü sundurmalıdır. Arabesk desenleri ile nal desenlerinin birbirine karıştığı bir yapıttır. Türk mimarisindeki yabancılaşmanın bir örneğidir. 1868 tarihli Fuat Paşa Türbesi ise sekizgen planlı ve sağır kubbelidir. Dış cephesindeki rölyef mermer ile değişiklik arz eder. 1899 tarihli Adile Sultan Türbesi uzun dikdörtgen planlıdır. Ortada tonozlu bir hol (Giriş Galerisi) bulunur. 1912 tarihli Gazi Osman Paşa Türbesi Neoklasik tarzda bir yapıdır. Kapı ve pencere stilleri, sütunlu, kemerli Floransa Rönesans Dönemi yapılarını hatırlatır (29) .

(29) ÜNSAL, B., İstanbul Türbeleri, s.90

1918 tarihli Sultan Mehmed Reşad Türbesi; türbe mimarisinin son örneğini oluşturur. Sekizgen planlıdır. Mimar Kemaleddinin eseridir. Kütahya çinileri ve ağır altın yaldızlı süslemeleri ile dikkat çeken Neoklasik tarzda bir yapıdır.

1.3.6. CUMHURİYET DÖNEMİNDE TÜRBELERİN DURUMU

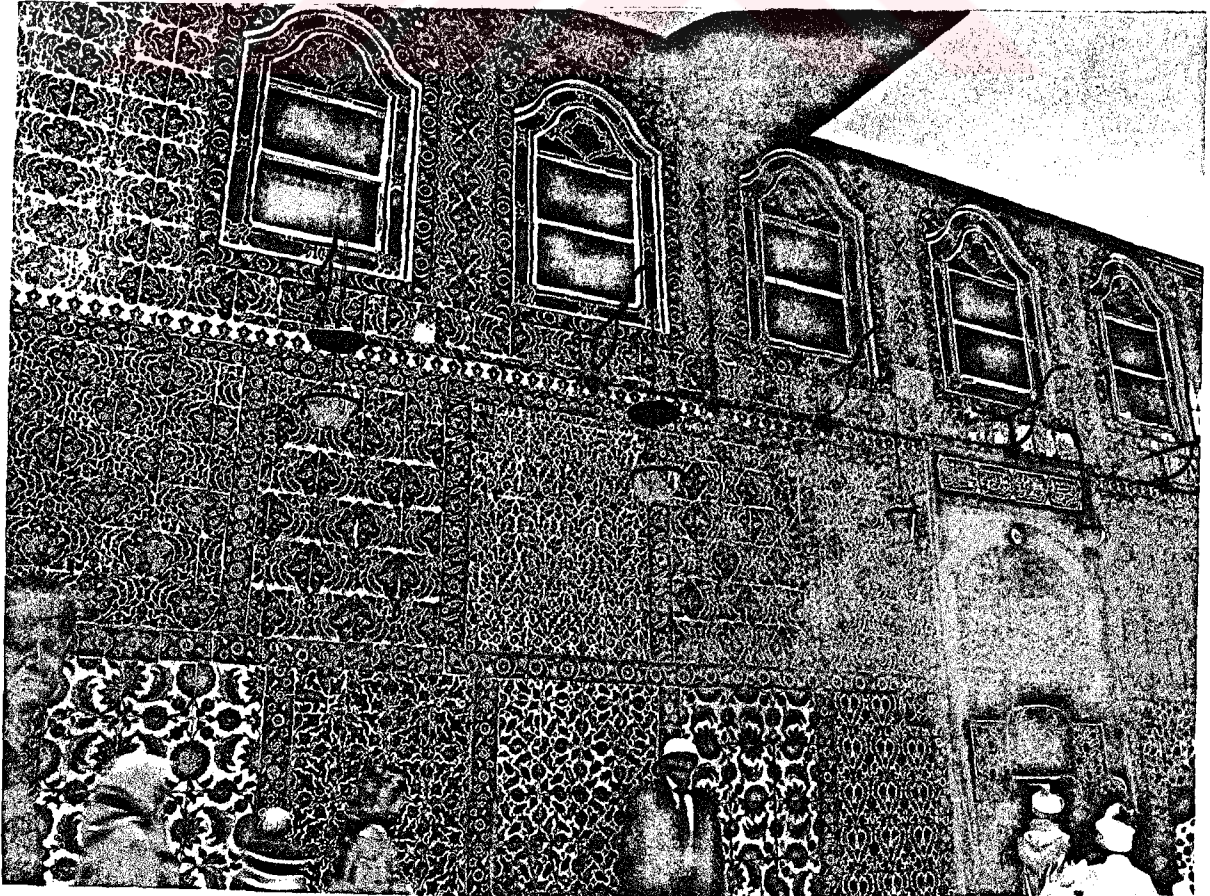
1929 yılında türbeler, tekke ve zaviyeleri kapatan kanunun kapsamına girdiklerinden ziyarete kapatıldılar. Mülkiyetleri Vakıflar idaresinde kalmak şartıyla kullanım hakkı Topkapı Sarayına verilmesi gerekliliğini ortaya koyan tahsin ÖZ'ün gayretleri ile İstanbuldaki 119 türbe Topkapı Sarayı Müzesine bağlandı. Topkapı Sarayına bağlı iken türbelerdeki eserlerin envanter defterleri hazırlanmıştır. Ayrıca türbeler Fatih Sultan Mehmet Türbesinden başlamak üzere onarılmaya başlamışlardır (30). Bir müddet sonra Türk ve İslam Eserleri Müzesine bağlanan türbeler sonunda 1979 yılında müstakil müze müdürlüğü haline gelmiştir.

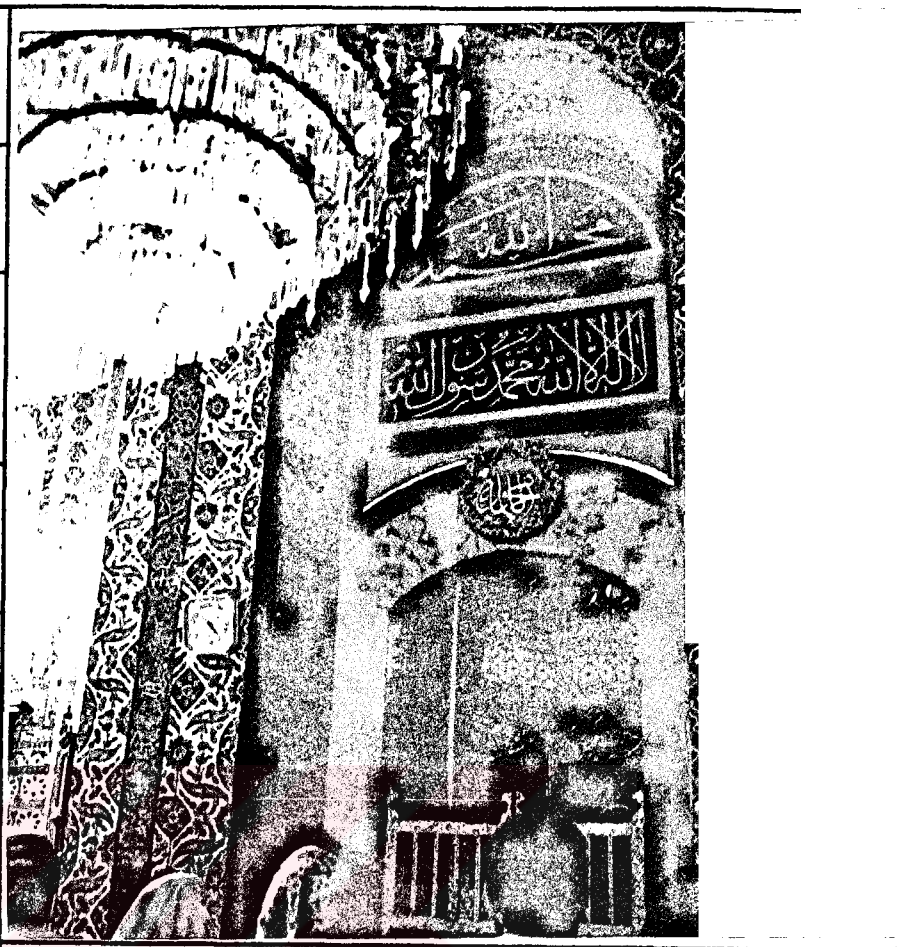
Türbelere vakfedilmiş eserler arasından seçilen eserlerin zamanla başka müzelere kaldırıldıklarını biliyoruz. Bu durum Osmanlı Döneminde de ilk müzecilik çalışmaları sırasında da olmuştur. Hatta Evkaf Nazırı Suphi Paşa Bursa ve İstanbuldaki türbelere ait sandukalardan çıkan kumaşları Pariste müzayedelerde sattırmıştır. Bu gün bu eserler Biritish Museum ve Almanya Frederik Müzesindedir. Ancak türbelerin kapanması ve devamlı bakımsız kalması en çok küçük eserleri etkilemiştir. Bir çok ahşap, kumaş gibi dayanıksız malzeme çürüyerek kayıtları terkin edilmek zorunda kalmışlardır.

(30) ÖZ, T., İstanbul Türbeleri, s.91

İstanbul Türbeler Müzesi Müdürlüğü kurulması ile yukarıda saydığımız yılların ilgisizliğine son verilmeye başlanmış ve Türbelerin ancak eskiden olduğu gibi yaşayan yerler oldukları taktirde içindeki eşyalarla birlikte en iyi korunabilecekleri prensibi ile hareket edilmiştir. 1979 yılına kadar Bakanlar Kurulu kararı ile 5 türbe ziyarete açılmıştır. 1979 yılından itibaren restorasyonlar hız kazanmıştır. 1992 yılında 12 türbe ziyarete açık olup 5 türbeninde restorasyonları tamamlanmak üzeredir.

Müzenin yanında, müzeye bağlı dernekçe makbuzla toplanan gelirler sayesinde ek restorasyon ve konservasyonlar aşamasına da ulaşılmıştır. Sultanahmette toplanan eserler konservasyon ekipleri oluşturularak onarılmaya başlanmışlardır. Dileğimiz odur ki ; bu çalışmalar hızla devam eder ve tarihten birer sayfa olan türbeler yeniden çağdaş müze fonksiyonuna da bürünerek kültür mozağı içindeki yerini alırlar.

2 .EYYÜB SULTAN TÜRBESİ	
YAPIM YILI: 1458	
YAPTIRAN: Fatih Sultan Mehmet	
MİMARİ : Belli değil	
ADRES: Eyyüb Camii avlu içi	
ADA, PAFTA, PARSEL: 47 Ada, 13 parsel	2 .1.MİMARİ ÖZELLİKLERİ

a-ÜSLUBU: Osmanlı Klasik.

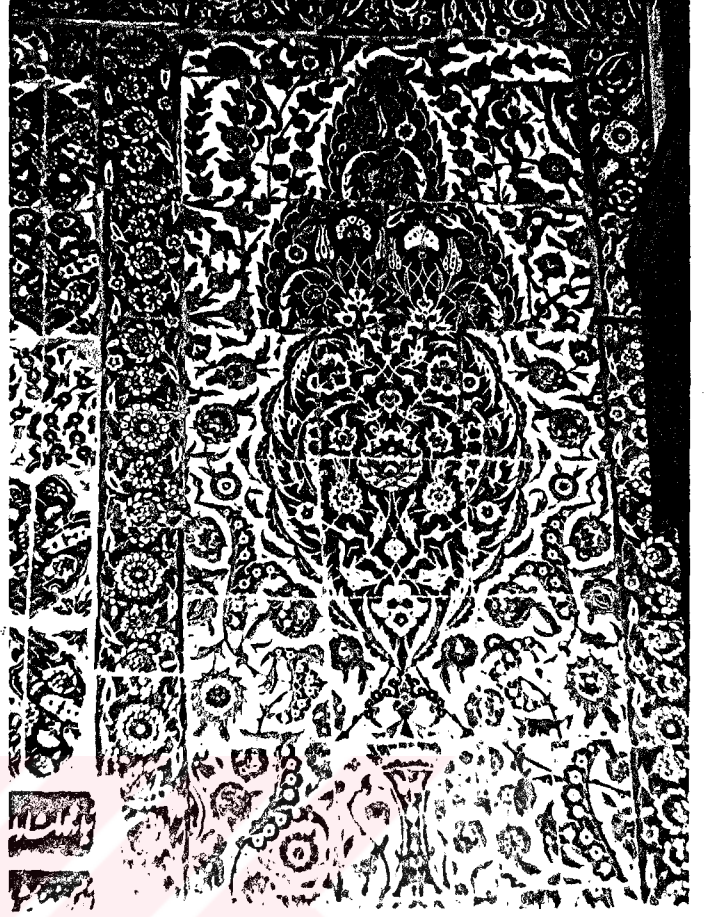
b-MALZEMESİ: Türbe tamamen kesme küfeki taşından yapılmıştır.

c-PLAN ÖZELLİKLERİ: Ana mekan sekizgendir. Sonradan kible tarafına dikdörtgen bir salon ve onun yanına I. Ahmet Sebili ve Adile Sultan Mes-cidi eklenmiştir. Ayrıca çıkış tarafına dikdörtgen bir koridor ve iki de cüzhane eklenmiştir.

d-TÜRBENİN BEZEME ÖZELLİKLERİ

ÇİNİLER: Türbenin sandukanın bulunduğu esas mekanı kubbe kasnağına kadar 17.y.yıl İznik çini panoları ile döşelidir. Bu çinilerin desenleri duvarın boya hesap edilerek özel imal edildiğinden birbirlerini tamamlamaktadır. Çinilerin desen karakterleri ve kalitesi Sultan I. Ahmet Türbesiyle benzerlikler gösterir. Bu yüzden 17.y.yılda türbe-ye eklenen sebil, hacet penceresi ve iç mezarlık inşası sırasında çinilerin yerine takıldığını söyleyebiliriz. Dua salonundaki çiniler ise 16.y.yılın ikinci yarısında kullanılan en güzel domates kırmızı

ile yapılmış İznik işi panoları içerir. Panoların etrafında bordür çinileri yer almıştır. Ayetli panoların da yer aldığı çiniler simetrik bir düzende yerleştirilmişlerdir. Üst kısımlarda bazı kartuşlar içinde türbedeki çini karoların desence kopyası olmakla birlikte çok kalitesiz taklitleri olan bozuk karoların kullanıldıklarını görmekteyiz.

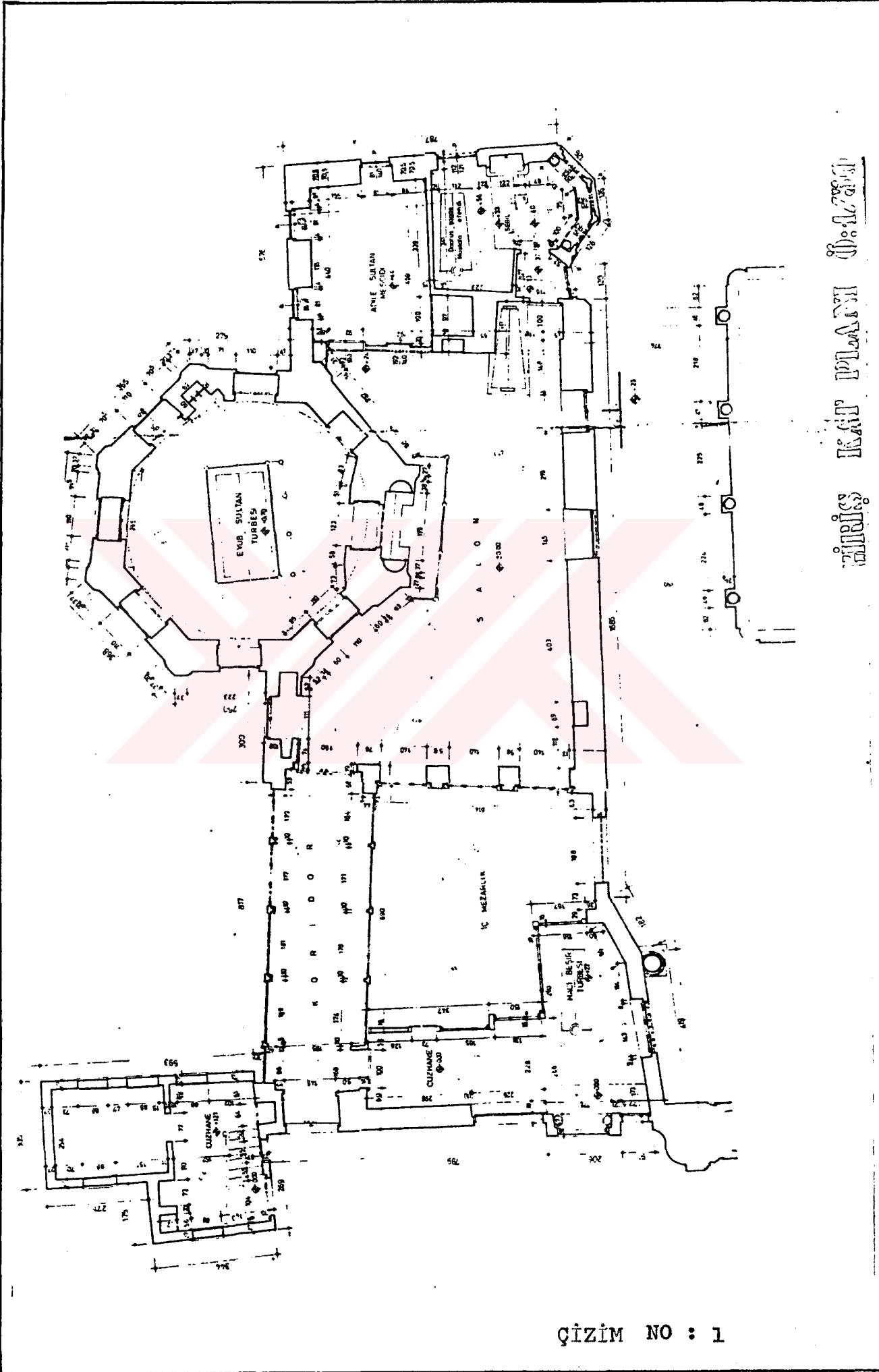

RESİM NO : 4

Türbe çıkış koridorunun sağında ve solunda da çini karolardan panolar oluşturulmuştur. Türbenin caminin iç avlusuna bakan dış yüzü de tamamen çini panolar ile döşenmiştir. Çoğu İznik işi ve ulama adı verilen desenleri sonsuza doğru birbirlerini tamamlayan çini karolardır. Dış cephede yer alan çinilerden üst sıralarda olanlar zamanla rutubetten dökülmüşler ve yerlerine ya yukarıda bahsettiğimiz bozuk kaliteli, desenli Kütahya çinileri konmuş ya da İznik çinileri gelişigüzel olarak duvara yerleştirilmiştir.

KALEM İŞLERİ: Türbenin ana bölümünde rumi desenli çok renkli kalem işi yer almıştır. Dua odası, Adile Sultan Mescidi ve çıkış koridorunda ise sarı zemine üzüm yaprağı ve salkımı desenli kalem işi vardır.

VİTRAYLAR: Ana mekan ve dua salonunun üst sıra iç pencereleri vitraylıdır. Desenleri 1800 depreminden sonra yeniden yapılan caminin vitraylarına benzeyen Barok desenlidir.

İSİMSİZ KAT PLANI 1/2000

2.2. TÜRBEME YAPILAN İLAVE VE ONARIMLAR

Türbeme her devirde büyük önem verildiği için pek çok ilaveler yapıldığını daha önce belirtmiştik. Bunları şöyle sıralayabiliriz.

Kanuni Sultan Süleymanın veziri Sadr-ı Azâm Semiz Ali Paşa 1553 yılında ilk cüzhaneyi yaptırdı. 1621 yılında Sultan II. Osmanın annesi

RESİM NO : 5

Mah-ı Firuz Hadice Sultan türbenin şadırvan tarafında ikinci bir cüzhane daha yaptırdı. Sultan I. Ahmet ise 1613 yılında türbeme bitişik olarak bir sebül yaptırdı. Dua penceresine de bir "Hacet Penceresi Şebekesi" yaptırdı(2). 1725 yılında Damat İbrahim Paşa türbeyi Sultan III. Ahmedin emri ile güzel bir şekilde restore ettirmişti. Sultan I. Mahmud 1731 yılında Topkapı Sarayında muhafaza edilen Peygamberimizin ayak izini (Nakş-ı Kadem-i Saadet-i) türbe dua koridorunun bir köşesine dolap içine koydurarak burada ziyaretini sağlamıştır. Sultan III. Selim 1792 yılında yaptırdığı gümüş şebekeyi sandukanın etrafına koydurmuştur. Gümüş dökme ve Barok stildeki şebeke bir metal sanatı şaheseridir(3). Türbe taç kapısında yer alan sedef parmaklık da Sultan II. Abdülhamidin kendi eli ile yaptığı bir eserdir. Türbenin iç ve dış cephelerinde mermer kabartma bir çok kitabe vardır.

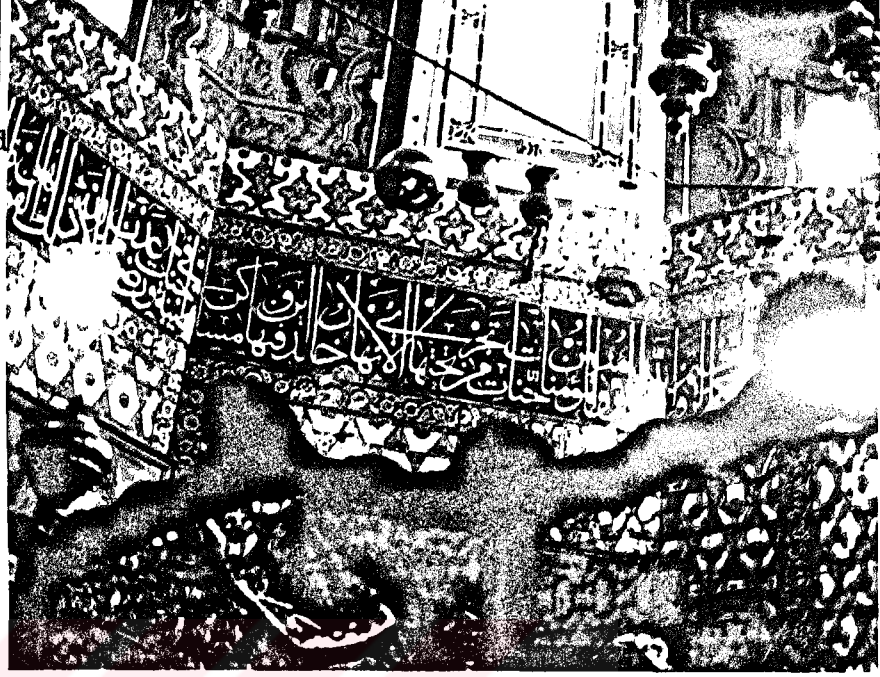
(2) ŞEHİSUVAROĞLU , H. , İstanbul, s. 118

(3) AKAKUŞ, R. , Eyyüb Sultan, . s. 111

2.3. TÜRBEDE GÖMÜLÜ
(MEDFUN) OLANLAR

II.3.1.EYYÜB SULTAN:

Asıl adı "Halid Bin Zeyd" olan Eyyüb Sultan İslam Dininin ilk yayıldığı günlerde önemli vazifeler yaparak çok tanınan ve sevilen bir kişidir. Peygamberimizin Medine şehrine hicretlerinde dnu evinde misafir etmiştir. Aynı zamanda da peygamberimizin akraba

RESİM NO : 6

sıdır. İslam savaşlarının çoğuna katılmış ve sancaktarlık yapmıştır. Aynı zamanda "Vahiy Kâtibi" olup ,pek çok "Hadis-i Şerif" (Peygamber Sözleri) bildirmiştir. Peygamberimizin fethedileceğini bildirdiği İstanbul üzerine olan sefere katılmış ve 672 senesinde Eyyüb semtinde vefat ederek buraya gömülmüştür. Kabrinin yeri İstanbulun fethinden sonra Akşemseddin Sultan tarafından keşfedilmiştir (4).

II.3.2.NİŞANCI AHMED PASA: Fatih Sultan Mehmed ve II. Sultan Bayezid zamanlarında Nişancı, Başdefterdar, Lala'lık, görevlerinde bulunmuştur. 1500 yılında vefat eden paşanın kabri, cami iç avlusundan dua salonuna girerken hemen sağda yer alır. Muhtemelen dua salonu inşa edilirken paşanın kabri bu salonun içinde kalmış olmalıdır (5).

(4) AKAKUŞ, R., Eyyüb Sultan, s.79-90.

(5) BAYRAK , M.O., Meşhur Adamlar, s.40

2.3.3. HACI BEŞİR AĞA: 1746 yılında vefat eden tanınmış bir kişidir. Kızlarağası, Medine'de Peygamberimizin Türbesinde türbedarlık yapmıştır. Ayrıca bu zatın Sultanahmette kendi adına yaptırdığı camii, medrese ve sebili vardır. Hacı Beşir Ağa Eyyüb Sultan Türbesinin kible tarafında sağ köşede yer alan müstakil türbesinde gömülüdür. Türbesine bitişik olarak onun yaptırdığı cüzhane bulunur. (6)

2.3.4. SEMİZ ALİ PAŞA : Sadrazamdır. 1565 de vefat edince Eyyüb Sultan Türbesi ön tarafına defnedildi.

2.3.5. MAHFİRÜZ SULTAN: 1621 yılında vefat eden Sultan I. Ahmedin eşi ve Sultan II. Osmanın annesi Mahfiruz Sultan Eyyüb Sultan Türbesinin iç mezarlık kısmına gömülmüştür.

2.3.6. HADİM GÜRCÜ MEHMED PAŞA : Sadrazamdır. 1575-1623 yılları arasında yaşamıştır. Yeniçeriler tarafından öldürülen paşa cüzhane yanına gömülmüştür.

2.3.7. MUSTAFA AĞA: Darüssâde Ağasıdır. 1613 yılında vefat edince Sultan I. Ahmed Sebilinin arkasındaki set üzerine gömülmüştür.

2.3.8. SÂLİHA SULTAN: Sultan III. Ahmedin kızıdır. 1778 yılında vefat edince Eyyüb Sultan Türbesi iç mezarlığına gömülmüştür.

2.3.9. TÜRBENİN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Türbe Kültür Bakanlığına bağlı olan İstanbul Türbeler Müzesi Müdürlüğünün bir birimidir. Pazartesi hariç diğer günler saat 9 30 - 17 00 arası halkın ziyaretine açıktır. Türbede 3 bekçi görev yapmaktadır. Ayrıca polise bağlı alarm tesisatına sahiptir. Giriş ücretsizdir. Ancak türbe çıkışında müze derneği adına bağış toplanmaktadır.

2.4. EYYÜB SULTAN TÜRBESİNDE YER ALAN ESERLER

Eyyüb Sultan Türbesinin büyük öneminden daha önce söz etmiştik. Türbeye gösterilen ilgiyi daha iyi anlayabilmek için tarihi kaynaklara baş vurmamız gerekmektedir. Evliya Çelebi Eyyüb Sultan Türbesini şöyle anlatır; "Ravza-ı kabri münevveri dairen madar halis gümüştan şebeke ile inşa olunmuştur. Baş tarafında Eyyüb Sultan Bayrağı ve dört tarafında olan gümüş ve altın şamdanlar, kandiller ve adam boyunda mualla şamdanlar üzerindeki şemi kâfurlar ve buhurdan ve günâgun klabdanlar ile dolu bir kabri şeriftir. Bundaki hüsnü hat ,Kelâm-ı Kadimlerin eşini, Ravza-ı Münevvere-i Haydardan başka bir ravzada göremedim. Eyyüb kabrinde olan ithaf ve müsenna avizelerin eşi ancak Sultan Ahmed Camiinde bulunabilir. "

Eyyüb Sultan Türbesindeki vakıf eserlerle ilgili ilk kayıtlara Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğündeki defterlerde rastlıyoruz. Bu defterin ismi "Teberrukat Defteri"dir. Türbeye hediye edilen eserlerle ilgili bu defter çok muntazam tutulmuştur. Bu gün müzenin aynıyat kısmında saklanılan bu defter Osmanlıca olmakla birlikte İstanbul Türbeler Müzesi Müdürlüğündeki Envanter bilgilerinden çok daha fazla bilgiyi içermektedir. Bilhassa türbeye vakıf yapan kişilerin ismini ve vakıf tarihini bildirmesi tarihi bir önem taşımaktadır. Eskiden Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü yapmış olan Haluk ŞEHSUVAROĞLU yazdığı "Asırlar Boyunca İstanbul" adlı kitabının 118'inci sayfasında bu defterde adı geçen vakıf kayıtları ile geniş bilgiler vermiştir. Bu defterde Eyyüb Sultan Türbesi 69 sayfa yer tutmuştur. Ve 321 adet envanterli eserin geniş kaydı verilmiştir. Bu eserlerin bazılarının bir-
den fazla adette olmaları , türbede dörtüze varan eser olduğunu gösterir. Nitekim türbedeki en son rakama göre İstanbul Türbeler Müzesine kayıtlı toplam eser 416 'dır. Bunların 326'sı Envantere, 90 adedi de Demirbaş defterine kayıtlıdır. (Bu rakam her an değişebilmektedir.)

Osmanlıca Teberrukat Defterini incelediğimizde, türbeye hediye veren önemli insanların isimlerini şöylece tespit ettik.

Sultan Abdülmecid Han bir levha,

Sultan I. Abdülhamid bir "Maşallah" levhası,

Sultan Abdülaziz bin Mahmud Han üç Levha ,

Sultan Mahmud Han-ı Sani (II.Mahmud) üç levha (Kendi yazdığı yazılar),

Behram Paşa bir levha,

Şeyh Ebül Hüda bir levha,

Sadrızam Koca Yusuf Paşa bir Levha,

Bezmi Alem Valide Sultan Bir Hilve-i Şerif, bir gümüş avize,

Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa bir Settare-i Şerif (Kutsal Örtü)

Alemdar Mustafa Paşa bir piring Avize,

Sultan II. Selimin kızı Fatma Sultan bir askı,

Sultan I. Ahmed bir gümüş askı,

Sultan Mustafanın kızı Hatice Sultan bir gümüş askı,

Sultan İbrahim; biri altın, diğeri gümüş şamdanlar,

Valide-i Sultan Mahmud Han bir gümüş askı,

Haseki Sultan bir askı,

Sultan Osman bir askı,

Sultan Ahmed oğlu Osman Han bir askı,

Erzurum Valisi Ali Paşa iki adet gümüş şamdan,

Sadrızam Yusuf Ziya Paşa bir şamdan,

Kaptanı Derya Mustafa Paşa gümüş şamdan,

Sultan III. Ahmed kızı Fatma Sultan bir gümüş şamdan,

Saliha Sultan, Damat İbrahim Paşazade Mehmed Paşa'lar da birer gümüş şamdan vakfetmişlerdir. (1)

(1) ŞEHSUVAROĞLU, H., İstanbul, s.119

Yukarıda bilgilerden anlaşıldığı gibi Eyyüb Sultan Türbesi Osmanlı Devrinde altın ve gümüş gibi kıymetli madenden eserlerin en çok bulunduğu bir yerdir. Ancak Topkapı Sarayı Teberrükat Defterindeki bazı kayıtlardan da altın olan eserlerin çoğunluğunun Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Dairesine kaldırıldığını öğrenmekteyiz. 1939 yılında yayınlanan , Türk ve İslam Eserlerini tanıtan "Müze Rehberi" ni incelediğimizde ise yine altın ve gümüş eserlerin diğer kalan kısmının bazılarının Türk ve İslam Eserleri Müzesine kaldırıldığını görürüz (2). Eyyüb Sultan Türbesinden Türk İslam Eserleri müzesine giden eserler arasında ; rahleler, su matarası, maşrapalar, Su ve şifa tasları, buhur-danlar, gülapdanlar, cüz muhafazası , v.b. gibi eserler de vardır. (3).

Bu tespiti müze rehberinde adı geçen ve teşhirde olan eserlerden yaptık. Bu durumda depolarda da tespit edemediğimiz pek çok eserin Eyyüb Sultan Türbesine ait olması ihtimalleri mevcuttur. Günümüzde de koruma amacı ile İstanbul Türbeler Müzesine ait altın ve gümüş eserden bir kısmı Türk ve İslam Eserleri Müzesi deposundadır.

Eyyüb Sultan Türbesine ait eserleri, altı guruba ayırarak inceledik. Birinci guruba giren eserler; Kağıt cinsi(Levha ve Kitap) eserlerdir. Sayıca en çok malzeme bu guruptadır. Metal malzeme , ikinci grup eserlerdir. Bunlarda sayıca ikinci derecede çoğunluktadırlar. Diğer eserler de Kumaş Cinsi Eserler, Halı-Kilim Malzemedен oluşunlar, ve son olarak da Cam-Taş-Seramik Cinsi Malzemedен oluşunlar olarak gruplandı. Bu eserlerle ilgili genel bilgi ise Katalogların başında geniş olarak verilecektir.

(2) Türk ve İslam Eserleri Müzesi Rehberi , İst., 1939

(3) Türk ve İslam Eserleri Müzesi Rehberi, s,22-23-24-27

2 .4.1.KAĞIT MALZEMELER

2.4.1.1. Levhalar

Levhalar; Eyyüb Sultan Türbesinde eskiden beri en önemli eserlerden başta gelenlerdir. Bu yüzden biz de en çok bu eserlerden katalogumuzda yer verdik. Levhalar da içeriklerine göre şöyle ayrılarak incelenmiştir.

A- Ayetler

B- Hadisler

C- Hilyeler

D- Diğer Kitabe ve Levhalar(Dini sözler,Şiirler,Özel İsimler).

2.4.1. 2. Kur'an-ı Kerimler

Kur'an-ı Kerimlerin çoğunluğu matbudur. Biz el yazması olanlardan iki tanesini örnek olarak vereceğiz.

ESERİN ADI : Levha (Âyet)	
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE- NİN ADI : Eyyüb Sultan	
MÜZE ENVANTER NO : 86	
BOYUTLARI : 36 x 30	
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Sandukanın bulunduğu yerde duvarda asılı	

RESİM NO : 7

AÇIKLAMALAR :

Yazı parşömen üzerine siyah mürekkep ile küfi hat kullanarak yazılmıştır. Yazının etrafında parşömen kağıdının zemini görünecek kadar bir boşluk bırakılarak, zemin tamamen altın ile döşenmiştir. Zemin boşluklarına çiçek dalları şeklinde iğne perdahı tekniği ile tezhip yapılmıştır. Yazı iki altın çerçeve ile çerçevelenmiştir. İki çerçeve arasında, mavi zemine altın ve beyazla yapılmış bitkisel bezeme yer alır. Bezeme çiçek ve yapraklardan oluşmuştur. En dıştaki alan koyu yeşil zemine 19.y.yıl barok çiçek desenleri işlenmiştir. Çiçek ve yapraklar altın yaldız rengindedir. Küfi yazılı bir Kur'an-ı Kerimden alınmış bir yaprak, tezhip edilerek levha oluşturulmuştur. "-Hâlık leküm in küntüm ta'lemune..." diye başlayıp devam eden 5 satırlık ayet yazılıdır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Levha (Ayat)
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE- NİN ADI : Eyyüb Sultan
MÜZE ENVANTER NO : 44
BOYUTLARI : 62 x 44 cm
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Adile Sultan Mescidi Dolap içinde

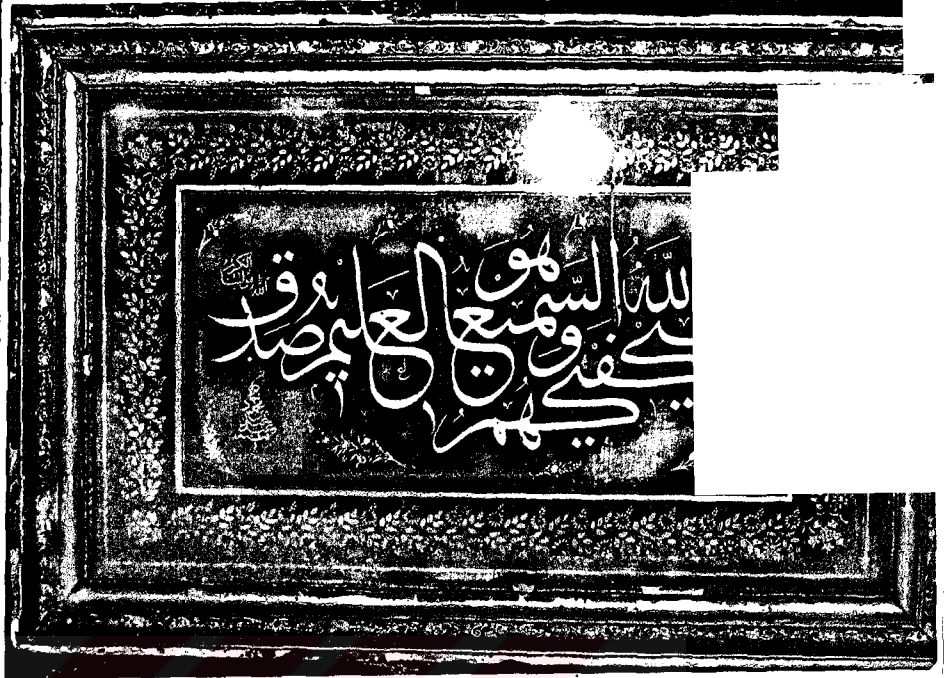
RESİM NO : 8

AÇIKLAMALAR :

Yazı nohudi renk âhârlı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile celi sü-lüs hatla yazılmıştır. Yazı altın bir çerçeve ile çerçevenmiştir. O-nun dışındaki geniş alan açık yeşil renkli olup, dört köşesinde saadet düğümlü simetrik bezemeler yer alır. 1315(1899) tarihlidir. Hamdi im-zalıdır. Eserde Kur'an-ı Kerim'den "Feseyekfikihumullah Ve Hüvessemi-ul Alim " ayeti yazılmıştır. (Sure 2, Ayet no : 137) Levha kahverengi düz bir çerçeveye sahiptir.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Levha (Âyet)
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan
MÜZE ENVANTER NO : 39
BOYUTLARI : 59 x 38 cm.
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Adile Sultan Mescidi Dolap İçinde

RESİM NO : 9

AÇIKLAMALAR :

Levha;çivit rengi mavisi zeminli mukavva üzerine altınla,"Zer-enduş" tabir edilen tarzda , sülüs yazı ile yazılmıştır. Yazının etrafı yine altın ile iki cetvel içine alınmış ve cetvellerin içine tezhib yapılmıştır. Bordür içinde köşelerde kar tanesine benzeyen stilize çiçekler yer alır. Araları ise sağlı sollu bir dal bir çiçek ile bezenmiştir. Tezhib sırf altınla yapılmış bazı yerlerde gümüş kullanılmıştır. Eserde " Feseyekfikihümullah Ve HüvessemilAlim Sadaka..." ayeti yer almıştır. Sol alt köşede,yine altınla " Sultan Abdülmecid bin Mahmud Han" yazan bir imza yer almıştır. Eser camlı ve altı yaldızlı çerçeveslidir.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

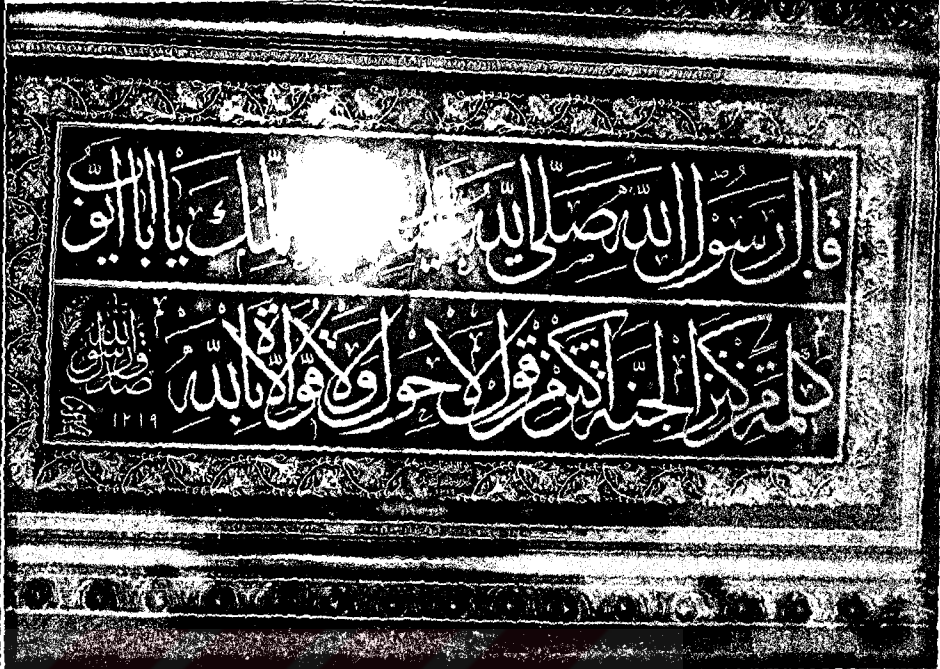
ESERİN ADI : Levha (Ayet)	
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan	
MÜZE ENVANTER NO : 93	
BOYUTLARI : 44 x 18 cm.	
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Adile Sultan Mescidi Dolap İçinde	

RESİM NO : 10

AÇIKLAMALAR :

Üzeri siyah yağlı boya ile örtülerek zemin oluşturulmuş tuval üzerine (Siyah zemine) , altın yaldız boya ile Sülüs tarz da ayet yazılmıştır. Yazıda "Mihrap Ayeti" diye bilinen "Küllema Dahela Aleyha Zeke-riyyal Mihrap " yazılıdır. Tarihi ve hattatı yazılmamıştır. İstifi çok tanınmış ve çok güzel Sülüs yazıyla yazılmıştır. Muhtemelen ünlü bir hattat tarafından yazılmıştır veya onun kopyesidir. Camsızdır. Sade, yaldızlı çerçevesi vardır. (Levhada yazılı ayet Kur'an-ı Kerim'in 3. sure- sinin 37 no'lu ayetidir.)

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Levha (Hadis)	
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyub Sultan	
MÜZE ENVANTER NO : 71	
BOYUTLARI : 1,42 x 69 cm.	
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Adile Şultan Mescidi içinde	

RESİM NO : 11

AÇIKLAMALAR :

Ziyah zeminli murakka üzerine altın yaldızla Sulus şitilde yazılmıştır. Yazı iki kartuş halinde düzenlenmiştir. Kartuşun dışında ise ; yaldızla kıvrımlı bir çiçek buketi deseninin birbirini takip ettiği bezemeye sahip bir geniş bordür yer almıştır. Eserin üstteki kartuşunda "Kaale Rasul Allah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Elau Allumike Ya Ebu Eyyub " yazılıdır. Alt satırda ise;"Kelimetin Min Kenzir Cenneti Eksir Min Kavli La Havle Ve La Kuvvete İlla Billah" yazılıdır. 1219 Rakım m-zalıdır. Altteki bordürün ortasında müzehhibe ait kitabe vardır.Burada ;"Bende-i Ali Eshabi Hamid,Serveznedan Maliye-i Halid" yazısı yer almıştır. Kenarları ve köşeleri kabartma ,altinyaldızlı çerçeve ile Levha çerçevesiyle çevrilmiştir.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Levha
(Hadis)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 55

BOYUTLARI : 39 x 37

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile Sultan Mescidi

RESİM NO : 12

AÇIKLAMALAR :

Beyaz âhârlı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile ve Kalın Sülüs yazı ile "Menzara Kabri Ve Cebete Lehü Şefaati, Şefaati-ül Ehli'l Kebairi Min Ümmeti " Hadis-i Şerifi yazılmıştır. Yazı üç satır halindedir. Araları altınla zencerek(zincir şeklinde bezeme) ile süslenmiştir. Yazının dışında iki cetvel arasında bordür yer almıştır. Bordürde bir yaprak bir hatâyî deseni altınla işlenerek tezhip yapılmıştır.Levha 1236(1820) tarihli ve Mahmut Celaleddi imzalıdır. Sade düz bir çerçevesi vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Levha
(Hadis)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 56

BOYUTLARI : 44 x 33 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile sultan Mescidi
Dolap içinde

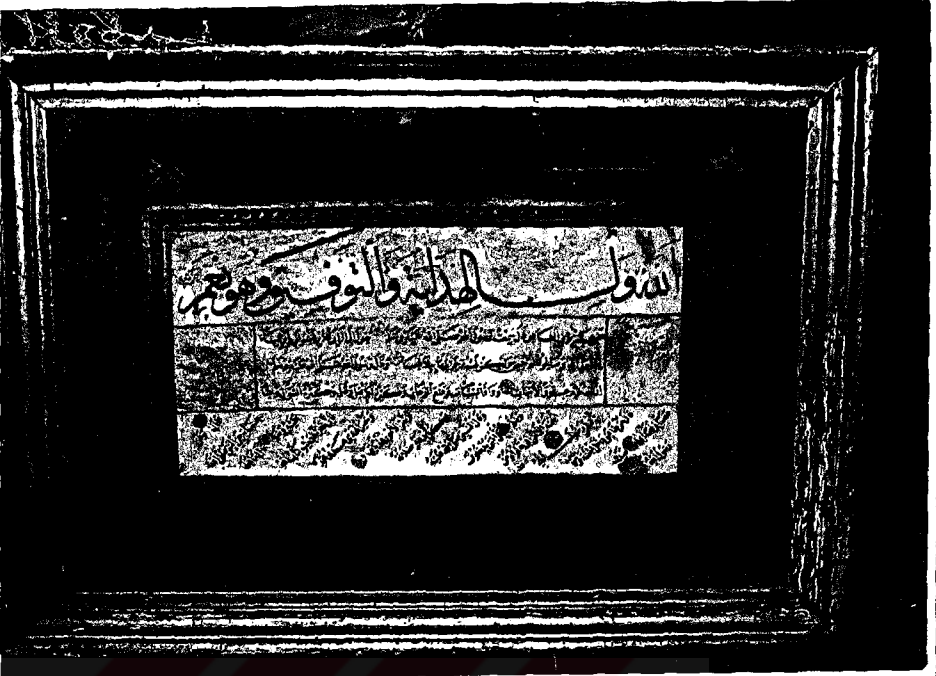

RESİM NO : 13

AÇIKLAMALAR :

Beyaz âhârli kâğıt üzerine celi Sülüs (İri Sülüs) ile ve siyah mürekkep ile " Meshallahü Anke Ya Ebu Eyyübi Ma Tekre" Hadis-i Şerifi yazılmıştır. Eser 1255 (1839) tarihli ve Mehmet Tahir Hıfzı imzalıdır. Levha, sade bir süslemeye sahiptir. Yazının etrafına iki altın cetvel çekilmiş ve araları cevizi yeşile boyanmıştır. En dıştaki bölümde ise gri zemine altınla küçük çiçekler yapılarak tezhip oluşturulmuştur.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Levha (Hadis)	
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan	
MÜZE ENVANTER NO : 66	
BOYUTLARI : 40 x 28 cm.	
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Adile Sultan Mescidi Dolap İçinde	

RESİM NO : 14

AÇIKLAMALAR :

Ortada beyaz âhârli kağıt üzerine üstte Sülüs, altta ise iki kartuş halinde Nesih yazı yer almıştır. Yazı siyah hat mürekkebi ile yazılmıştır. Üsteki Sülüs yazıda; "Allahü Veliyyül Hidayete Vettevfiki Ve Hüve Nibme " yazılıdır. Altında Hadis-i Şerifler nesihle yazılıdır. Tarih ve ketebe yoktur. Ancak yazı çok güzel hat örneklerindedir. Yazı kırmızı ince bir bordür sonrada mavi zemine altın yaldızla sade bir bezemeli bordürle çerçevelemiştir. Köşelerdeki bezeme saadet gülü desenlidir. (Saadet düğümü de denir).

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Levha
(Hadis)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 48

BOYUTLARI : 69 x 32 cm

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile Sultan Mescidi

RESİM NO : 15

AÇIKLAMALAR :

Kırmızı zemin üzerine; katığı sanatı ile kesilerek oluşturulmuş altın yaldızlı kağıt ile eser meydana getirilmiştir. Celi Sülüs yazı ile "Selametül İnsan Fi Hifzül Lisan " Hadis-i Şerifi yazılmıştır. Etrafında simetrik olarak oyulmuş, çınar yaprağına benzeyen bir bezeme ile süsleme vardır. Yazının sol alt köşesinde "Sultan Abdülaziz Han " imzası ve 1283(1866) tarihi yer almıştır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Levha
(Hilye-i Saadet)

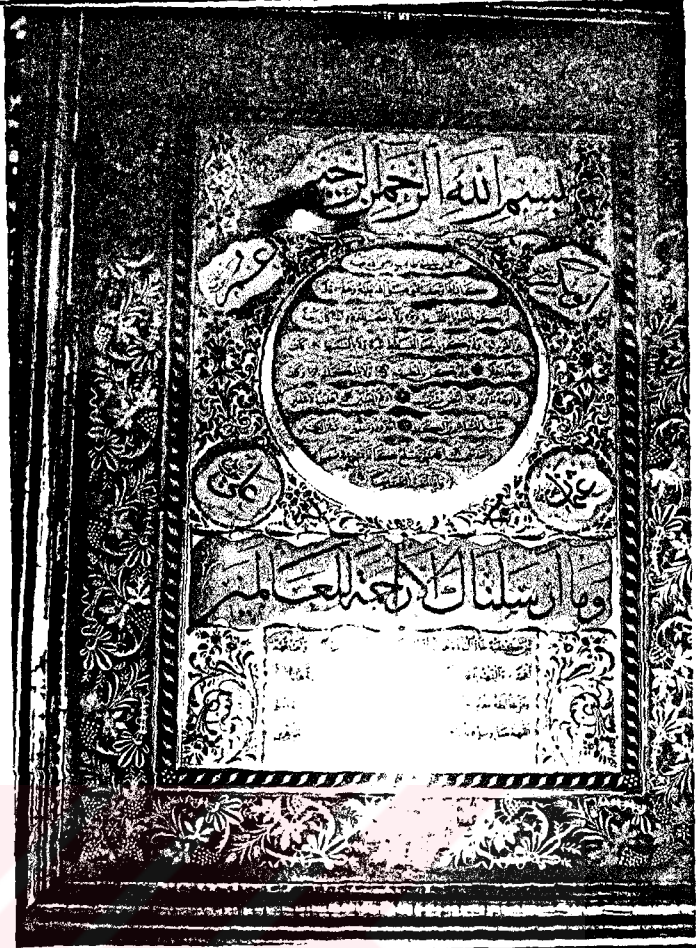
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 50

BOYUTLARI : 61 x 46 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :

Sandukanın bulunduğu o-
danın duvarında asılı.

RESİM NO : 16

AÇIKLAMALAR :

En üstte baş makam denilen yerde, Muhakkak tarzında beyaz kağıda siyah mürekkebe ile bir Bismele yazılmıştır. Göbek denilen yuvarlak ve tam orta kısımda; beyaz kağıda siyah Nesih yazı ile dokuz satır yazı yazılmıştır. Yuvarlağın çevresindeki hilâl kısmı sıvama altın ile döşenmiştir. Bunun dört köşesinde dört halife isimleri Sülüs ile yazılmıştır. En ortada yeşil zemine siyah mürekkebe ile "Ve Ma Erselnake..." ayeti (Sure 21, ayet 107) yazılmıştır. Yazının en alt kısmında beş satırlık dua ve ketebe kısmı yer alır. (Beyaz kağıda siyahla Nesih yazı ile) Alt iki köşede koltuk denilen kısım ve üstlerde tamamen altın zemine mavinin tonları ve kırmızı renklerle Barok süslemeli çiçekler yapılmıştır. Yazının etrafında iki altın çerçeve ve içinde yeşil bordür vardır. En dışta ise; vişne rengi zemine altın ile, kurdela kıvrımlı ve üzüm salkımı ve yaprağına benzeyen Barok çiçeklerle bezeme yapılmıştır. Eser 1281(1865) tarihli ve Abdullah İzzet imzalıdır. Camlı ve düz ince çerçevelidir.

KAYNAKLAR: Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Levha (Hilye-i Saadet)
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan
MÜZE ENVANTER NO : 38
BOYUTLARI : 17 x 70 cm.
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Sandükanın bulunduğu odanın duvarında asılı

RESİM NO : 17

AÇIKLAMALAR :

En üstte baş makam kısmında; beyaz kağıda siyah mürekkebe ile Muhakkak tarzında "Oklu Besmele" yazılmıştır. Hilal kısmı üstü sivri altı yuvarlak beyzi bir şekildedir. İçinde Nesih yazı ile dokuz satır yazı yer almıştır. Aradaki noktalar geometrik çiçek desenle süslenmiştir. Hilâl kısmı ise yeşil renkli dallı bir desenle süslenmiştir. Dört köşesinde yine beyaz kağıda siyah mürekkebe ile dört halife isimleri yazılmıştır. Tam ortada kartuş içinde "Vema Erselnake..." ayeti yer almıştır. Onun altında ise beş satırlık dua ve kebbe kısmı yer alır. Burası da hilâl kısmının aynısı Nesih yazı ile yazılmıştır. Koltuk kısımlarında, Etrafı mavi beyaz bordürlü, ortasında pembe sümbül desenli bezemeler yer almıştır. Yukarıdaki diğer boşluklar da ; yine beyaz üzerine mavi, sarı, yeşil, pembe renklerin kullanıldığı ve gül, mine gibi çiçeklerin natüralist bir şekilde tezhipleri yer almıştır. Eser 1253(1837) tarihli ve Mustafa İzzet imzalıdır. Eserin en dışındaki geniş bordür; mavi üzerine altınla bir yaprak bir çiçek olmak üzere bezemelidir. Altın yaldızlı çerçevelidir.

ESERİN ADI : Levha (Hilye-i Saadet)
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE- NİN ADI : Eyyüb Sultan
MÜZE ENVANTER NO : 13
BOYUTLARI : 22 x 14 cm.
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Sandukanın bulunduğu o- danın duvarında asılı.

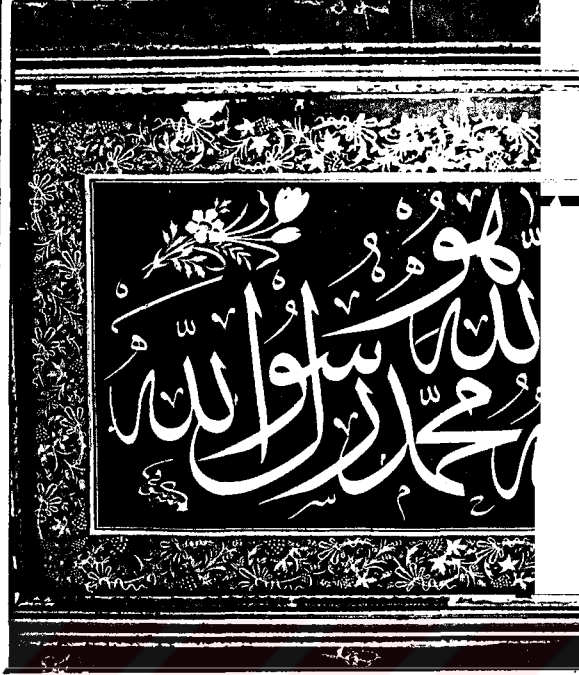

RESİM NO : 18

AÇIKLAMALAR :

En üstte baş makam adlı kısımda beyaz kağıda Muhakkak'la Besmele yazılmıştır. Yazı siyah is mürekkebi ile yazılmıştır. Hilal kısmı tam daire şeklindedir. Beyaz kağıda Nesih'le dokuz satır yazı yazılmıştır. Satır aralarındaki boşluklar altınla doldurulmuş ve iğne ve ince fırça ile mine çiçekleri ile bezenmiştir. Hilâlin dört köşesinde yuvarlaklar içerisinde dört halife isimleri yer almıştır. Bunların da etrafı, mavi zemine altınla yıldız şeklinde tezhib ile bezenmiştir. Ortadaki dikdörtgen kartuş içerisinde "Vema Erselnake..." ayeti Sülüs ile yazılmıştır. Alt kısımda dört satırlık nesih yazılı dua ve ketebe kısmı yer almıştır. Bunun iki tarafındaki koltuk kısımları ise; mavi zemine altınla rumi ve mine desenli bezemeler ile süslenmiştir. Yazıların tümü beyaz aherli kağıda siyah hat mürekkebi ile yazılmıştır. Dışında iki cetvelli ve altın lı bir ince bordür yer alır. En dıştaki geniş bordür ise "Hâlkar" ve hatayi , yaprak gibi çiçeklerle yapılmış besemeye sahiptir. Eser 1254(18-38) tarihli ve Mustafa İzzet İmzalıdır.

ESERİN ADI : Levha
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE- NİN ADI : Eyyüb Sultan
MÜZE ENVANTER NO : 37
BOYUTLARI : 74 x 44 cm.
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Adile Sultan Mescidi dolap içinde

RESİM NO : 19

AÇIKLAMALAR :

Siyah zeminli murakka üzerine ,altın yaldızla "Kelime-i Tevhid " yazılmıştır. Sülüs yazı ile yazılan yazı ; Şevki Efendi imzalı ve 1288 (1871) tarihlidir.Sağ üst ve sol üst köşede birer çiçek buketi altınla işlenmiştir. Eser bir ince bir kalın cetvelle çerçevelenmiştir. Onun dışındaki geniş bordür kısmında ise; siyah zemine altınla ,kurdelela kıvrımlı ve üzüm salkım ve yaprağı desenli bezeme yer almıştır. Altın yaldızlı düz çerçevesi vardır. Bu levha silkme denilen bir teknikte yapılmıştır. Bu "Kelime-i Tevhid" istifi bir çok tanınmış hattat tarafından çok sevilerek yazılmış bir istiftir. Bir çok koleksiyonda benzerlerini görmek mümkündür.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Lavha

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 67

BOYUTLARI : 76 x 38

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Adile Sultan Mescidi

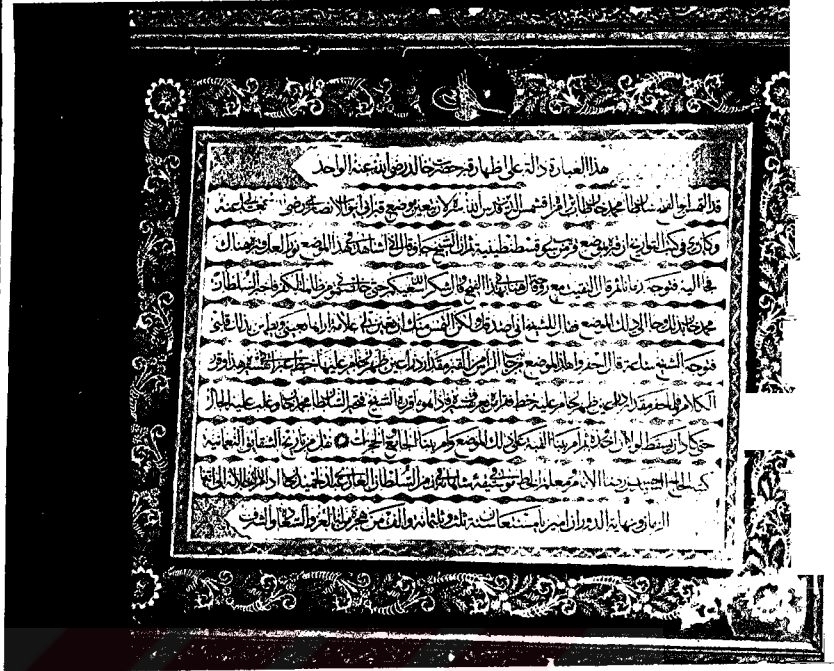
RESİM NO : 20

AÇIKLAMALAR :

Eser beyaz renk âhârli kağıt üzerine, siyah hat mürekkebi ile, Sü-lüs tarzda yazılmıştır. Yazının etrafı ; içi sarı renk ile doldurulmuş sade bir bordürle çerçeveselmiştir. Dıştaki geniş bordür de beyaz renklidir. Üzerinde; çıkartma kağıtlarından çiçek demetlerinden oluşmuş yapıştırma tekniğinde bezeme yer almıştır. Eserde ; Celi Sülüs hatla, "Allahü Hayyün Kable Küllü Hayyın " yazılıdır. 1278(1861) tarihli ve Mustafa İzzet imzalıdır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Levha
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE- NİN ADI : Eyyüb Sultan
MÜZE ENVANTER NO : 63
BOYUTLARI : 74 x 61
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Sandukanın bulunduğu odanın duvarında asılı

RESİM NO : 21

AÇIKLAMALAR :

Beyaz âhârli kâğıt üzerine ince kalemle Sülüs yazı ile on satır yazı yer almıştır. İlk satırda Arapça ile "Eyyüb Sultanın kabrinin nasıl bulunduğu anlatıldığı" yazılıdır. Metin tamamen Arapçadır. Üst ve alt köşelerinde altın zeminli müzehheb kartuşlar yer almıştır. Bunların üzeri minik çiçeklerle bezelidir. Yazıyı; iki altın cetvel içinde yer alan portakal renkli zemine altın yaprakla bezeli bir bordür çevrelemiştir. Onun dışında ise siyah zemine altınla yapılmış birbirini takip eden çiçek buketleri bezemeli geniş bordür yer almıştır. Eser El Haç Hasan Rıza, 1303 (1885) imzalıdır. Bordürün üst ortasında bir tuğra altınla yazılmıştır. Bu eseri Baş Mabeyinci Ali Paşa türbeye hediye etmiştir (Topkapı Sarayındaki Osmanlıca Türbeler Defterindeki kayıtlarda yazılıdır.)

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

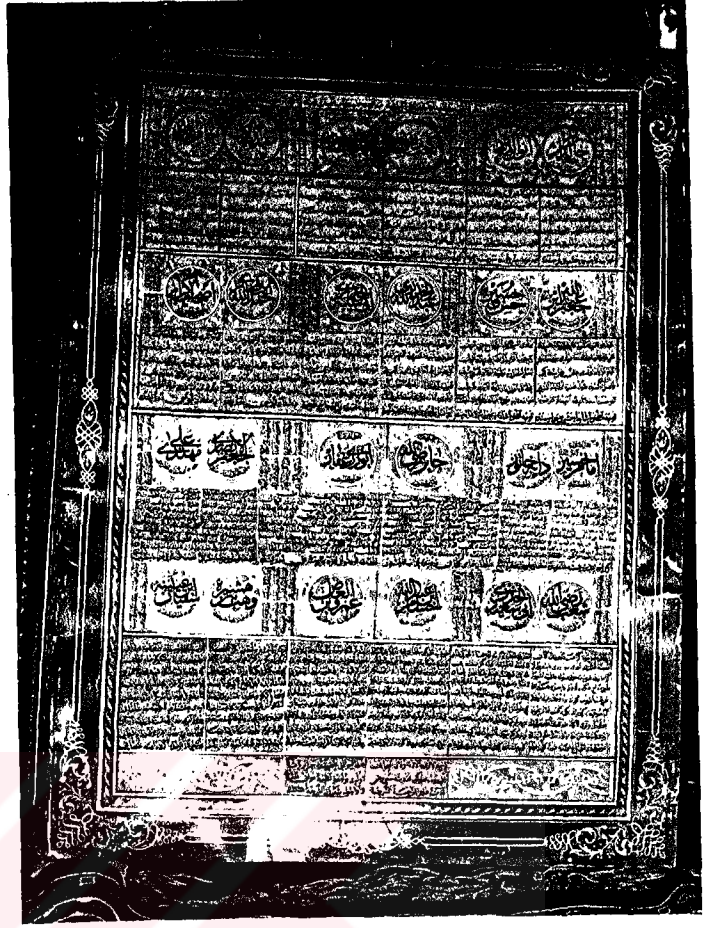
ESERİN ADI : Levha

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 64

BOYUTLARI : 89 x 64 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile Sultan Mescidi

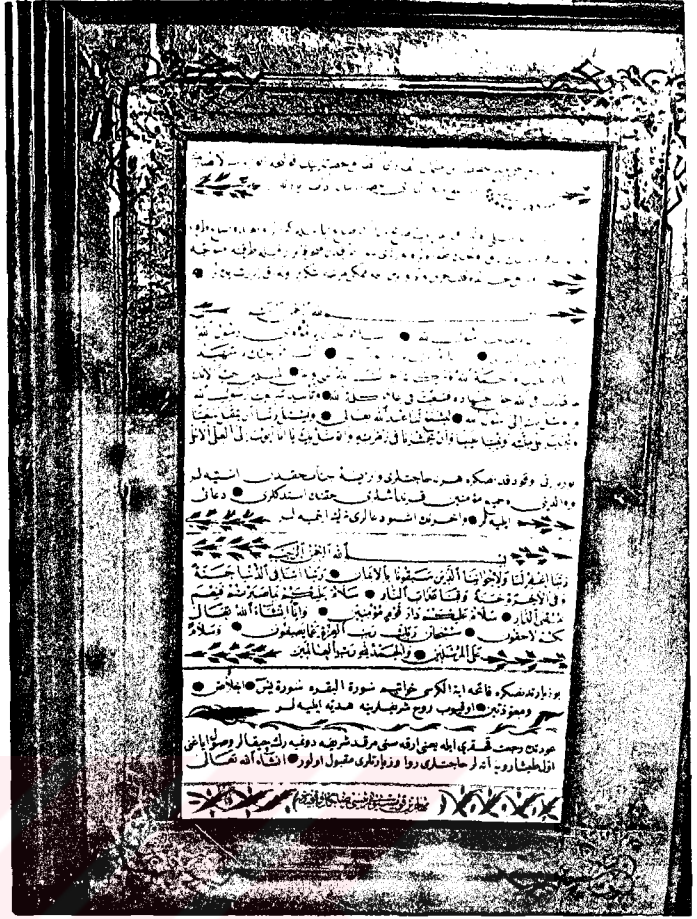
RESİM NO : 22

AÇIKLAMALAR :

Şeker renk kâğıt üzerine İstanbulun Fethi için gelen ve şehit düşen 24 Sahabeye ait isimler, medfun (gömülü) oldukları yerler ve onları ziyaret adabı ile ilgili bir levhadır. Sahabelerin isimleri yuvarlak içinde ve Sülüsle yazılmıştır. Açıklamalar ise Nesih yazı ile yazılmıştır. Yazının dışı iki altın yıldızlı cetvelle çevrilidir. İçinde kırmızı zemine altından yaprak motifli bir desen vardır. En dışta, mavi zemine altın ile saadet gülü motifli madalyon şeklinde bezemeli bordür yer almıştır. Yazının 1286 (1869) tarihli ketebesidir.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Levha
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE- NİN ADI : Eyyüb Sultan
MÜZE ENVANTER NO : 57
BOYUTLARI : 43,5 x 31 cm
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Adile Sultan Mescidi

RESİM NO : 23

AÇIKLAMALAR :

Şeker renk âhârlı kâğıt üzerine siyah mürekkep ve nesih yazı ile "Hazreti Eyyübü Ziyaret Adabına ait Dualar" yazılmıştır. Satır boşlukları basit yapraklar ile süslenmiştir. Yazının etrafı mavi renkli geniş bir bordür ile süslüdür. Dört köşe geometrik bezeme ile süslüdür. En altta "Muhacir Komiseri Reisi Rıza Bey'in Vakfıdır." yazılıdır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

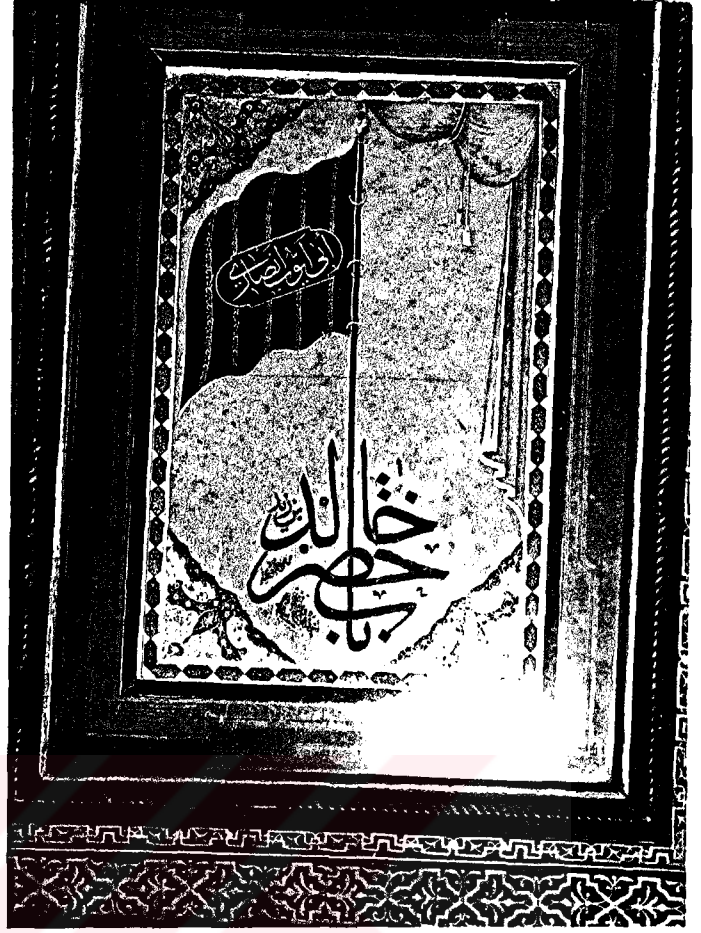
ESERİN ADI : Levha

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 53

BOYUTLARI : 52 x 27 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Sandukanın Bulunduğu Odada duvarda asılı

RESİM NO : 24

AÇIKLAMALAR :

Beyaz renkli âhârli kağıt üzerine Celi Sülûs yazı ile "Ya Hazreti Hâlid Bin Zeyd" yazılmış Üstte de Yeşil zeminli bir bayrak içinde "Ebu Eyyüb Ensari " yazısı altı yıldızla yazılmıştır. Sağ üst köşede, mavi renkli bir perde resmedilmiştir. Perde resminin haricindeki köşelerde ise mavi zemine altınla küçük mine çiçeklerinden oluşmuş bir tezhip yapılmıştır. Bu tezhipleri iki altın cetvel içinde yer alan bir açık mavi ,bir lacivert zemine çiçekli kartuş şeklinde bezemeli bordür çevrelemiştir. Eser açık kahverengi renkte mavi cetvelli bezemeye sahip bir paspartu ile çevrelenmiştir. Eser Mahmut Celaleddin imzalıdır. Kabartma ve geometrik bezemeli geniş bir çerçevesi vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmıştır. Bak.AKAKUŞ ,R. Eyyüb Sultan,s.123

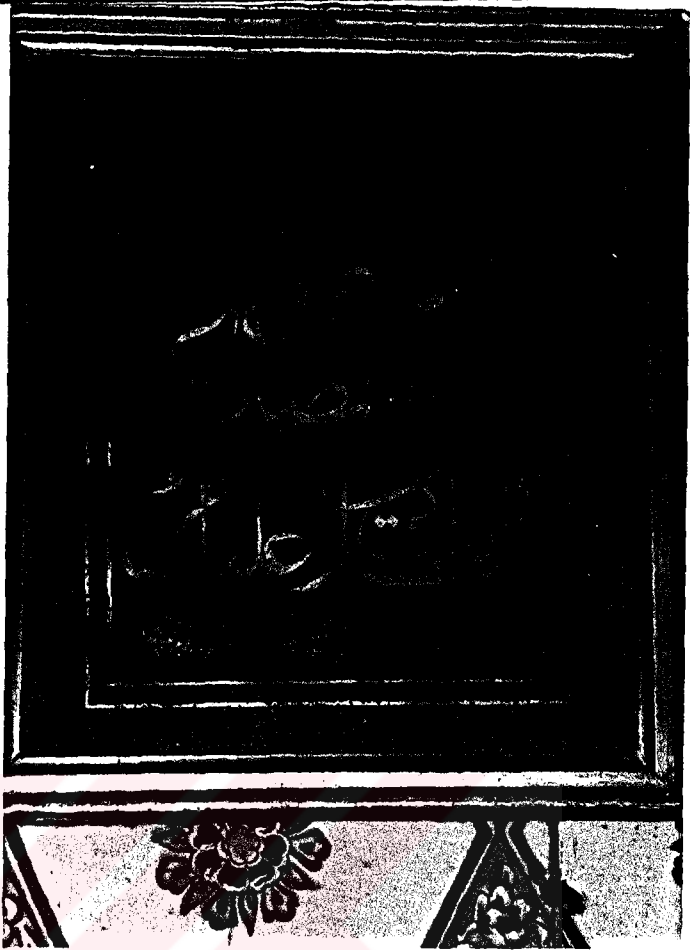
ESERİN ADI : Levha

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 54

BOYUTLARI : 31 x 27 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın bulunduğu
odada duvarda asılı

RESİM NO : 25

AÇIKLAMALAR :

Mavi seminli kağıt üzerine altın yaldızla Sülüs istifte "Esselamu Aleyke Ya Eba Eyyüb'il Ensari Radiyallahü Anhü" yazılmıştır. Yazı alttan üste doğru istif edilmiştir. Dört köşede yine altınla İri bir hatayi çiçeği şeklinde düzenlenmiş halkâr tarzında bezeme yer almıştır. En altta ortada bir kartuş içinde ketebe kısmı yer almıştır. Burada yine altınla "Mehmet İzzet Bin Ebubekir ,1247 " yazılıdır. (Miladi:1831)

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır .

ESERİN ADI : Levha

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 90

BOYUTLARI : 66 x 28 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile Sultan Mescidi
Dolap içinde

RESİM NO : 26

AÇIKLAMALAR :

Kırmızı zeminli kâğıt (Mukavvaya yapışık, murakka) üzerine celi Tâlik yazı ile beyaz mürekkep ile yazılıdır. Yazı iki satır halinde düzenlenmiştir. Üstte "Gariki Bahri İsyânım" altta "Dahilek Ya Rasul - Allah" yazılıdır. Yazının etrafında beyaz boya ile çerçeve yapılmıştır en dıştaki boşlukta ise köşelerde, arabesk gibi karışık tarzda düzenlenmiş "Saadet Güllerinden" oluşan bir bezeme yer almıştır. Bu köşeler de ince çizgilerle birbirlerine birleştirilmiştir. 1331(1913) tarihidir. Hattatın ismi yazılmamıştır. Orjinal bir kalıptan silkme tekniği ile meydana getirilmiş bir yazıdır. Benzerlerine rastlamak mümkündür.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Levha

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 40

BOYUTLARI : 72 x 42 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın bulunduğu
odada duvarda asılı

RESİM NO : 27

AÇIKLAMALAR :

Beyaz renkli kâğıt üzerine siyah mürekkep ile Tâlik yazı tarzında bir kıta yazılmıştır. Dört satır halindeki yazı " Alemdar-ı Kêrim Şah İklim-i Risaletsin "mısrası ile başlamıştır. Yazı eğik yazılmıştır. Üst ve altta birer köşebent içinde kitabe yer almıştır. Köşebent içindeki kitabenin dışı küçük çiçek ve rumilerden oluşan bir tezhiple süslenmiştir. Yazının en dışındaki bordür de, altınla yapılmış çiçeklerden oluşan bezemeye sahiptir. Yazıyı Esad Yesari'nin yazdığı "ketebe" kısmında belirtilmiştir. Yazının düz altın yaldızlı çerçevesi vardır. Levhada yazılı kıt'ada geçen sözler Sultan 3. Selime aittir.

KAYNAKLAR : AKAKUŞ, R., Eyyüb Sultan, s.122

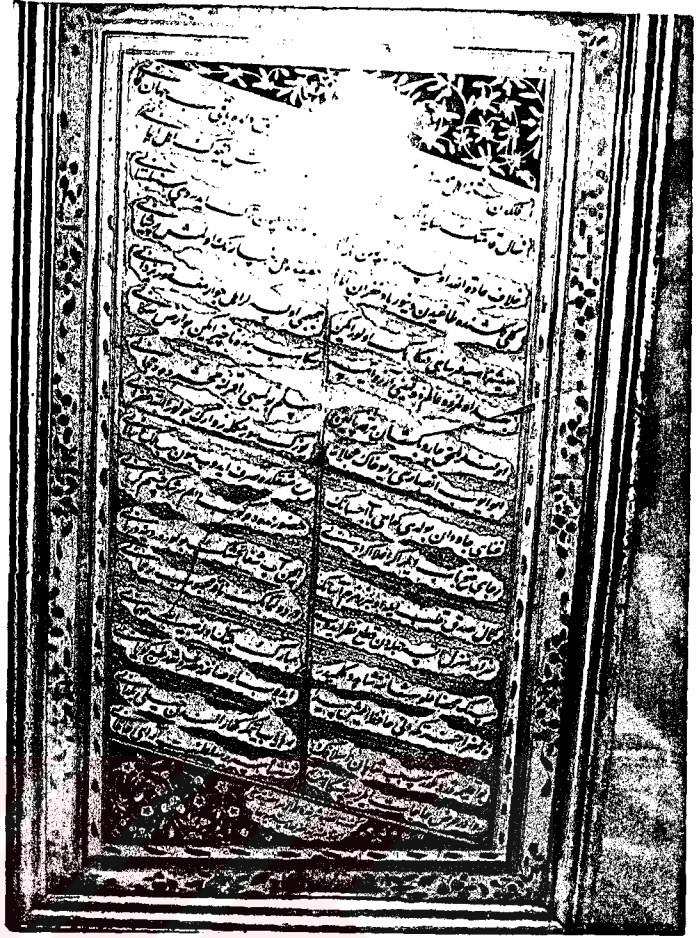
ESERİN ADI : Levha

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 58

BOYUTLARI : 57 x 33 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile Sultan Mescidi
içinde

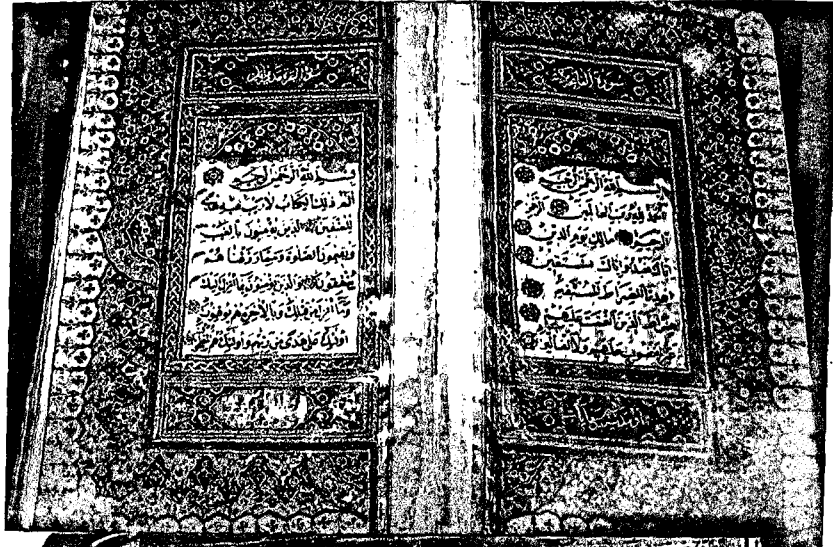

RESİM NO : 28

AÇIKLAMALAR :

Beyaz âhârlı kâğıt üzerine siyah hat mürekkebi ile Tâ'lik yazı ile ,16 satırlık manzume(vezinli şiir) yer almıştır. Yazı eğri şekilde yazılmış üst sağ köşe ve alt sol köşede köşebentler bırakılmıştır. Köşebentlerin içi lacıvert zemine beyaz ve altınla çiçek desenleri bezenerek tezhip yapılmışlardır. Beyitlerin aralarındaki boşluklar altınla doldurulmuştur. Yazının dışında iki altın cetvel vardır. Çetvelerin içinde ise,beyaz üzerine tek yapraktan oluşan sade bir desen yapılmış ve bir bordür oluşturulmuştur. Levha " Felekten İstemez Ehli Muhabbet Mihr-i Rehsani " beyiti ile başlar. Bir satırda iki beyit olmak üzere otuziki beyittir.En altta eseri yazan hattatın ismi Şerife Fatma Zehra Hanım olarak kayıt edilmiştir. Tarih yazılmamıştır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Kur'an-ı Kerim	
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE- NİN ADI : Eyyüb Sultan	
MÜZE ENVANTER NO : 1	
BOYUTLARI : 34x20 cm.	
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Sultanahmette Depoda	

RESİM NO : 29

AÇIKLAMALAR :

Cildi vişne rengi deridendir. Dış yüzeyinde ortada salbekli şemse motifi yer almıştır (Altın zemine siyahla çiçek ve yapraklar bezelidir). Köşebentler de mihrap kenarı şeklinde ve aynı bezemededir. Cilt; en dışta altın ile yapılmış dalgalı bezemeli bir bordür ile çerçeveselenmiştir. Yazısı nesihle beyaz aharlı kağıt üzerine yazılmıştır. Fatiha ve Bakara sureleri tezhiplidir (Tezhip, altın zemine lacıvert, kırmızı ağırlıklı çiçek desenleri şeklindedir). Tezhibin en dışında bir kırmızı bir mavi tığlar vardır. 15 satırlık yazı halindeki Kur'anı Kerimî hattatı Seyyid Mehmet Arif Efendidir. 1204(1789) tarihlidir. Şöhret Feza Kalfa tarafından 1270(1853) tarihinde vakfedildiğine ait kayıt vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI :
Kur'an-ı Kerim

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 3

BOYUTLARI : 21x13 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın bulunduğu odada dolap içinde

RESİM NO : 30

AÇIKLAMALAR :

Kabı vişne rengi deri üzerine ortada şemse ,kenarda bordür bezemeli-
dir. Bezeme altın yaldızla ve rumi ve çiçek desenleri kullanılarak o-
luşturulmuştur. Fatiha ve Bakara Sureleri başları Klasik Üslupta beze-
meye sahiptir.Süsleme mavi zemin üzerine çeşitli renkteki çiçeklerle
yapılmıştır. Yazının etrafı kırmızı renkli bir çerçeve ile çevrilidir.
Diğer boşluklar kubbe şeklinde düzenlenmiş ve içleri yine aynı çiçekler
ile bezenmiştir. Cetvellerin içi bakır yaldızdır. Melek Hanım Tarafın-
dan 1342(1923) yılında türbeye vakfedilmiştir. Hattatı Aliyyül Giridi-
dir. Ketebesı 1334(1915) tarihlidir.

KAYNAKLAR :Yayınlanmamıştır.

2 .4.2. METAL MALZEMELER

2 .4.2.1 Gümüş Eserler

Gümüş eserlerin içinde en önemlisi Eyyüp Sultanın sandukasının etrafındaki şebekedir. İkinci önemli eser de manevi kıymeti dolayısıyla Kadem'i Saadet'in gümüş çerçevesidir. Türbede en çok rastlanan gümüş eser ise askı kandillerdir. Kataloğumuzda daha başka iki tane de gümüş şamdana yer verdik.

2.4.2.2. Bakır, pirinç ve diğer metal malzemeler

Bakır eserler arasında bakır üzerine civa yıldızı yapılarak oluşturulmuş tombak askı kandiller önemlidir. Kalaylı bakır taslar, pirinç şifa tasları ,maşrapalar diğer örneklerdir.

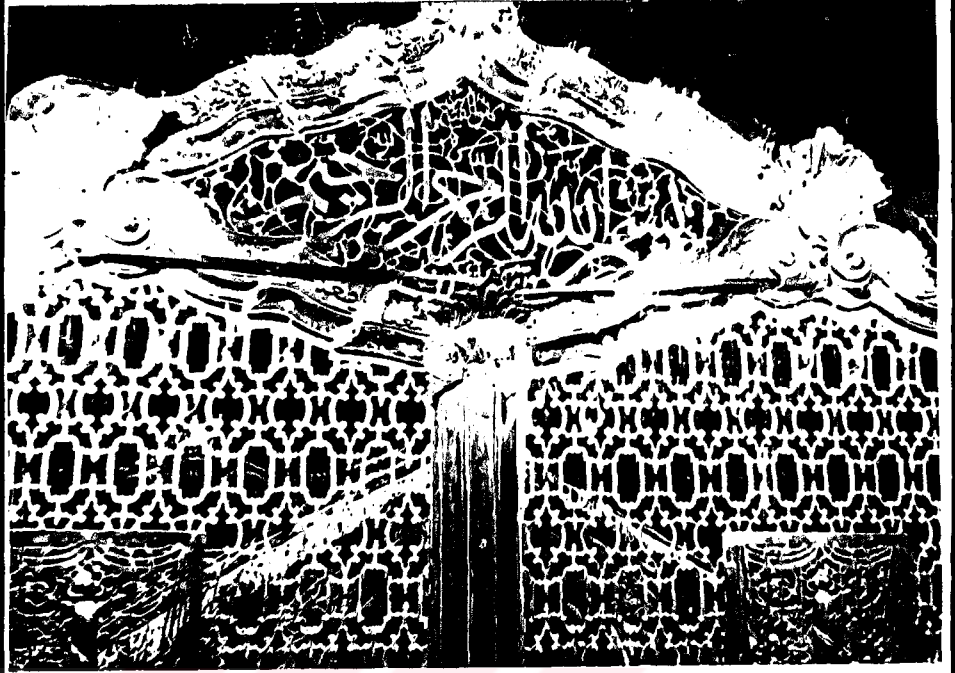
ESERİN ADI : Gümüş
Şebeke

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 269

BOYUTLARI : Yuk: 1.83 m.
3.35 x 1.85 m.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Sandukanın bulunduğu odada.

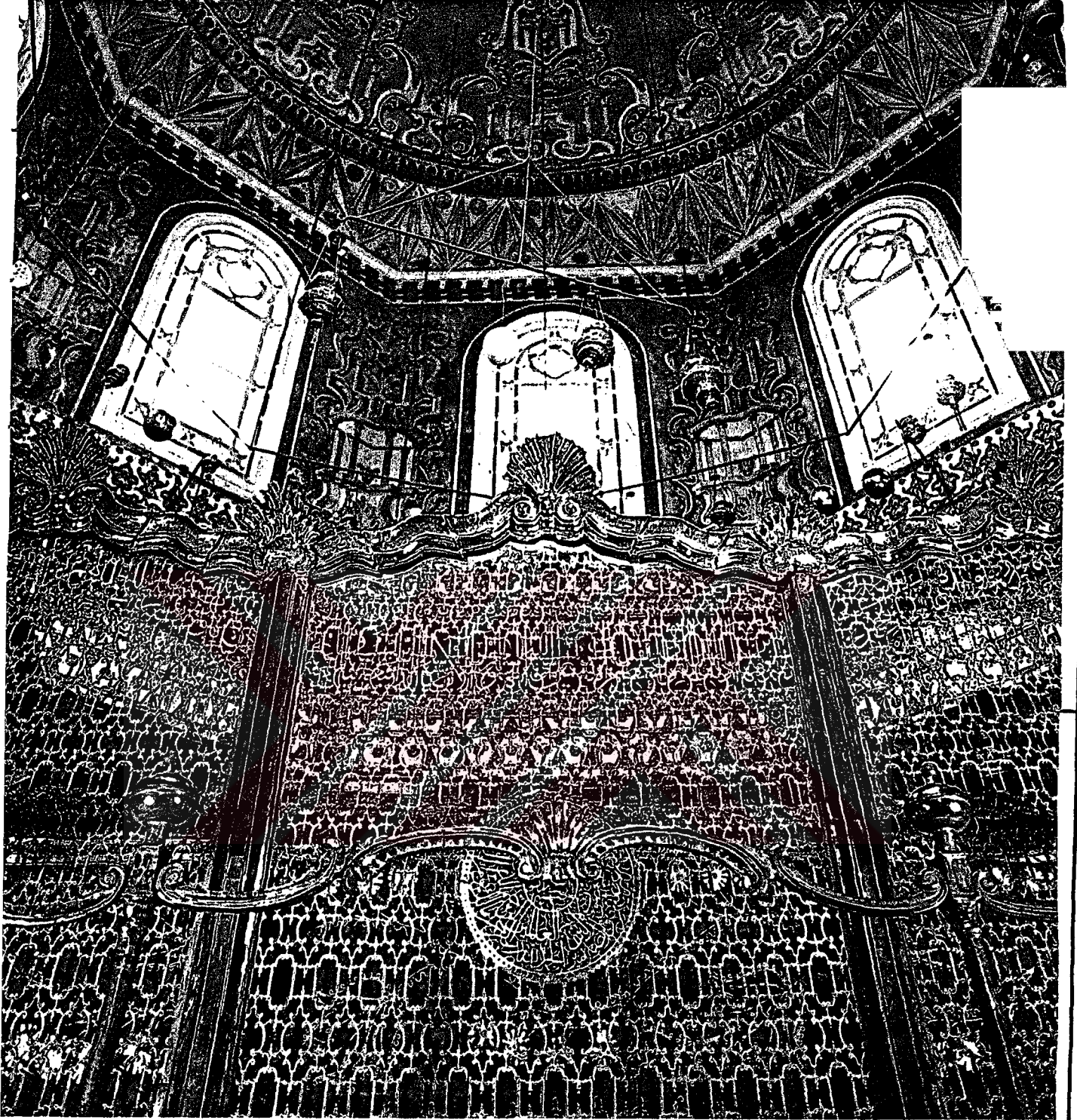

RESİM NO : 31

AÇIKLAMALAR :

Eyyüb Sultanın sandukasının etrafını çeviren şebekedir. Tamamen gümüşten yapılmıştır. Şebekeyi tutan ana sütunlar tahta üzerine gümüş kaplamadır. Sütun araları silindirik ve oval şekillerde on parçadan oluşmuştur. Tamamiyle kafes şeklinde bezemeye sahiptir. Şebekede dökme, kesme (Delik işi kısımlar bu teknikle yapılmışlardır.), kazıma gibi teknikler bir arada kullanılarak eser oluşturulmuştur.

Şebekenin Sandukanın Ön kısmına düşen Bölümü: İki tarafta birer baba kısmı vardır. Sağdakinde " Allahü Nurusemavati..... " ayeti yazılıdır. Soldakinde "Allahü Latikum Bi İbadi...." ayeti yazılıdır. Baş tarafın ortasında ve en yukarısında bir sancak şekli olup, bunun ortasında yelpaze şeklinde bir bölüm yer alır. Yel pazenen içinde yuvarlak bir madalyon içinde bir mum şekli yer alır. Burada "Kale Rasulallah Aleyküm ..." diye başlayan Hadis-i Şerif yer almıştır. Bunun altında oval bir kartuş içinde araları spirall bitki kıvrımlarıyla bezeli Sülüs bir Bessmele yer almıştır. Bessmelenin iki tarafında yelpazeye benzeyen Barok taç vardır.

RESİM NO : 32

Sol tarafta da üç menteşeli bir kapı yer alır.

Şebekenin sağ tarafı : Sol kısmın aynısı olup, Üzerinde "İlla men Etal-
lahe Bikalbin Selim" ve Eşhedü Enne Muhammeden Abdühü ve Rasulühu"
yazılıdır. Ayrıca Besmele-i Serif ve Fatiha Sureleri de yer almıştır.
Bu kısmın ortasında da kartuş içinde Besmele-i Şerif ve Fatiha istifi
yer almıştır. Şebekenin her parçasında gümüş damgası vardır. Şebekenin
etrafını 112 cm yüksekliğinde babalardan oluşan bir parmaklık çevirir.

Besmelenin üstündeki kuşak üzerinde "Ayete'l Kürsi(2.sure ayet 255) " alt kısmında ise, " Amenerrasulu " diye başlıyan (Bakara suresi 284. ayet) yer almıştır. Yazılarda oyma tekniğindedir. Besmelenin tam altındaki 'Barok taç şeklinin içinde "Kelime-i Tevhid " kazıma tekniğinde yazılmıştır. Sandukanın önü Besmelenin ortasından doğru kalın bir gümüş çerçeve ile ikiye bölünmüştür. Etrafı kafes motiflidir. Yine şebekenin sağında ve solunda üzerinde "Ya Hzretü Halid Radiyallahü An-hü..." yazılı ve bayrak (sancak) şekilli motifin yer aldığı çerçeve yer almıştır. Şebeke üzerinde mumların tutturulduğu kancalar da yer almıştır.

Şebekenin Sol Tarafı : Üç bölümdür. Üstteki bölümlerin üstü yelpaze şeklinde taç ile son bulmuştur. Yelpazenin birinde: "Muhammedürasulallah", Diğerinde: "Mağaallahu Kâne" yazılı tuğra yer almıştır. Bir üst sütunun birinci bölmesi ile ikinci bölmesi yarısına kadar "Amenerrusulih..." ayeti yazılıdır. İkinci bölmenin yarısı ile üçüncü bölmede " Allahü Ennehü La İlahe İllallah.." âyeti yazılıdır. Ortadaki kafeste bulunan madalyon içinde "Besmele-i Şerif " ve "Fatiha Suresi" yer almıştır.

Şebekenin Ayak Ucu : En üstte köşelerde birer taç olup, sağında; "Kalel-lahü Tebareke ve Teâlâ Leallekum Hayrun Hafizan" ayeti , solda: Besmele ve İhlas Suresi yazılıdır. Üst kısım birer yelpaze şeklinde olup, her bölümün içinde "Kelime-i Tevhid" yazılıdır. Bu sütunda baştan başa "Kalallahü Teala Ya Eyyühellezine..." ayeti yazılı olup, altında 1207(1792) tarihi ve gümüş damgası vardır. Bu şebekenin yapım tarihidir. Sağdaki kafeste bir çerçeve içinde :

" Meşhed-i pâk-i Alemdâr-ı Resul, Zahir-ı bâtın gülzar-ı naim

Sarfı himmetle ona sabıkta, Kıldı Han'ı Ahmed-i Evvel ta'zim. " diye başlayıp devam eden ve Şebekeyi ilk olarak Sultan I. Ahmed'in ve son olarak da Sultan III. Selim'in yaptırdığını bildiren kitabe yer almıştır. (Soldaki yazı "Şimdi Sultan Selim-i Salis " beyti ile başlar).

KAYNAKLAR: AKAKUŞ, R., Eyyüb Sultan, s. 108, 109, 110

ESERİN ADI :

Kadem-i Saadet Çerçevesi

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI :

Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO :

270

BOYUTLARI :

0,38x 0,21 cm., 265 gr.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :

Dua Salonunda duvara

gömülü vaziyettedir.

RESİM NO :

33

AÇIKLAMALAR :

Gümüştendir, Dövme tekniği ile yapılmıştır. Kadem-i Saadet (Peygamberimizin Ayak İzi'dir) . Mermerin etrafı çerçeve ile çevrelenmiştir. Süsleme yoktur . Sadece sekiz yerinde kabara şeklinde çıkıntı vardır. . Taban kısmında bir gümüş damgası tuğra yer almıştır. Çerçeve Sultan I, Abdülhamid'in emri ile Topkapı Sarayından getirilen Kadem-i saadetin üzerine konmuştur.

KAYNAKLAR : AKAKUŞ ,R., EYYÜB Sultan, s.99,100.

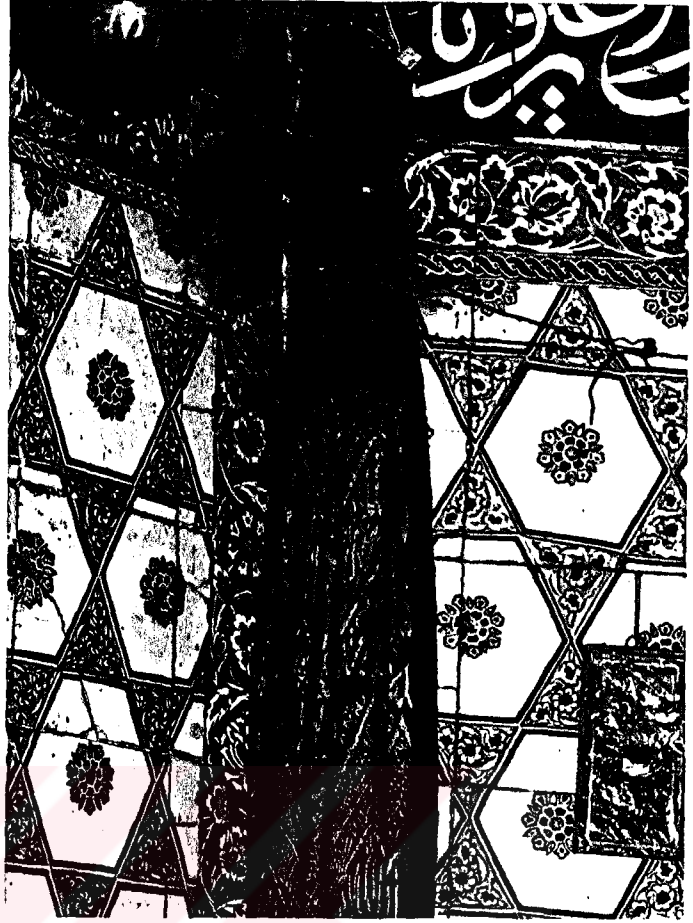
ESERİN ADI : Sancak Seh-
pası, Gönderi ve Alem.

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 219

BOYUTLARI :

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın bulunduğu
harem kısmı

RESİM NO : 34

AÇIKLAMALAR :

Türbede bunlardan dokuz adet vardır. Gümüşten dir. Dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Kaidesi baklava şeklindedir. Üç ayak üzerinde duran sehpa üzerinde durmaktadır. Ayağlar sekivrımlıdır. Sancak sehbasının tabla üzerine oturduğu yerde iki adet yuva (Bilezik) vardır. Gönderler ahşap üzerine cilalıdır. Alem kısmında gümüş plaka üzerine kazıma tekniği ile Kelime-i Tevhid yazılmıştır. Sancak olarak ; Kırmızı zemine beyazla zikzaklar halinde yazılar yazılmış "Kâbe Örtüleri " kullanılmıştır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Avize

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 179

BOYUTLARI :

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Sandukanın bulunduğu harem kısmı

RESİM NO : 35

AÇIKLAMALAR :

Gümüş dökümden bir eserdir. Se biçiminde yedi kolu vardır. Kolların uçları çanak şeklinde mum kaideleri ile son bulur. Ana gövde yukarıdan aşağıya doğru büyüyen üç bölümden oluşur. En alttaki ana kaidede kısmı çanak şeklindedir. Üzerinde kazıma tekniği ile bir dizi yaprak desenli bezeme vardır. Çanağın en geniş bantı üzerinde "Bezmi Âlem Valide Sultan" in avizeyi türbeye vakfettiği vakıf yazısı yer almıştır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

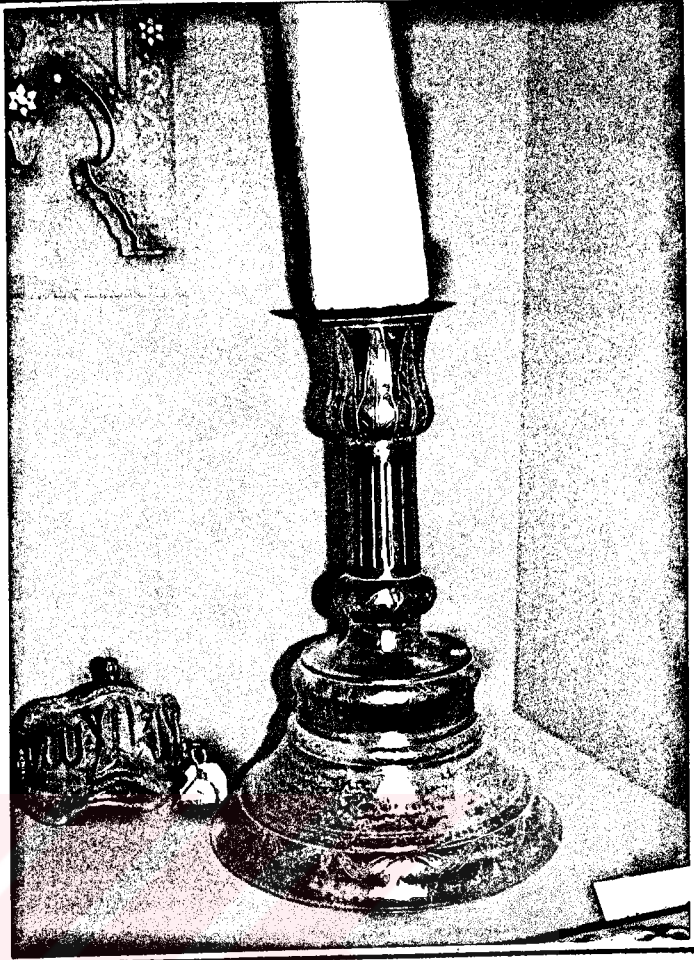
ESERİN ADI : Şamdan

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 287

BOYUTLARI : Yuk:49 cm.
Ağız Çapı: 14 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmed Türbesi vitrininde sergide

RESİM NO : 36

AÇIKLAMALAR :

Gümüştender. Kaidesi çan şeklindedir. Gövdeden sonra bir bilezik ve onun üzernide silindirik bir boyun yer alır. En üstteki mumluk kısmı da boğumlu içbükey gövdeli ve geniş dudaklıdır. Mumluklarda ve gövdede kazıma tekniği ile yaprak şeklinde bezeme yapılmıştır. Gövdenin ortasında Vakıf sahibinin ismi ve kitabe yer almıştır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

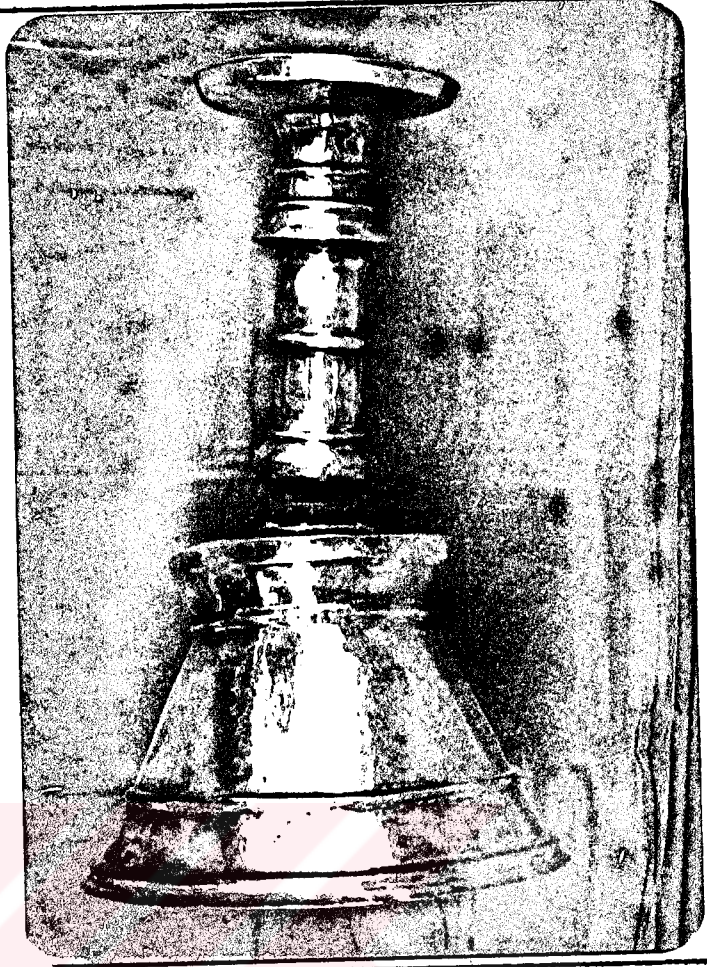
ESERİN ADI : Şamdan

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 282

BOYUTLARI : Yüksek : 51 cm.
Ağız Çapı : 16 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultanahmette Eser Deposundadır.

RESİM NO : 37

AÇIKLAMALAR :

Gümüşten dir. Kaidesi çan şeklindedir. Üç yivli gövdeye sahiptir. Gövde içbükey formdadır. Silindirik boyun kısmı da üç boğumludur. En üstte tabla şeklinde mumluğu vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

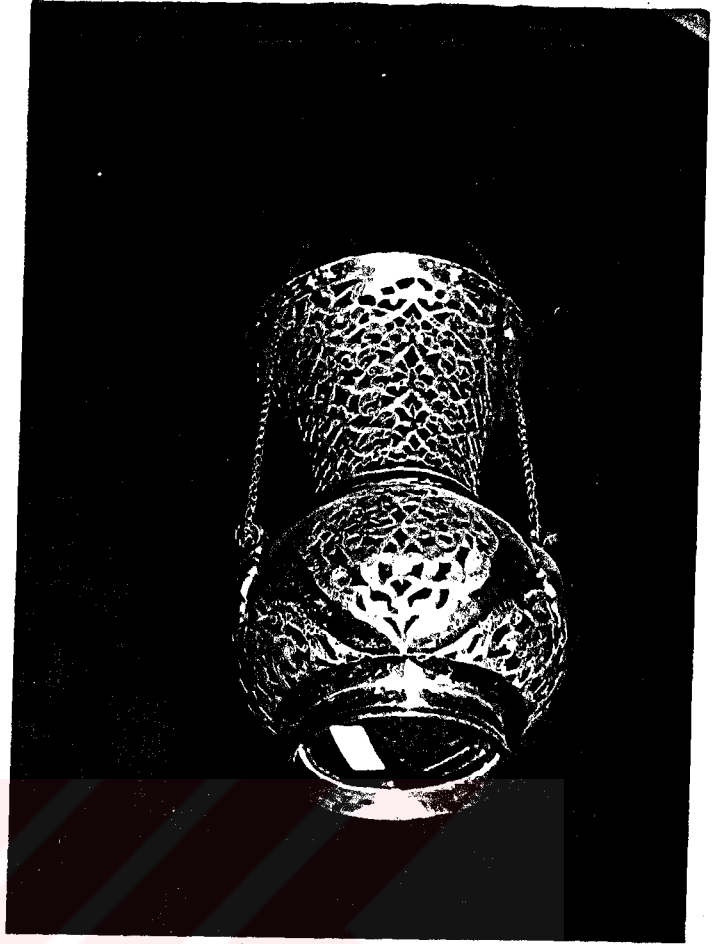
ESERİN ADI : Kandil Askı

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 295

BOYUTLARI : Yüksek: 29 cm.
kaide çapı:19 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :

RESİM NO : 38

AÇIKLAMALAR :

Gümüşten dir. Dövme tekniği ile şekillendirilmiştir. Delik işi, ve kazıma teknikleri ile de bezeme yapılmıştır. Eser form olarak Klasik Cami Kandilleri (Seramik, çini olanlarla) ile benzerlik gösterir. Kaide kısmı küçük ve düzdür. Gövde üzerinde rumi desenlerinden oluşmuş madalyonlar bulunur. Bunların içi delik işi tekniği ile kafes halinde bir görünümde dir. Toplam üç madalyondur. Madalyonların kaide ve boyunla birleşme yerleri de aynı bezeye sahiptir. Dar boyundan sonra genişleyen bir dudak kısmı ile form tamamlanmıştır. Boyun kısmı da yukarıdaki bezeme özelliklerini taşır. Gövdede üç zincirlik askı tutamak yeri vardır. Eser Klasik Osmanlı Dönemi eseri özelliklerini taşır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Kandil Askı
(Gümüş)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
İN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 299

BOYUTLARI : Yüksek:35.5 cm.

Çap: 16 cm. Ağırlık:1400
gr.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Türk ve İslam Eserleri
Gümüş Deposunda

RESİM NO : 39

AÇIKLAMALAR :

Üç boğumlu gövdeye sahiptir. En altta yivli bir kaidesi vardır. Ücunda yedi adet küçük zincir süs olarak bulunmaktadır. Boğumlarda: Barok yapraklar ,çiçekler ve palmet tomurcuklarla bezeme yapılmıştır. Delik işi (ajur) tekniği ile yapılmıştır. Gövdede beyzi bir dalın i çinde hatayiye benzeyen çiçek yer almıştır. Ağız kısmı da benzer desenlidir. Gövdeden çıkan zincirler madalyon şeklinde ve birbirlerine halkalarla bağlanan özel şekillerdedir.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

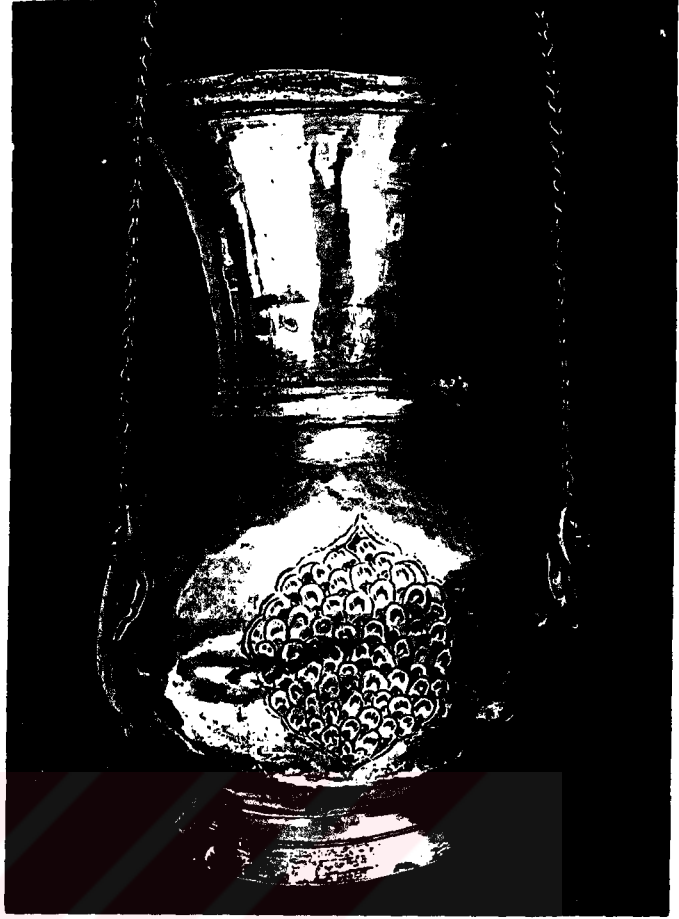
ESERİN ADI : Askı Kandil
(Gümüş)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
İN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 298

BOYUTLARI : Yüksek: 26 cm.
Çap: 15 cm.
Ağırlık: 765 gr.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Türk ve İslam Eserleri
Müzesi Deposundadır.

RESİM NO : 40

AÇIKLAMALAR :

Klasik Cami Kandili formundadır. Kısa aysıklı, şişkin gövdeli, dar boyunlu, geniş ağızlıdır. Gövde üzerinde üç madalyon içinde kazıma tekniği ile tavus kuşu tüyü desenli bezeme yapılmıştır. Boyun kısmında tuğra şeklinde "Sahibul Hayrat... " diye başlayan vakıf sahibine ait kitabe yer almıştır. Ayrıca gümüş damgası tuğra şeklinde olup yarısı okunmaktadır. Gövde üzerinde üç yerde zincir tutamağı vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

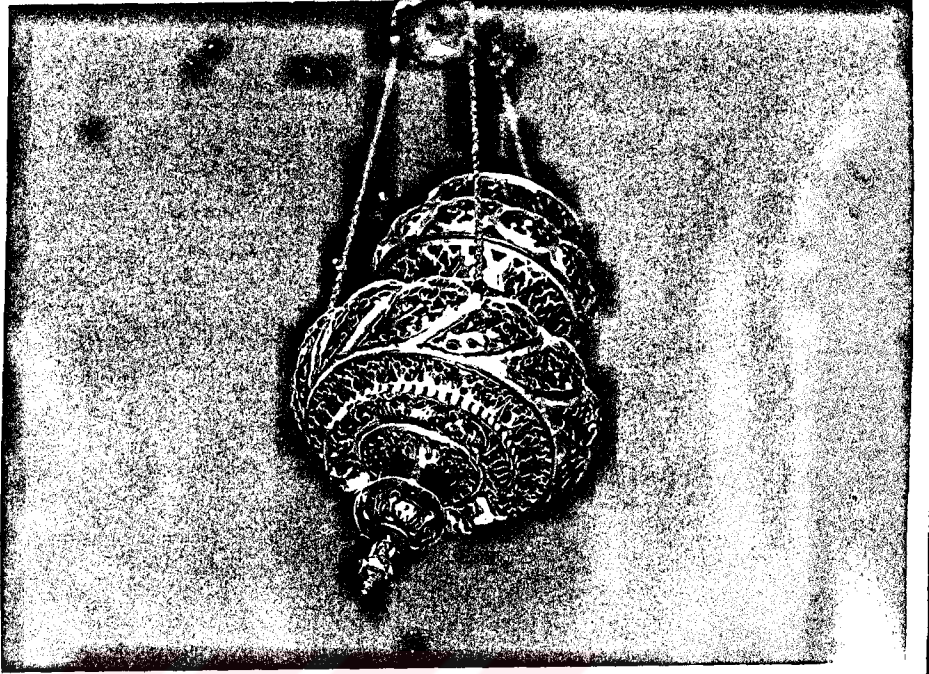
ESERİN ADI : Askı
(Gümüş)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 192

BOYUTLARI : Ölçülemedi

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın bulunduğu
odada asılıdır.

RESİM NO : 41

AÇIKLAMALAR :

Gümüş askı: dar ağızlı, geniş gövdeli ve altı boğumlu olarak yapılmıştır. En geniş boğumlar üzerinde kabartmalı çiçekler yer almıştır. Diğer kısımlar yaprak ve palmet tomurcuğu desenlerinin birbirini takip etmesiyle oluşturulmuştur. Delik işi tekniğindedir. Kubbe şeklindeki kaidesinde beş delik vardır. Gövdesi üç zincirle asılmaktadır. Kaidesine yakın bilezik üzerinde Valide Sultan Mahmut Han, Sahibul Hayrat V.b. vakıf kitabesi yazılıdır . 200 dirhem ve 1146 (1733) tarihi de okunmaktadır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Aski Kandil
(Gümüş)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
İN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 215

BOYUTLARI : Ölçülemedi.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın üzerinde
asılıdır.

RESİM NO : 42

AÇIKLAMALAR :

İçine camdan çanak kandil koymak için imal edilmiş bir formdadır. İki boğumludur. Üzeri yaprak desenlidir. Kaide kısmı dilimli ve topuz şeklindedir. Gövdesinde uç kulp bulunmaktadır. Zincirli ve kapaklıdır. Delik işi tekniği ile bezemeler oluşturulmuştur.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

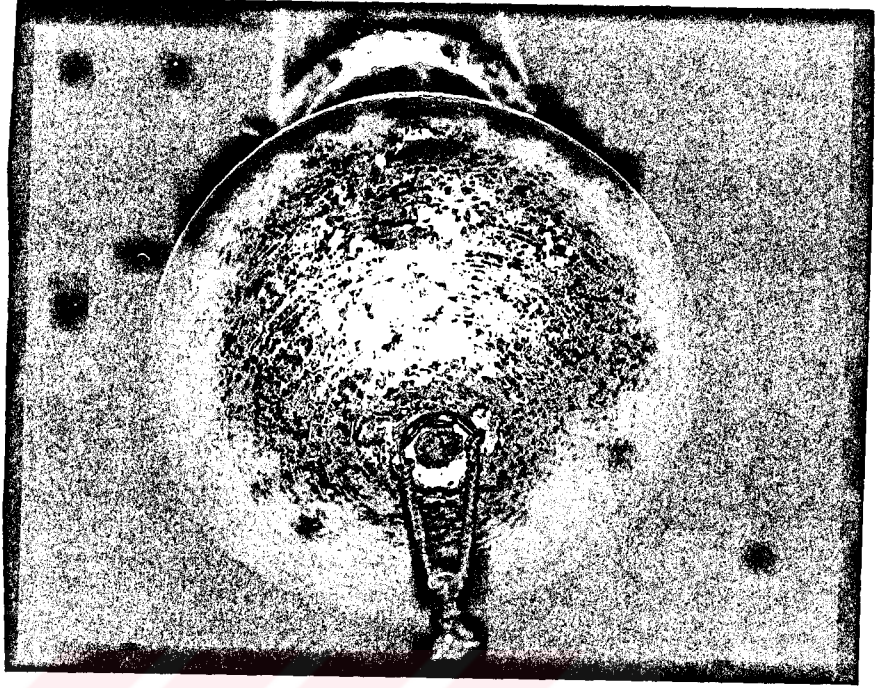
ESERİN ADI : Askı Kandil
(Gümüş)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 195

BOYUTLARI : Ölçülemedi.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın üzerinde
asılı

RESİM NO : 43

AÇIKLAMALAR :

Dar ağızlı ve armut şekilli bir forma sahiptir. Gövdesi üzerinde bezeme yoktur. Ancak süsleme yerine ; "Ya Allah Celle Celâlühü, İsmi Nebi, Cihar Yar-ı Güzin, Ve Âli Âbâ (Peygamber ve Cennetle Müjdelenen Sahabelerin İsimleri) yazılıdır. Yazı kazıma tekniği ile yapılmıştır. Kapak kısmı da dövme tekniği ile çiçek ve yaprak desenleri ile bezenmiştir. Üç zincirle asılıdır. Ayrıca kaidesinde üç küçük zincir süs olarak takılıdır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Askı Kandil
(Gündüz)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
İN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 216

BOYUTLARI : Ölçülemedi

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın üzerinde
asılı

RESİM NO : 44

AÇIKLAMALAR :

Kaidesiz, işkin gövdeli, dar boyunlu ve geniş ağızlı bir forma sahiptir. Delik işi tekniği ile bezemeler yapılmıştır. Çiçekler ve yapraklardan oluşan bezemede yer yer kazıma tekniği de uygulanmıştır. Ağız kısımlarındaki desenlerde ezilmeler vardır. Gövdedeki kulplara bağlı üz zincirle asılıdır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Askı Kandil
(Gümüş)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 213

BOYUTLARI : Ölçülemedi.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın üzerinde
asılıdır.

RESİM NO :45

AÇIKLAMALAR :

Dövme gümüş ile form oluşturulmuştur. Altı boğumludur. Kabartma çiçek ve sivilize yaprak desenli bezemeye sahiptir. Desenlerin arasında delik işi tekniği de kullanılmıştır. Alt boğumda istiridye kabuğu şeklinde bezeme olup, altı zincir aşağıya doğru sarmaktadır. Gövdedeki kulplara bağlı üç zincirle asılıdır. Ayrıca kapağı da vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

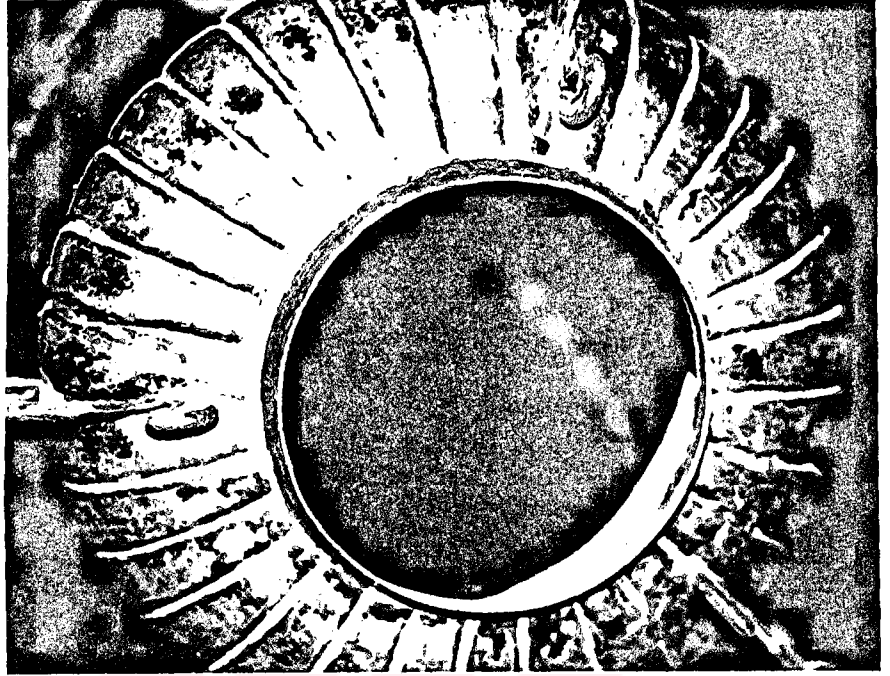
ESERİN ADI : Askı Kandıllı
(Gümüş)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 201

BOYUTLARI : Ölçülemedi.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın üzerinde
asılıdır.

RESİM NO : 46

AÇIKLAMALAR :

İçi boş, ağzı geniş, kaidesi dar bir forma sahiptir. Gövdesi dilim şeklinde bezemelidir. Gövdesinde sebçiminde üç kulp bulunmaktadır. Kapaksızdır. Büyük boy cam kandillerle birlikte kullanılmak için üretilmiştir. Bileziğinde "Hâfize Hanım Kerime-i Halil Bin Hamdi " yazısı kalemle kazıma tekniğinde yazılmıştır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

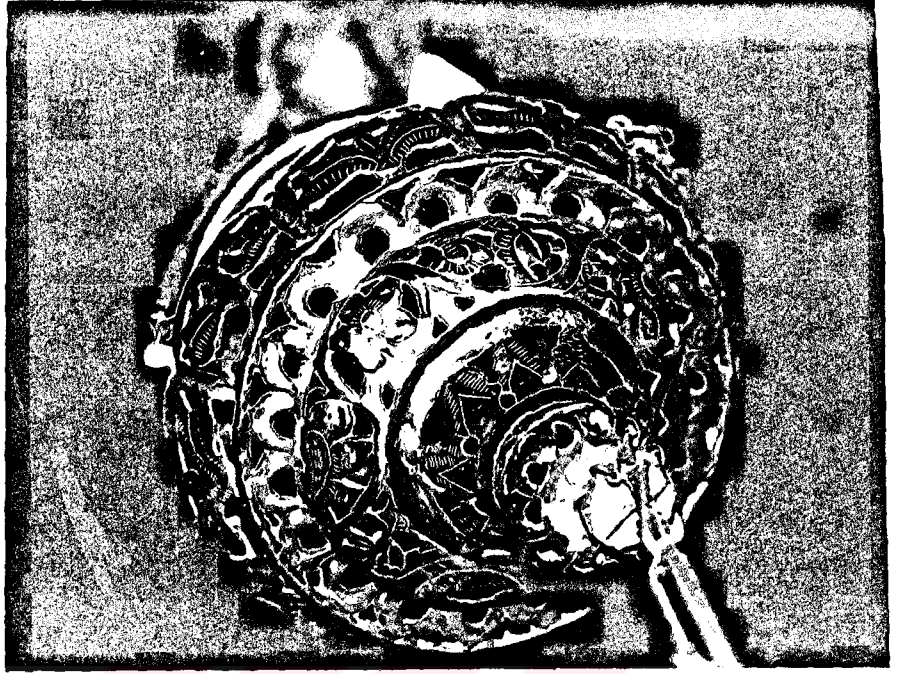
ESERİN ADI : Askı Kandil
(Gümüş)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 210

BOYUTLARI : Ölçülemedi

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın üzerinde
asılıdır.

RESİM NO : 47

AÇIKLAMALAR :

Geniş gövdeli bir forma sahiptir. Dört boğumludur. Dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Bezemeler : yaprak ve çiçeklerden oluşur. Ve delik işi tekniği kullanılarak yapılmıştır. Bileziğinde " Sadetlü Sultan Abdülmecid Han Hazretleri" yazısı vardır. Kaidesi de delikli topuz şeklinde olup zincir asılıdır. Düz kapaklı olup. Gövdeden çıkan üç zincirle asılıdır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

2.4.2 METAL MALZEMELER

ESERİN ADI : Askı Kandil
(Gümüş)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyub Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 206

BOYUTLARI : Ölçülemedi

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın üzerinde
asılıdır.

RESİM NO : 48

AÇIKLAMALAR :

Şişkin gövdeli forma sahiptir. Alttan yukarı doğru dört boğumludur. Boğum yerleri düz, diğer yerleri delik işi (ajur) ve kabartma yapılarla bezemelidir. Kaidesi dört delikli ve beş zincirle bağlanmıştır. Kapağı karşılıklı kapanmış yıldız şeklindedir. Üzerinde okunamayan bir tuğra vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

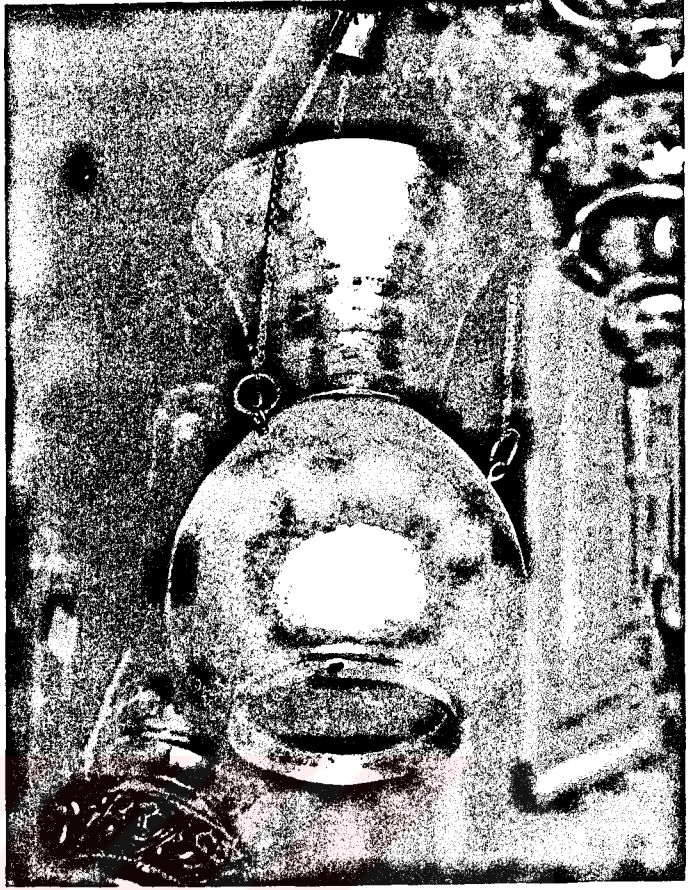
ESERİN ADI :Askı Kandil
(Tombak)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI :Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 187

BOYUTLARI :
Ağız çapı : 13,5 cm.
Yüksekliği: 15 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın üzerinde asılıdır.

RESİM NO : 49

AÇIKLAMALAR :

Basık kaideli şişkin gövdeli ve geniş ağızlı bir forma sahiptir. Kulpsuz maşrapa formundadır da denilebilir. Eski Envanter Defterinde "Tombaktan mamüldür. Ve civa yaldızlıdır" yazılıdır. Ancak madenin ne olduğu kayıtlarda yazılı değildir. Üzerinde bezeme yoktur. Gövdesindeki üç kulpla zincirlerle tavana asılıdır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Askı Kandil
(Tombak)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
İN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 209

BOYUTLARI : Ölçülemedi

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın üzerinde
asılıdır.

RESİM NO : 50

AÇIKLAMALAR :

Pirinçten imal edilmiştir. Klasik cami kandili formundadır. Kulp-
suz mağrapaya benzemektedir. Kaidesi düz, şişkin gövdeli ve geniş ağız-
lıdır. Gövdesinde üç yerde rumi desenleri ile bezenmiş madalyonlar i-
çinde bezemeler yer almıştır. Gövdede üç adet zincir halkası vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

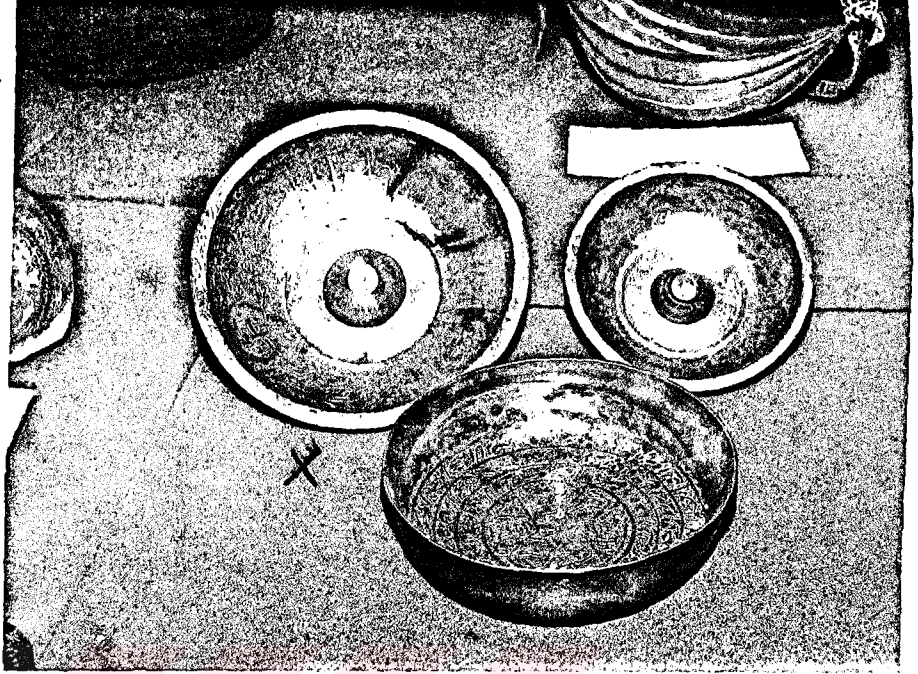
ESERİN ADI : Tas
(Pirinç)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 229

BOYUTLARI : Yük: 4,5 cm
Çap: 14,5cm

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmet Türbe-
sinde vitrinde

RESİM NO : 51

AÇIKLAMALAR :

Pirinçten şifa tasıdır. Kendinden ayaklı düz kaidesi vardır. Dökümdür. Ağı dışarıya doğru büküktür. Ortası soğan kapağı şeklinde çıkıntılıdır. Simetrik düz veya yuvarlak kartuşlar içinde kazıma tekniği ile yazılar yazılarak bezeme oluşturulmuştur. Kartuşlar içinde " Esma-ül Hüsnâ ve Ayet-el Kürsî (Allahın özel isimleri ve En büyük duâ) yazılmıştır. Tasın her iki yüzünde de aynı tür bezeme vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

4.2 METAL MALZEMELER

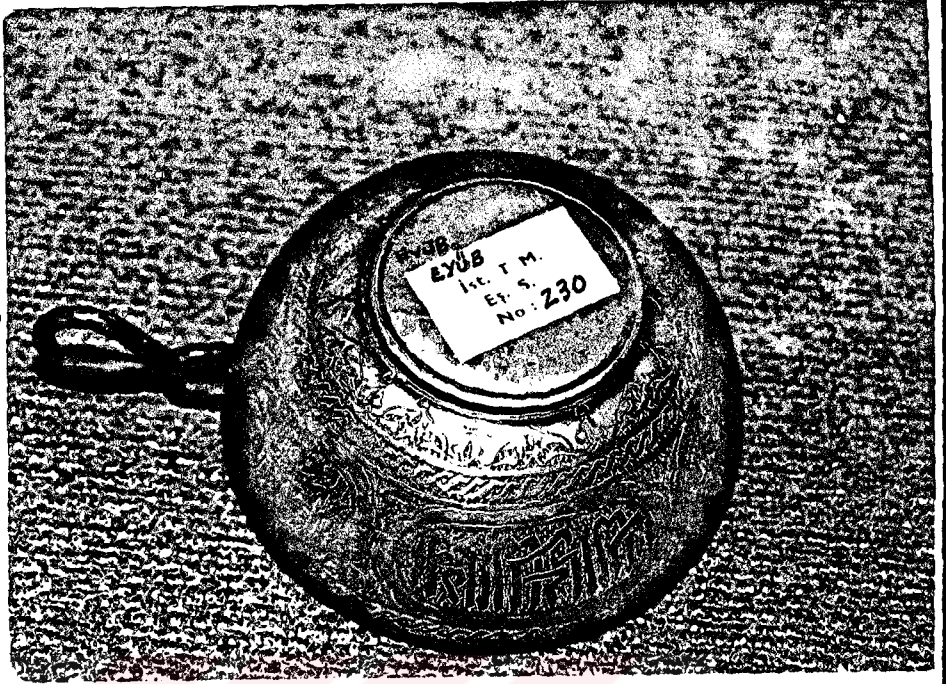
ESERİN ADI : Tas
(Pirinç)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 230

BOYUTLARI : Çap: 12cm.
Yük: 5cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmet Türbe-
sinde vitrinde

RESİM NO : 52

AÇIKLAMALAR :

Pirinçten şifa tasıdır. Kendinden ayaklı kaidesi vardır. Dökümdür. Üzerine kazıma tekniği ile bezeme yapılmıştır. Ağız kısmında ve kaideye yakın kısımda zencerek (zincir) motifli bordür vardır. Zencereklerin arasında da kartuşlar içinde : birbirine girmiş celi sülüs tarzda kitabeler yer almıştır. Sap olarak demirden kalın bir tel bükülerek oluşturulan se biçimi tel kullanılmıştır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

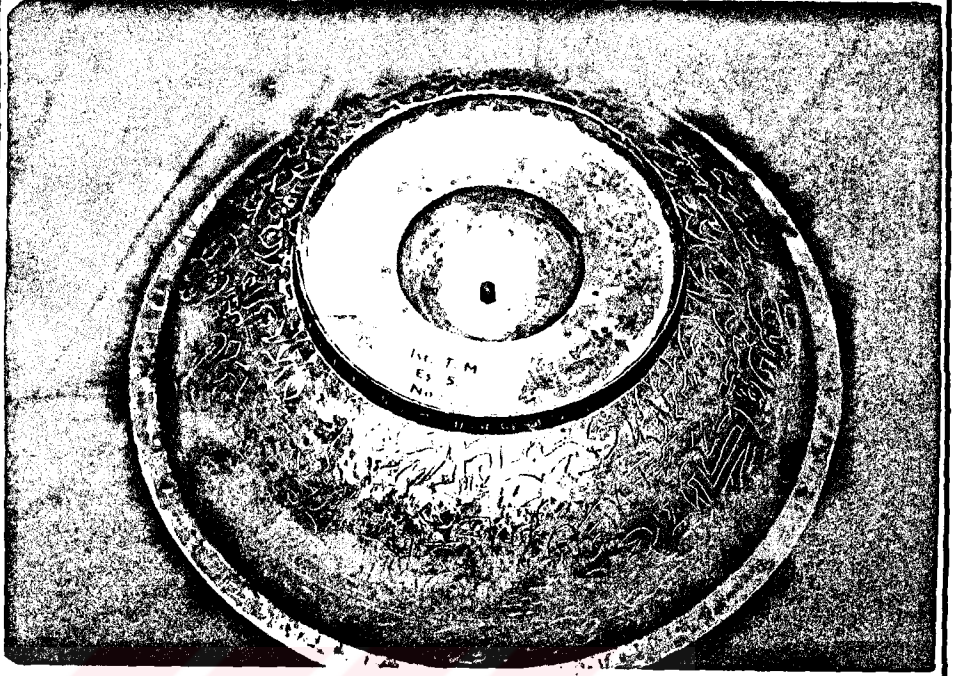
ESERİN ADI : Tas
(Piring)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 228

BOYUTLARI :Yük: 7 cm.
Çap: 21 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmet Türbesi
Depoda

RESİM NO : 53

AÇIKLAMALAR :

Piringten şifa tasıdır. Dökümdür. Kendinden ayaklıdır. Ağız kısmı dışarıya büküktür. Ortası sahan kapağı biçiminde içeriye doğru girmiştir. İçinde ve dışında yüzeyleri sert uçlu kalemle kazınarak "Esmâ-ül Hüsna" (Allahın Güzel İsimleri) ile Ayet-i Kerimeler yazılmıştır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

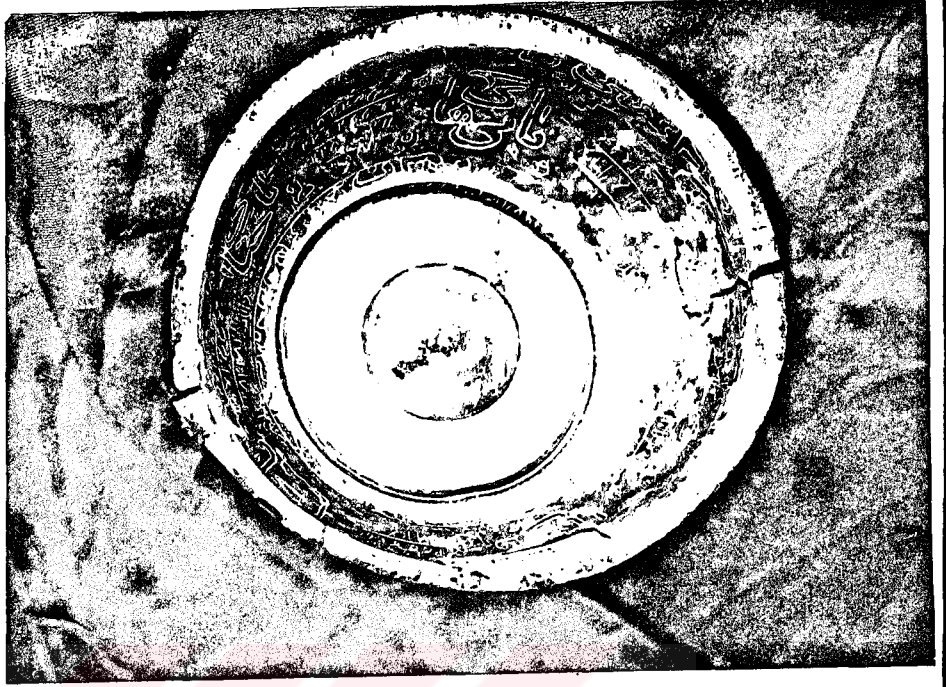
ESERİN ADI : Tas
(Bakır)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI Eyyüb Sultan

MÜZE DEMİRBAŞ NO : 39

BOYUTLARI : Yüksek : 5 cm.
Çap : 14 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile Sultan Mescidi

RESİM NO : 54

AÇIKLAMALAR :

Bakırdan dövme tekniği ile üretilmiştir. Kendinden ayaklıdır. Tasın iç yüzeyinde şifa ile dualar yazılıdır. Yazı ve diğer vefk (Kutsal âyet ve duaların rakamlarla ifade edilme ilmi) işaretleri kazıma tekniği ile oluşturulmuştur. Tas yer yer yıpranarak yırtılmıştır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Tas

(Bakır)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-

İN ADI : Eyyüb Sultan

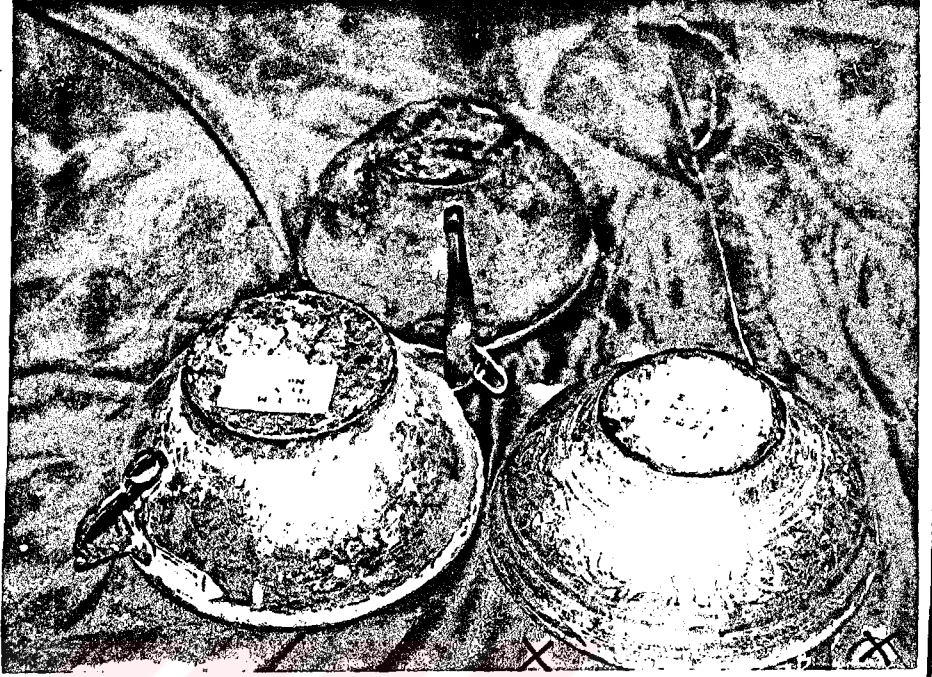
MÜZE DEMİRBAŞ NO : 32

BOYUTLARI : Çap: 15 cm.

Yük: 6 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :

Adile Sultan Mescidi

RESİM NO : 55

AÇIKLAMALAR :

Bakırdandır. Üzeri kalaylıdır. Kendinden ayaklıdır. Dış yüzeyinde kazıma tekniğinde çiçek ve yapraklardan oluşan bezeme vardır. Kulpu yoktur.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Su Maşrapası

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

ÜZE DEMİRBAŞ NO : 20

BOYUTLARI : Yuk: 16 cm.
Çap: 10 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile Sultan Mescidi

RESİM NO : 56

AÇIKLAMALAR :

Kalaylı bakırdan olup dövme tekniği ile yapılmışlardır. Kulplu klasik maşrapa formundadır. Gövdesi üzerinde vakfedenle ilgili vakıf kitabesi yazılıdır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmıştır.

2.4.3 AHŞAP MALZEMELER

Ahşap eserlerin çoğunluğunu rahleler oluştururlar. İkinci olarak Sakal-ı Şerif Kutuları önemlidir. Bu eserlerin tamamına yakını sedef ve bağanın kullanıldığı süslemelere sahiptirler.

RESİM NO : 57

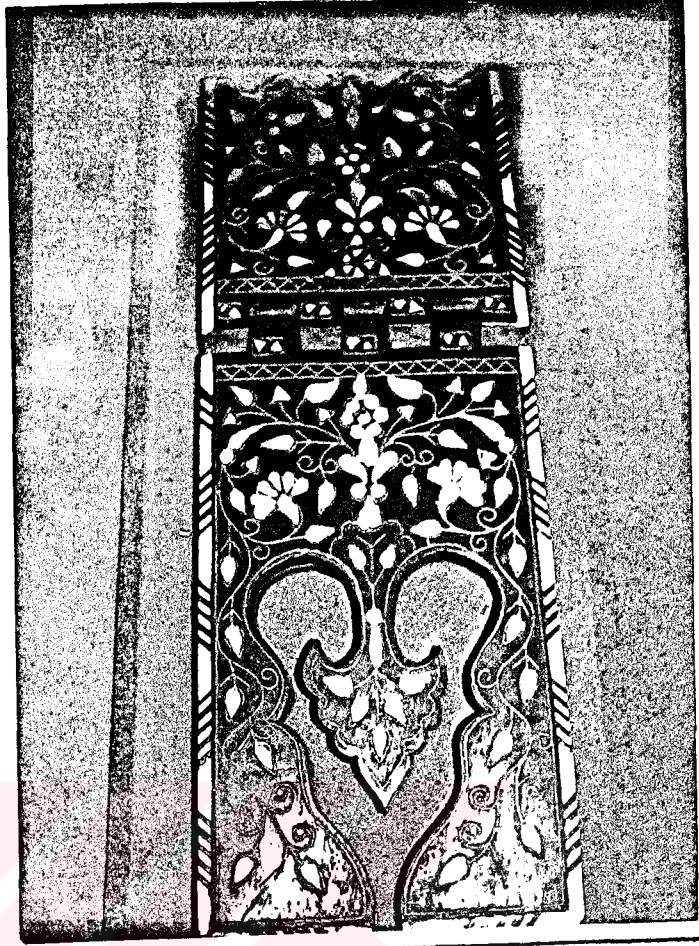
4.3. AHŞAP MALZEMELER

ESERİN ADI : Rahle

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 111

BOYUTLARI : 61 x 22 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmet Türbesi vitrinindedir.

RESİM NO : 58

AÇIKLAMALAR :

Kırma rahledir. Ceviz ağacı üzerine gömme tekniği ile sedefle işleme yapılarak bezeme oluşturulmuştur. Simetrik olarak bir vazodan çıkan karanfil ve yapraklardan oluşan bir kompozisyona sahiptir. Ayak kısmında ortada oyma şeklinde mihrap ve taç bezemesi oluşturulmuştur. Yanları fildişi ile çerçevelemiştir. Rahle yedi geçme dişli olarak yapılmıştır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Rahle

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
İN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 113

BOYUTLARI : 45x 12 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmet Türbesi
vitrinde sergilenmekte

RESİM NO : 59

AÇIKLAMALAR :

Ceviz ağacından ve beş geçme dişli olarak yapılmıştır. Rahlenin dış yüzeyleri badem şeklindeki sedeflerle ve tel kakma tekniği ile tel dekoru ile bezenmiştir. Envanter defterinde "Adi Şam işidir" diye yazılmıştır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

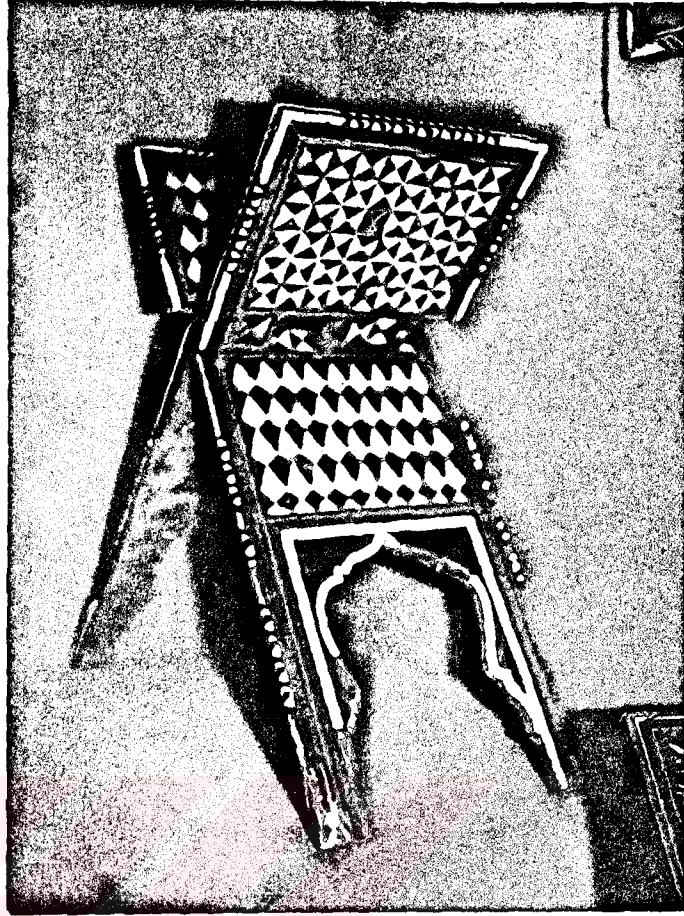
ESERİN ADI : Rahle

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

ÜZE ENVANTER NO : 108

BOYUTLARI : 75 x 24 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Adile Sultan Mescidi

RESİM NO : 60

AYRILIKLAMA LAR :

Kur'an-ı Kerim okumak için dizayn edilmiş kırma rahle tabir edilen bir eserdir. Ceviz ağacı üzerine sedef ve renkli bağalarla kakma tekniği ile bezemeler yapılmıştır. Üçken ve damla şeklinde sedef ve bağa kullanılarak eser oluşturulmuştur. Rahlenin ayak kısımlarındaki sedeflerin bir kısmı dökülmüştür.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

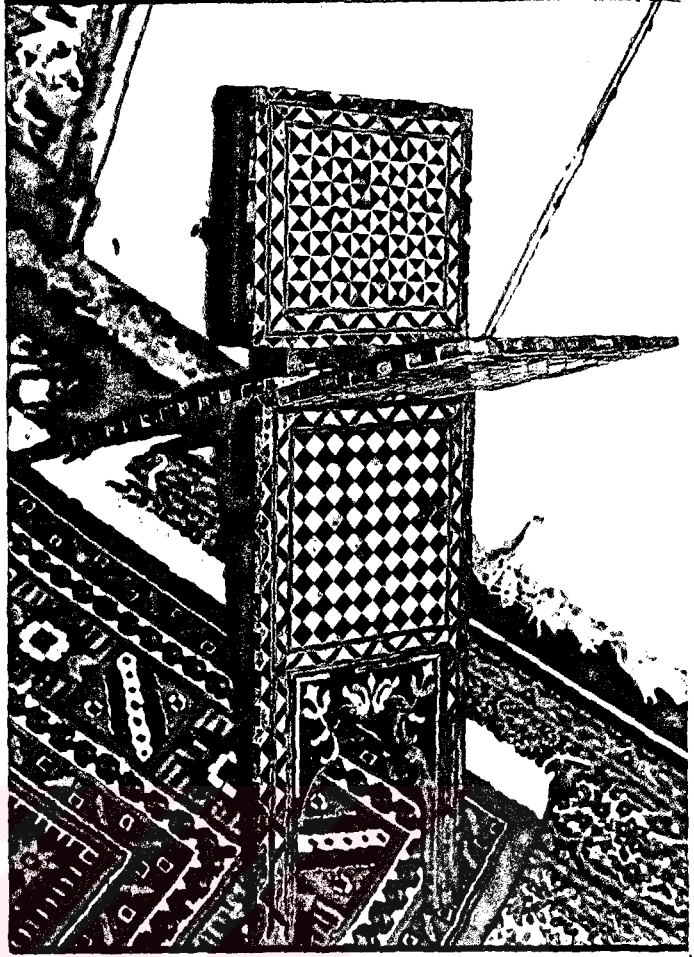
ESERİN ADI : Rahle

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 109

BOYUTLARI : 73 x 25 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile Sultan Mescidi

RESİM NO : 61

AÇIKLAMALAR :

Ceviz ağacındandır. Üç geçme dişli olarak yapılmıştır. Kare ve üçgen olarak kesilmiş sedef ve iki renkli bağa ile kakma tekniğinde bezeme yapılmıştır. Ayak kısmının mihraba benzer şekildeki bölümleri üzerinde yine sedef ve bağadan stilize yaprak motifleri ile bezeme yapılmıştır. Kıрма rahle tabir edilen ve Kur'an-ı Kerim okumak için üretilmiş bir eserdir.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

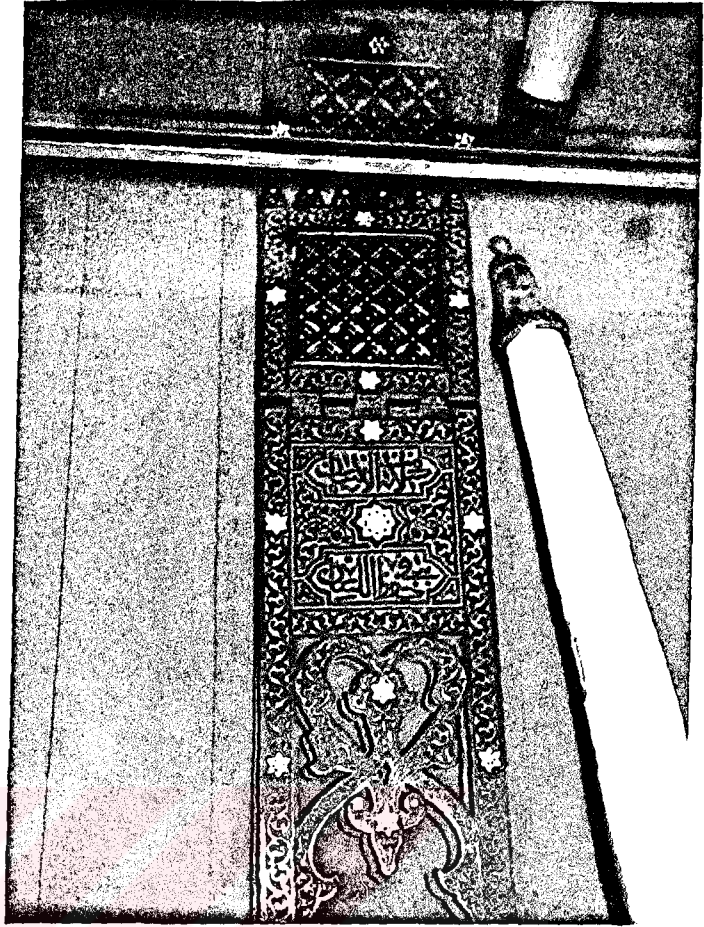
ESERİN ADI : Rahle

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 110

BOYUTLARI : 90 x 27 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmet Türbe-
sinde vitrinde

RESİM NO : 62

AÇIKLAMALAR :

Ceviz ağacından yedi geçme dişli olarak yapılmıştır. Rahlenin üst kısmındaki bölüm, yuvarlak tespih taneleri gibi kürelerin hasır veya kafes gibi dizilerek oluşturduğu bir örgü bezemeye sahiptir. Diğer kısımlar Rölyef (Kabartma) tekniği ile bezenmiştir. Bezeme düz satıhın kalemlerle derin oyulması suretiyle oluşturulmuştur. Rahlenin ort kısmında iki kartuş içinde "Selametül İnsan Fı Hıfsül Lisan " Hadis-i Şerifi yazılıdır. Bezeme içinde yer yer sedeften yıldız şeklinde süslemeler de yer almıştır. Ayak kısmında Rumilerden mihrap figürü oluşturulmuştur.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

SERİN ADI : Rahle

SERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
İN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO :

BOYUTLARI : 46 x 15cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmed Türbe-
si deposunda

RESİM NO : 63

AÇIKLAMALAR :

Ceviz ağacından ve dört geçme dişli olarak yapılmıştır. Dış yüzeyinde damla ve yamuk dörtgen şeklinde sedefle bezeme yapılmıştır. Dal kısımları ise kakma tekniği ile telle dekore edilmiştir. Ayak kısmı mihrap şeklinde oyulmuştur. Eski Envanter Defterinde "Şamkâridir" (Şamda yapılmış eserlerden) denilmektedir.

KAYNAKLAR :Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Rahle

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBELERİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 130

BOYUTLARI : 67 x 26

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Sultan I. Ahmet Türbesi deposunda

RESİM NO : 64

AÇIKLAMALAR :

Ihlamur ağacından beş geçme dişli bir rahledir. Kıрма, açılır kapı olarak imal edilmiş rahlenin bezemesi rölyef tekniği ile yapılır. Rahlenin üst kısmında baklava dilimleri ile geometrik düzende bir kompozisyon oluşturulmuştur. Orta bölümde ise köşebent şeklinde sarı renkli ağaç üzerine siyah boya ile dekon yapılarak değişik bir görüntü sağlanmaya çalışılmıştır. Rahlenin ayakları klasik mihrap şekli ile son bulur.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

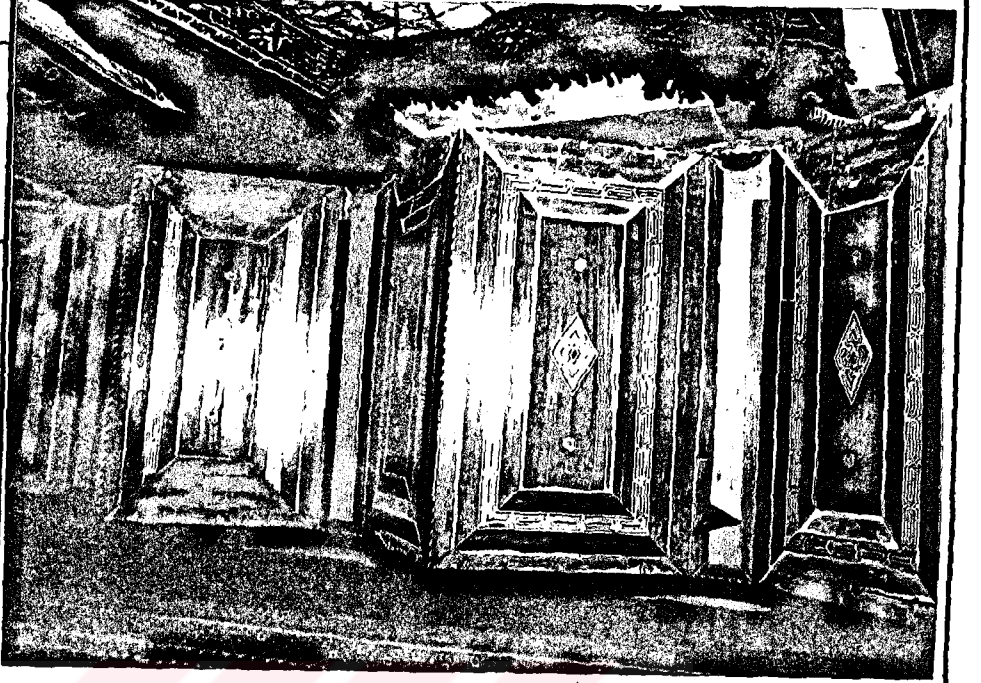
ESERİN ADI : Rahle ve
Altılık

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
İN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 121

BOYUTLARI : 1,98 x 47 cm.
Yük: 34 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile Sultan Mescidi

RESİM NO : 65

AÇIKLAMALAR :

Dört kişinin yanyana Kur'an-ı Kerim okuyabilmesi için hazırlanmış özel bir rahledir. Abanoz ağacı kaplamalı ve fildişi flatolarla süslenmiş orjinal bir eserdir. Flatolar zencerek biçiminde ve ortadakiler ise baklava dilimi şeklindedir. Aynı malzeme ve bezeme rahlenin altlığında da vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

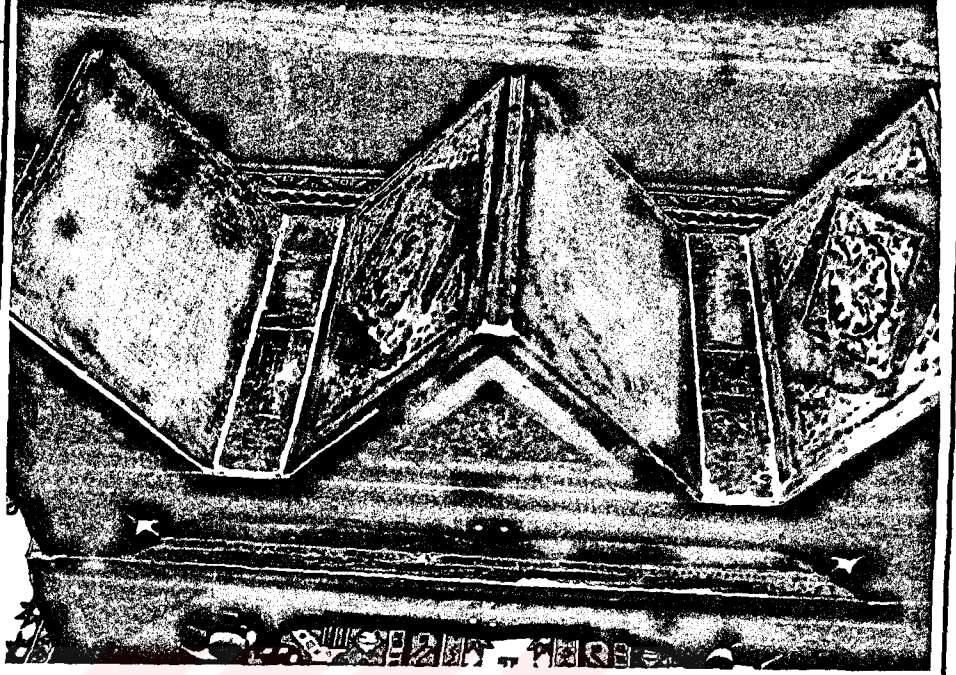
ESERİN ADI Rahle ve
Altlık

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN
ADININ ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 124

BOYUTLARI : 1,80 x 35cm.
Yük : 58 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile Sultan Mescidi

RESİM NO : 66

AÇIKLAMALAR :

Ihlamur ağacından yapılmıştır. Dört kişinin yan yana Kur'an-ı Kerim okuyabilmesi için yapılmıştır. İki parça halindedir. Üstteki yüzlerin birer tanesinde kitap ciltleri üzerindeki şemse ve köşebentleri taklit eden bir bezeme oyma ve gömme tekniğiyle yapılmıştır. Desenler kıvrık dallı yaprak ve çiçeklerden oluşmuştur. Aynı teknik ve bezemede altlıkları vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

4.3. AHŞAP MALZEMELER

ESERİN ADI :

Sakal-1 Şerif Kutusu

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-

NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO :82

BOYUTLARI : 31 x 17 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :

Sultan I. Ahmet Türbesi
vitrininde

RESİM NO : 67

AÇIKLAMALAR :

Arusekli (Tabii olarak çok parlak, janjanlı sedeften) sedeften ya -
pıştırılma tekniği ile süsleme oluşturulmuştur. Kapak kısmında bu-
lunan piring levha üzerinde kazıma tekniği ile bir kitabe yazılmıştır.
Kitabede; "Bezmi Alem Valide Sultan'ın vakfı" olduğu yazılıdır. 1255
(1839) tarihi okunmaktadır. İçinde Sakal-1 Şerif ve kırk bohçaları
vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

2.4.4. KUMAŞ MALZEMELER

2.4.4.1. Üzeri Yazılı Eserler

Eyyüb Sultan Türbesinde üzerinde kitabe yazılı eserler çoktur.

Bu yüzden bu tür eserleri bir gurupta incelemeyi uygun gördük. Bilhassa padişah ve ailelerine ait sandukalarda dival işi denilen gümüş simle(Klaptan) yapılmış ağır sanduka örtülerine pek çok rastlarız.

2.4.4.2.Bohçalar,Örtüler,Şaseler ve Diğer Kumaşlar

Altın ve gümüş simli dival işi örtü ve bohçalara Eyyüb Sultan Türbesinde çokça rastlanılır. Bunun sebebi ise Kur'an-ı Kerim ve bunun gibi kutsal eşyaların tozlanmaması ve örtülmesi ihtiyacındandır.

ESERİN ADI : Kumaş Levha

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
İN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 243

BOYUTLARI : 49 x 32 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın bulunduğu
odada dolap içinde

RESİM NO : 68

AÇIKLAMALAR :

Krem renk atlas kumaş üzerine yeşil ipek iplikle sarma tekniği ile Fetih Suresinin birinci ayeti yazılmıştır. Yazı Celi Sülüs tarzında yazılmıştır. Yazının altında Sene 1328 (1910) tarihi okunmaktadır. Eserin arkasında beyaz renkli ipek astarlıdır. Yazıdaki sülüs istif pek çok hattat tarafından defalarca yazılmış ve çok tutulmuş bir istiftir.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

SERİN ADI :

Kumaş Levha (Kâbe-i
Muazzama Puşidesinden
bir parça

SERİN BULUNDUĞU TÜRBE-

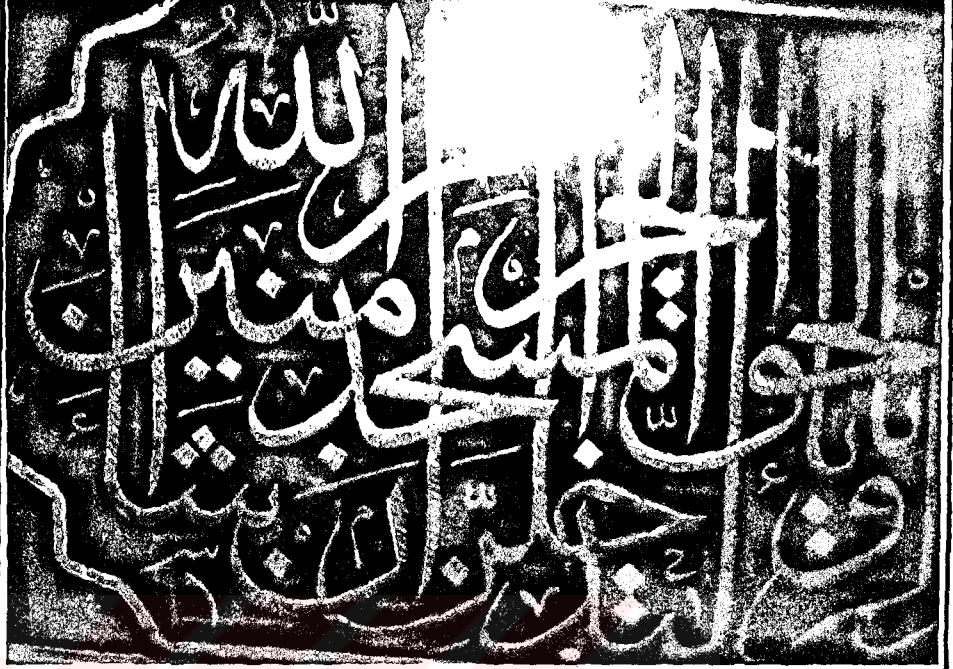
İN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 75

BOYUTLARI : 2,38 x 87

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :

Adile Sultan Mescidi

RESİM NO : 69

AÇIKLAMALAR :

Siyah renkli, jakarlı, saten denilen Kâbe Örtüsü üzerine kartondan kalıp keserek gümüş simle (Klaptanla) dival işi tekniğinde âyet yazılarak eser oluşturulmuştur. Eserde " Besmele" ve sonra " Lekad Sadakallahu" diye başlayan Fetih Suresinin 27. ayeti yazılıdır. Eser tahta üzerine tutturulmuş ve düz bir çerçeve ile çevrelenerek levha haline getirilmiştir.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

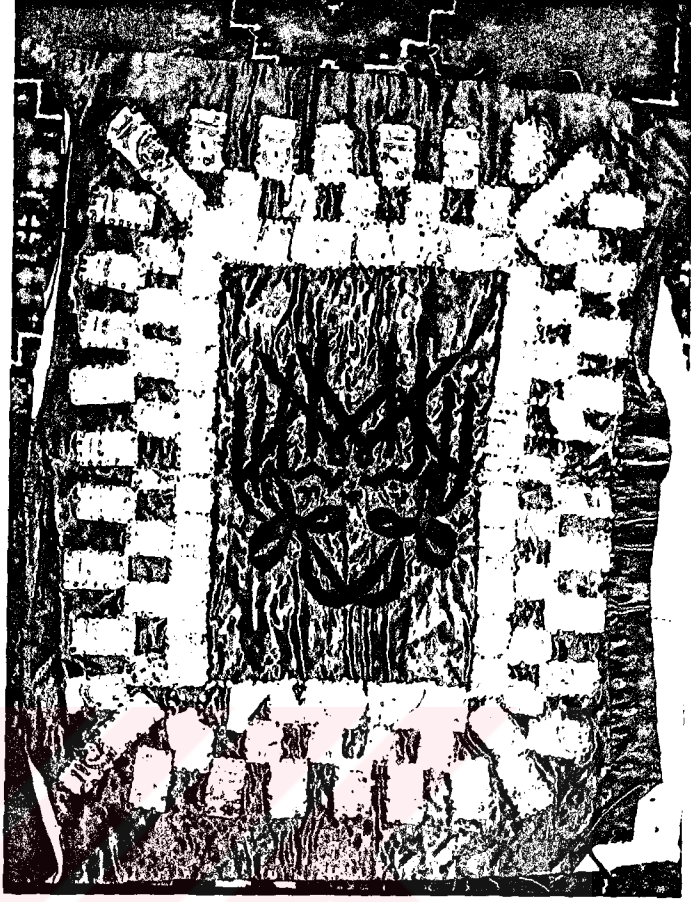
ESERİN ADI : Kumaş Levha

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 249

BOYUTLARI : 50 x 39 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın bulunduğu odada dolapta

RESİM NO : 70

AÇIKLAMALAR :

Kırmızı renkli ipek kumaş üzerine ortada siyah ipek kumaş kesilerek levha oluşturulmuştur. Çevresine de Meşrutiyet hatırası olan pulların dizilmesi ile bir bordür oluşturmaya çalışılmıştır. Ortadaki Celi Sülüs tarzda aynalı(Çifte) olarak yazılmış yazıda; "Lâ İlahe İllâ Hû" yazılıdır. Pulların kenarları boncuklarla kumaş üzerine tutturulmuştur. Arkası beyaz astarlıdır.

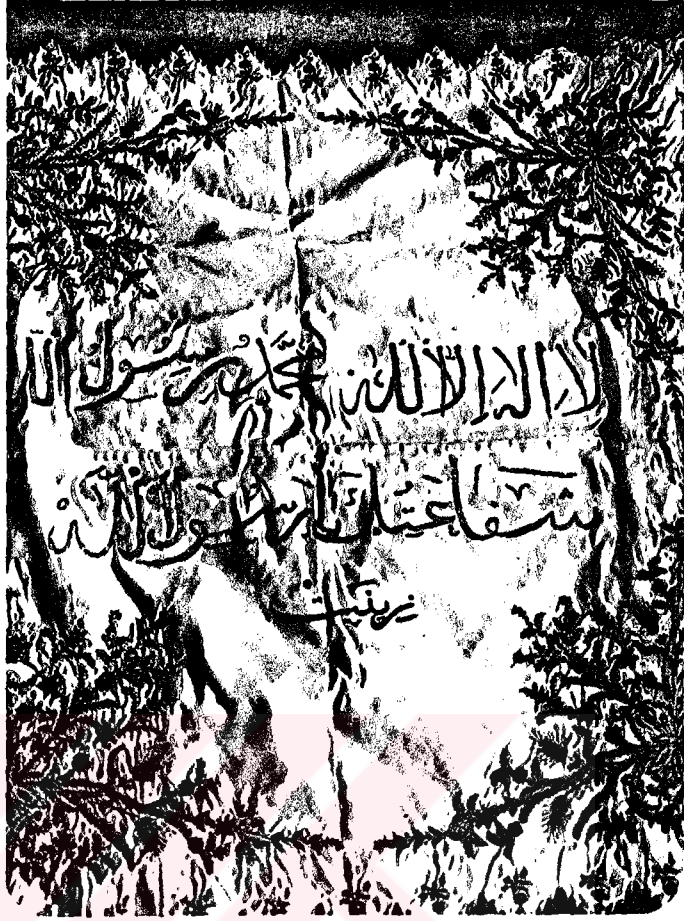
KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

SERİN ADI : Örtü

SERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
İN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO :259

BOYUTLARI : 94 x 94 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın bulunduğu
odada dolap içinde

RESİM NO : 71

AÇIKLAMALAR :

Kırem renkli ipek(atlas) kumaş üzerine gümüş renkli iplikle kitate (Yazı) yazılmış ve altın sarısı kılardan ile sarma ve diğer teknikler kullanılarak çiçek desenleri oluşturulmuştur. Ortada; " Lâ ilahe illallah Muhammedurrasulallah, Şefaatüke Ya Rasulallah, Zeynep" yazısı Sülüsle yazılmıştır. Dört köşede ise Merkezden çıkan çiçek ve yaprakların oluşturduğu bir bezeme yapılmıştır. Örtünün yine bej renkli bir astarı vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

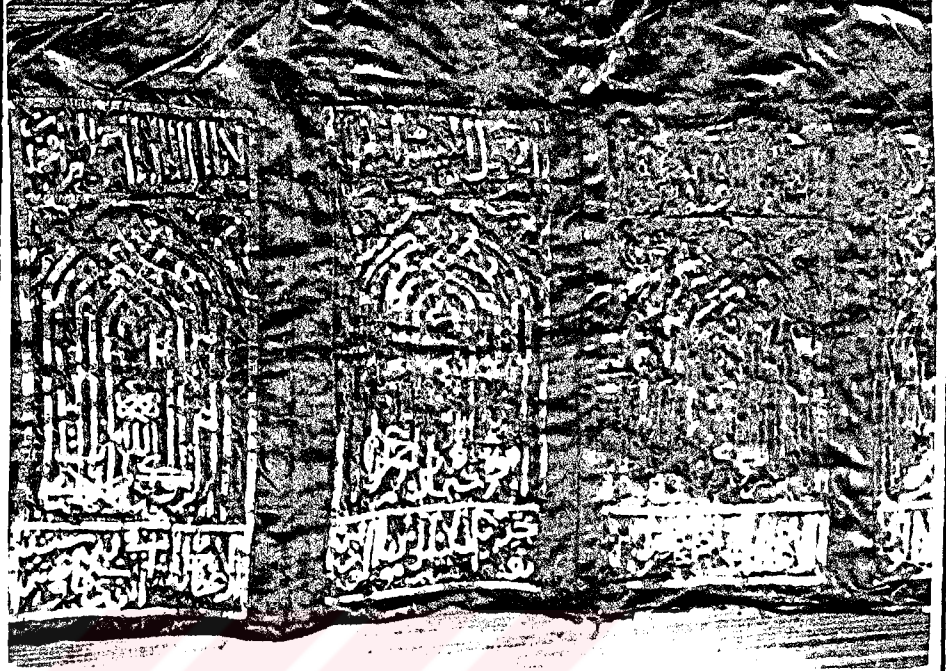
ESERİN ADI : Puşide
(örtü)

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 153

BOYUTLARI : 108 x 53 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmet Türbe-
si deposunda

RESİM NO : 72

AÇIKLAMALAR :

Yeşil renkli atlas kumaş üzerine gümüş sim ile dival işi tekniği ile işleme ve yazı yapılmıştır. Dört dikdörtgen şeklinde bölümden oluşmuştur. Yazı çok iç içe yazılmış Sülüs yazı ile " İnehu Min Süleymane ve İnehu Bismillahirrahmanirrahim " ve " İnnallahü Bi Emrikum " ayetleri yazılıdır. Ayrıca Hacı Mehmet Paşa Yazısı ve 1116(1704) tarihi okunmaktadır. İki parçalı yeşil atlastan astarı vardır. Astarı yırtıktır. Bu örtü kutsal eşyaların üzerini örtmek için üretilmiş olmalıdır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır .

ESERİN ADI :
Kadem-i Şerif Kitabesi

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 148

BOYUTLARI : 1,13 x 84 cm

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmet Türbe-
si deposunda

RESİM NO : 73

AÇIKLAMALAR :

Ortası koyu yeşil, kenar bordürü tırşe rengi atlas kumaştandır. İşlemeler gümüş üzerine altı kaplamalı simle dival işi denilen teknikle klaptan işlemelidir. Yazı ve desenler önce kartondan kalıp olarak kesilerek üzeri de sarma işi olarak oluşturulmuştur. Üstee iki kartuş içinde "Hâzâ Kadem-i Sultan El Enbiya, Sallallahu Teâlâ Aleyhi ve Sellem" yazılı kitabe yer almıştır. Alttaki bölmede Ortada bir hurma ağacı ve iki tarafında iri kıvrık dallar yer almıştır. En dışta ise yine kıvrımlardan oluşan bir bezemeli bordür vardır. Eser Barok Sanat özellikleri taşımaktadır. Arkasındada yeşil atlastan bir astarı vardır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Settare-i Şerife Kitabesi	
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan	
MÜZE ENVANTER NO : 146	
BOYUTLARI : 1.08 x 88 m.	
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Sultan I. Ahmet Türbesinde depoda	

RESİM NO : 74

AÇIKLAMALAR :

Ortası siyah atlas, kenar bordürü kırmızı renkli atlastandır. Üzeri gümüş simle (İplikle), kılaptanla işlenmiştir. Dival işi diye adlandırılan karton kalıp üzerine telle sarma şeklinde oluşturulmuştur. Üstte iki satır halinde Celi Sülüsle "Hâzâ Kadem-i Ennebiyyi, Sallallahu Aleyhi Ve Sellem" yazısı yazılıdır. Altta ise, beyzi bir bölüm içinde "Sultan Mahmut Bin Abdulhamid Adli" yazılı tuğra yer almıştır. Tuğra altında Hattat Rakımın imzası vardır. En dışta ise kırmızı atlas üzerine Çiçek ve yapraklardan oluşan yine sırma ile işlenmiş bir bordür yer almıştır. Astarı da yeşil renkli atlas kumaştandır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

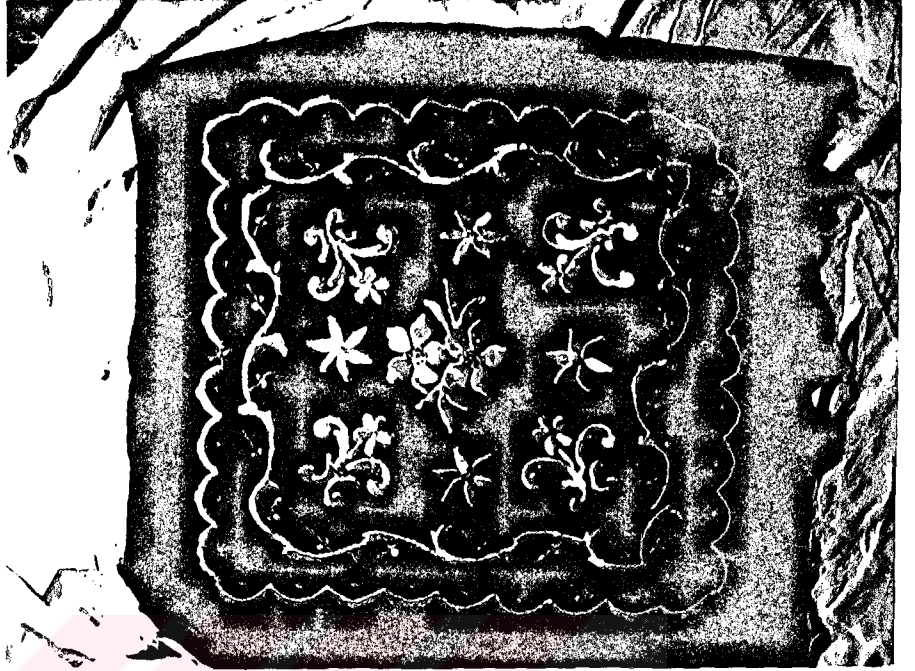
ESERİN ADI : Sehpa Örtüsü

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 251

BOYUTLARI : 44 x 44 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın bulunduğu
odanın dolabında

RESİM NO : 75

AÇIKLAMALAR :

Vişne çürüğü renk kadife üzerine altın sarısı kılaptan ile çiçek desenleri yapılmıştır. 19. Y.Yılda yaygınlaşan Dival İşi denilen tekniktir. Ortada beş benekli iki çiçek dört köşede de aynı çiçek desene dal şeklinde işlenmiştir. Dışta ise dalgali, kıvrımlı iki çizgi ile bordür oluşturulmuştur. Kumaşın etrafı bastırılmadan olduğu gibi bırakılmıştır.

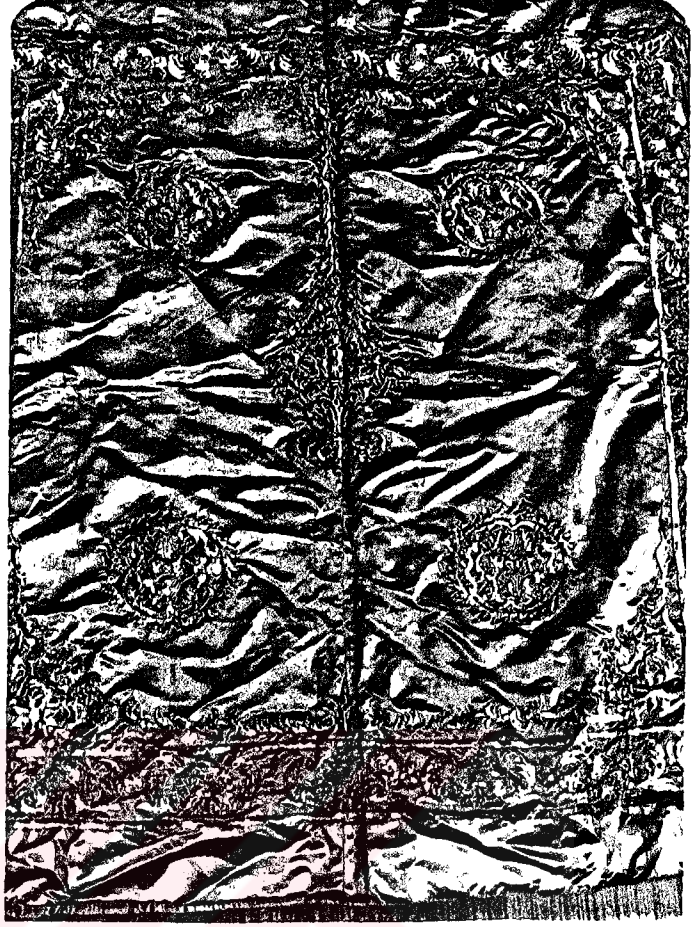
KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Bohça

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 151

BOYUTLARI : 1,03 x 1,03cm

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmet Türbe-
si deposunda

RESİM NO : 76

AÇIKLAMALAR :

Fıstıki renkli atlas kumaş üzerine altın renkli kılba ile sarma ve çeşitli ajur teknikleriyle işlenmiştir. Tam ortadan bir kandil askı sarmakta ve etrafında yuvarlak form içinde çiçekten bir top oluşturulmuştur. Köşeler köşebent şeklinde bu topları kucaklar pozisyondadır. Aynı tür kıvrık dal ve stilize çiçeklerden bir de bordür işlemeşi çevrelemiştir. Eser Sultan II. Mahmud Döneminden sonra yaygınlaşan 19-20 Yüzyılın çok sevilen dival işlerindedir. Canfes denilen ince ipekten ve tirşe yeşili bir astara sanıptır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

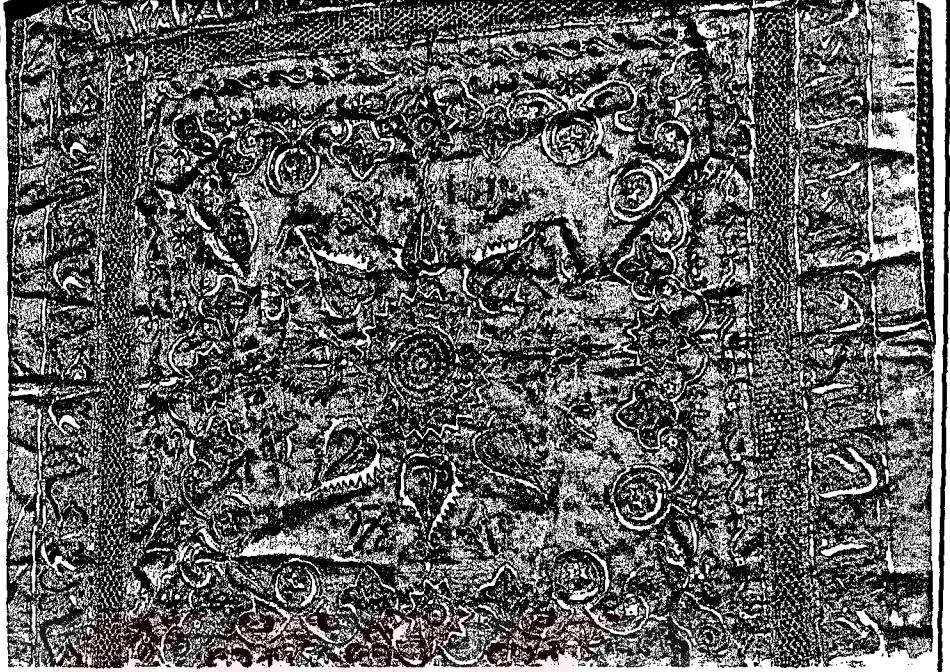
ESERİN ADI : Bohça

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI :Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO :152

BOYUTLARI : 94 x 94 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmet Türbe-
si deposunda

RESİM NO : 77

AÇIKLAMALAR :

Beyaz ipek (ince) kumaş üzerine sarı,tirşe rengi, açık mavi ipek iplikler ve kılardan ile işlenmiştir. Ortada güneşe benzer bir motif vardır. Ondan sekiz tane yaprak çıkmakta, onu da bir yuvarlak içinde ay yıldız ve palmet tomurcuğundan oluşan çiçekler dizisi çevrelemektedir. Bu kompozisyonu da delikli bir dantel bordür çevrelemektedir. En dışta ise birbirini takip eden Osmanlıca okunamayan Sülüs yazılı bir bordür ile eser son bulmaktadır. Dantel kısmı delik sim işidir.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

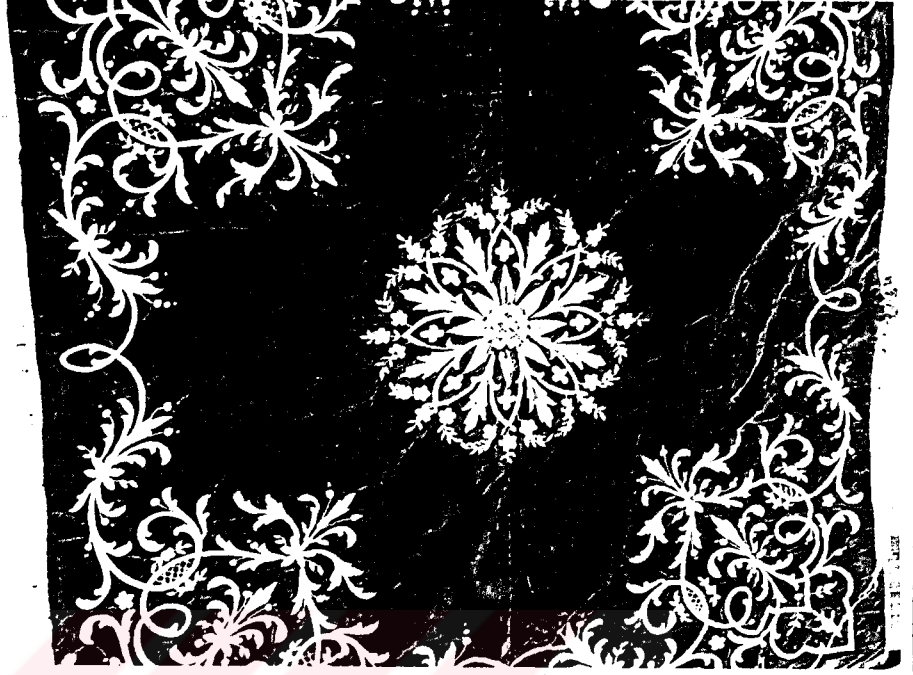
ESERİN ADI : Bohça

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 149

BOYUTLARI : 90 x 87 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmet Türbe-
si deposunda

RESİM NO : 78

AÇIKLAMALAR :

Mor renkli kadife üzerine altın sarısı kılabledan ile dival işi tekniği ile işlemler yapılmıştır. Dört köşede simetrik dallar ve çiçekler âdeta köşebent gibi bohçanın dört köşesine doldurmuştur. Aynı desenlerden yuvarlak bir madalyon gibi düzenlenmiş desen de şemse (Cilt-sanatında Kitapların ortasında yer alan desen) gibi kompozisyonu tamamlamıştır. Bohçanın yine mor renkli canfes cinsi kumaştan astarı vardır.

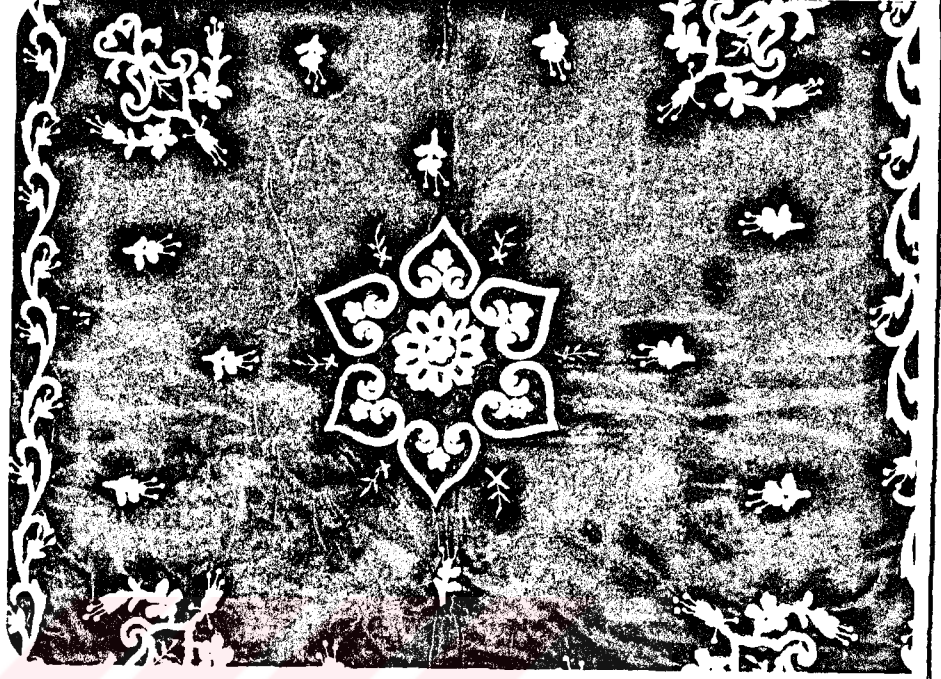
KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Bohça

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 150

BOYUTLARI : 93 x 93

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmet Türbe-
si deposunda

RESİM NO : 79

AÇIKLAMALAR :

Mor renkli kadife üzerine altın rengi kılabdandan ile (Sim,tel), düz sarma ve balık sırtı teknikleriyle işlenmiştir. Ortada şemse(güneş) şekline benzer kıvrım ve çiçeklerden oluşmuş bir bezeme yer almıştır. Aynı bezemenin buket şeklinde daha gelişmiş şekli dört köşede yer almış ve etrafında sağlı sollu kıvrımlardan oluşan bir bordürle çevrelenmiştir.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : İşlemeli
Seccade

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 235

BOYUTLARI : 1,40 x 83cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sultan I. Ahmet Türbe-
si deposunda

RESİM NO : 80

AÇIKLAMALAR :

Mor renkli ipek çözümlü kadife üzerine altın simle (kılardan) işlenmiştir. Desenler önce kartondan çizilmiş ve ipler de sarma tekniği ile işlenmiştir. Üstte Barok kıvrımlı yaprak ve çiçeklerden oluşan bir mihrap yer almış ve mihraptan bir çiçek buketi sarmaktadır.

En altta ayaklık kısmında taç şeklinde bir desen yer almıştır. Yanlarında saçaklar vardır. Arkası mor renk astarlıdır. Eser üzerinde Ayşe Nezihe ismi yazılıdır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

SERİN ADI : Şase

SERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 268

BOYUTLARI : 61 x 50 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın bulunduğu odada dolapta

RESİM NO : 81

AÇIKLAMALAR :

Açık mavi renk atlas kumaş üzerine yalnız bir kenarında büyük dal ve çiçek işlemelidir. Çiçekler kırmızı, pembe, sarı renktedirler. Dal ve yapraklar yeşil ve sarı renklidir. Yine astarı da canfes denilen ince ipektendir. Şasenin etrafı kırmızı kordonla çevrelenmiştir.

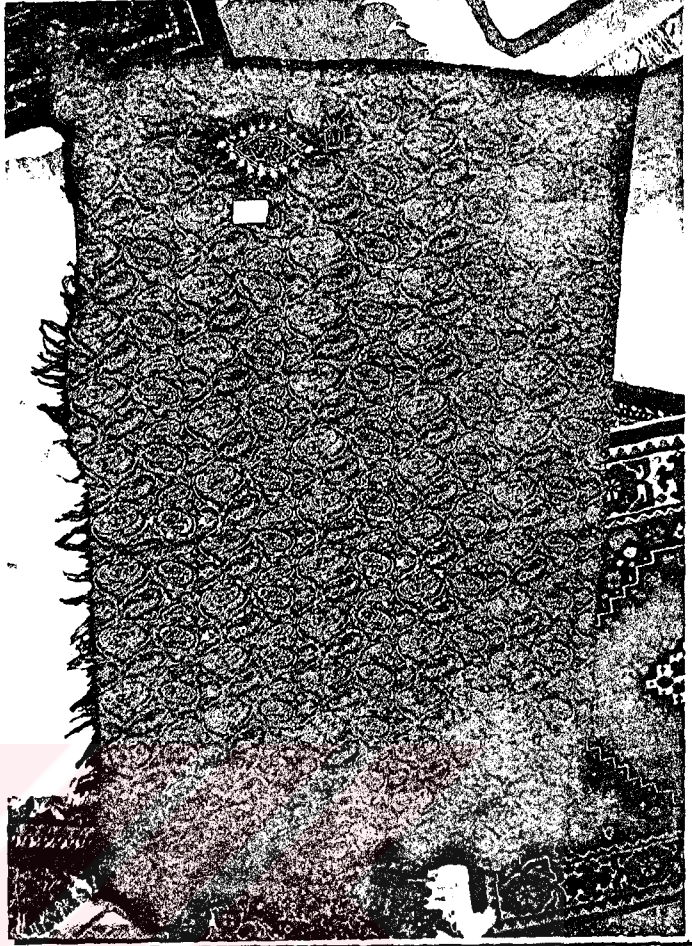
KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Şal

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 142

BOYUTLARI : 2,78x1,12cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın bulunduğu
odanın dolabında

RESİM NO : 82

AÇIKLAMALAR :

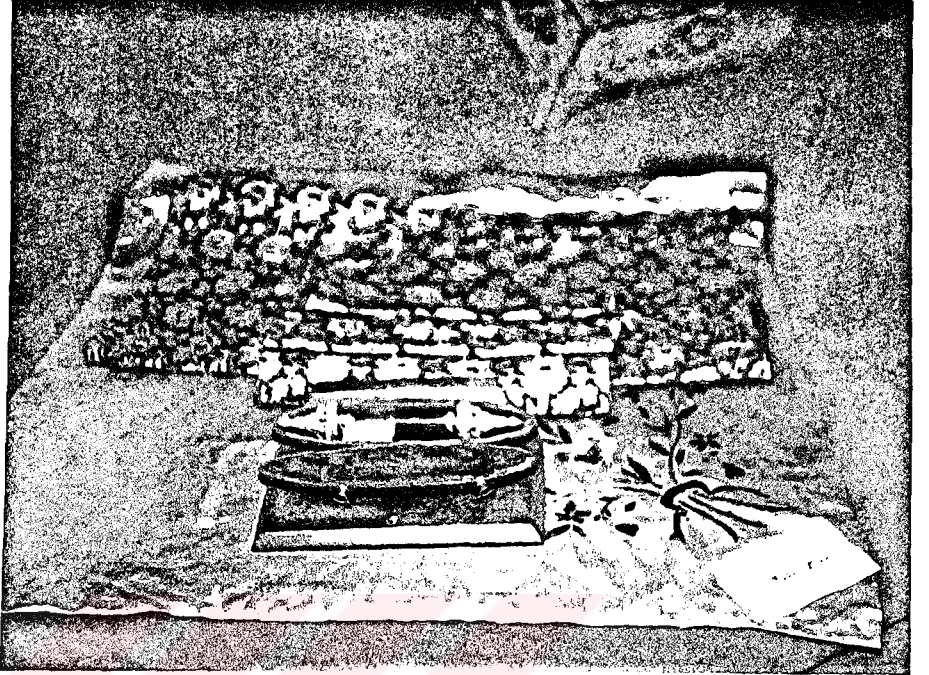
Acem Şalı denilen cinstendir. Kırmızı zemin üzerine badem şekillerindeki bezemeye sahiptir. Mavi, sarı, lacivert renkler kullanılmıştır. Dört parça örülmek suretiyle bir bütün örtü oluşturulmuştur. Bir ucunda oval bir madalyon içinde sarı ve beyaz ipliklerle (İpekten) Vakıf kitabesi yazılmıştır. 111 ve 1131 (1718) rakamı tarihini göstermektedir.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

2 . 4. 5. CAM, TAŞ , SERAMİK MALZEMELER

Türbede billur avizeler ve cam fanus kandiller de vardır. Ancak biz sadece Camdan bir Sakal-ı Şerif Muafazası ile Billur Cam Fanusu tanıtmakla yetineceğiz.

Eyyüb Sultan Türbesi en çok Çini karoları ile meşhurdur. Ancak duvara yapışık vaziyette olan bu çini karoların sayısı büyük bir kitabı dolduracak kadar çoktur. Bu konuda envanter çalışmalarını da tamamlanmak üzeredir. Biz sadece dolapta saklanan ve sergilenebilecek iki adet çini karoyu kataloğumuza almakla yetindik.

ESERİN ADI : Sakal-ı Şerif Muhafazası	
ESERİN BULUNDUĞU TÜRBENİN ADI : Eyyüb Sultan	
MÜZE ENVANTER NO : 80	
BOYUTLARI :	
ESERİN MÜZEDEKİ YERİ : Sultan I. Ahmet Türbesinde vitrinde	

RESİM NO : 83

AÇIKLAMALAR :

Silindirik bir cam muhafaza içindedir. Bir mumla tutturulmuş olan Sakal-ı Şerifi muhafaza edilmek için hazırlanmıştır. İki ucunda konik ve altından çiçek süslemeli tutamak yerleri vardır. Bu tutamak kısımları cama vidalı olarak tutturulmuş bileziklere geçmektedir. Sakal-ı Şerif mekik şeklinde bir muhafaza kutusu içinde saklanmaktadır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

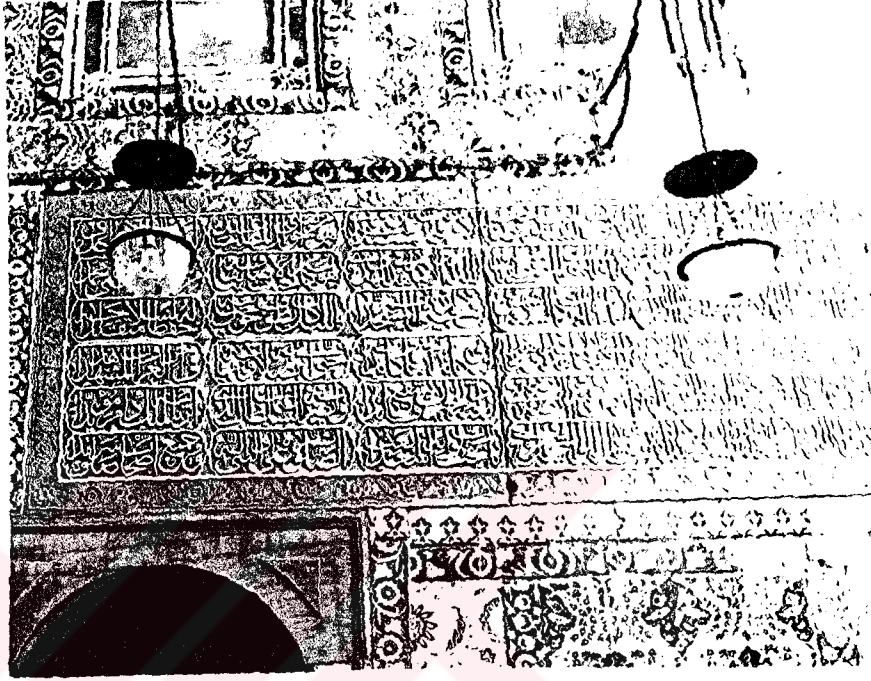
ESERİN ADI : Billur Fa-
nus

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 203

BOYUTLARI :

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile Sultan Mescidi
Dolap içinde

RESİM NO : 84

AÇIKLAMALAR :

Altı tanesi yarım küre şeklindedir. İki tanesinin ağızları biraz yayvanca olup , pirinç kapaklı bilezik ve zincirle asılmıştır. Dördü türbe odasında dördü de salon kısmında asılıdır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Çini Levha

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI :Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO :268

BOYUTLARI : 20 x 20 cm.

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile Sultan Mescidi
Dolap İçinde

RESİM NO : 85

AÇIKLAMALAR :

Üzerinde beyaz zemine lacivertle sülüs yazı tarzında yazı yazılmış bir çini karodur. Ortada yuvarlak içinde "Allah Celle Celalühu" ve "Muhammed Aleyhissalam" yazılıdır. Onun dışındaki yuvarlak bordür içinde ise " Ainedir bu alem Her şey Hak ile kaim, Mirat-ı Muhammed'ten Allah görünür Daim" yazılıdır. Dört köşede rumili köşebent deseni yer almıştır. Çini düz lacivert bordür ile son bulmuştur.

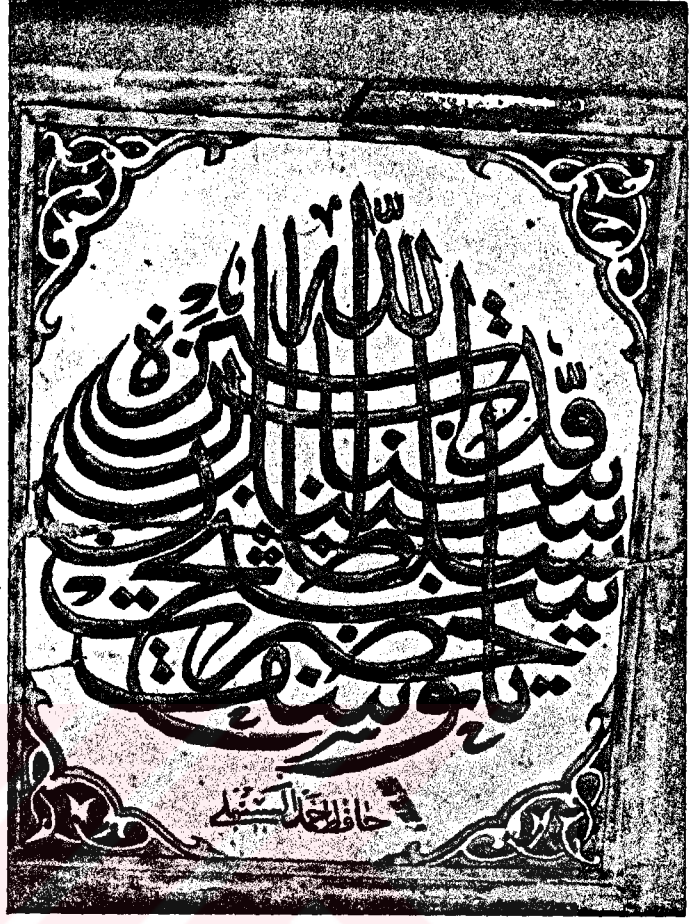
KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

ESERİN ADI : Çini Levha

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyub Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 98

BOYUTLARI :

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Adile Sultan Mescidi
Dolap İçinde

RESİM NO : 86

AÇIKLAMALAR :

Kütahya Çinisi'dir. Beyaz zemine cobalt mavisi ve turquaz renk ile, çini karo üzerine Celi Sülüs Hatla yazı yazılarak bezeme oluşturularak eser meydana getirilmiştir. Üzerinde "Ya Hazreti Şeyh, Sultan Yusuf Sünbül Sinan Kaddesallahü Sırrihü" yazılıdır. Ketebe kısmında ise Hafız Ahmet Sünbülü imzası yer almıştır. Dört köşede rumili bezemeye sahip köşebentler bulunmaktadır. Eser bir turkuaz bir mavi renkli düz çerçeve ile sınırlandırılmıştır.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

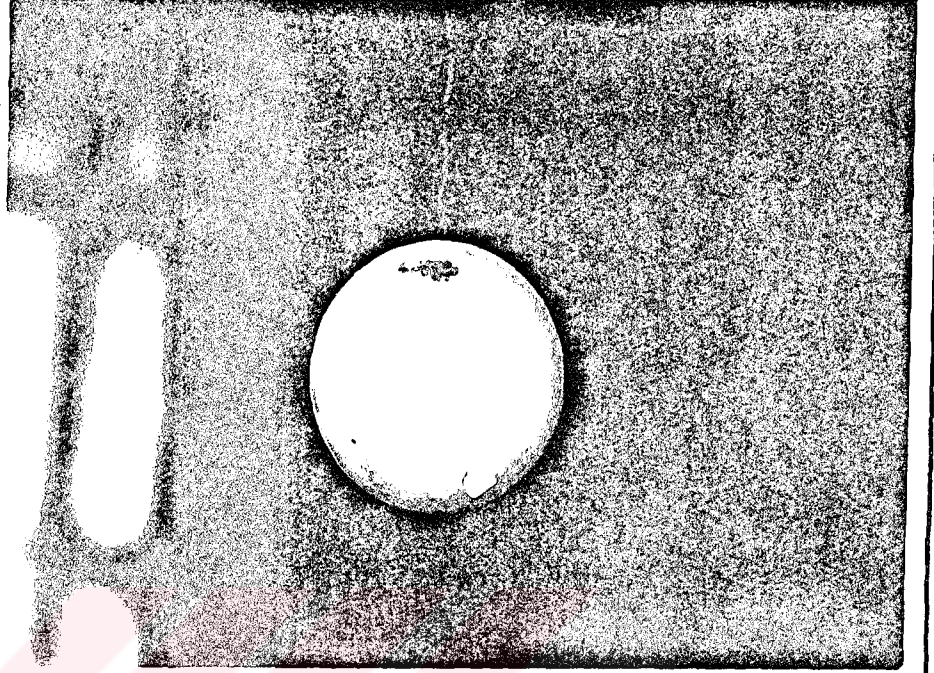
ESERİN ADI : Deve Kuşu
Yumurtası

ESERİN BULUNDUĞU TÜRBE-
NİN ADI : Eyyüb Sultan

MÜZE ENVANTER NO : 234

BOYUTLARI :

ESERİN MÜZEDEKİ YERİ :
Sandukanın bulunduğu
odada asılı.

RESİM NO : 87

AÇIKLAMALAR :

Beyaz kabuklu hakiki devekuşu yumurtasıdır. Örümcekleri kovan bir kokusu olduğundan cami ve türbelerde kullanılırdı. Zincirle tavana asılı bir vaziyettedir.

KAYNAKLAR : Yayınlanmamıştır.

3 . V.SULTAN MEHMED
REŞAD TÜRBESİ

YAPIM YILI: 1332(1913-
14)

YAPTIRAN : V. Sultan
Mehmed Reşad

MİMARİ : Kemaleddin
(1).

ADRESİ : Eyyüb Boyacı
Sok.

ADA PAFTA PARSEL:

3 . 1. MİMARİ ÖZELLİK-
LERİ :

Türbe bir çok

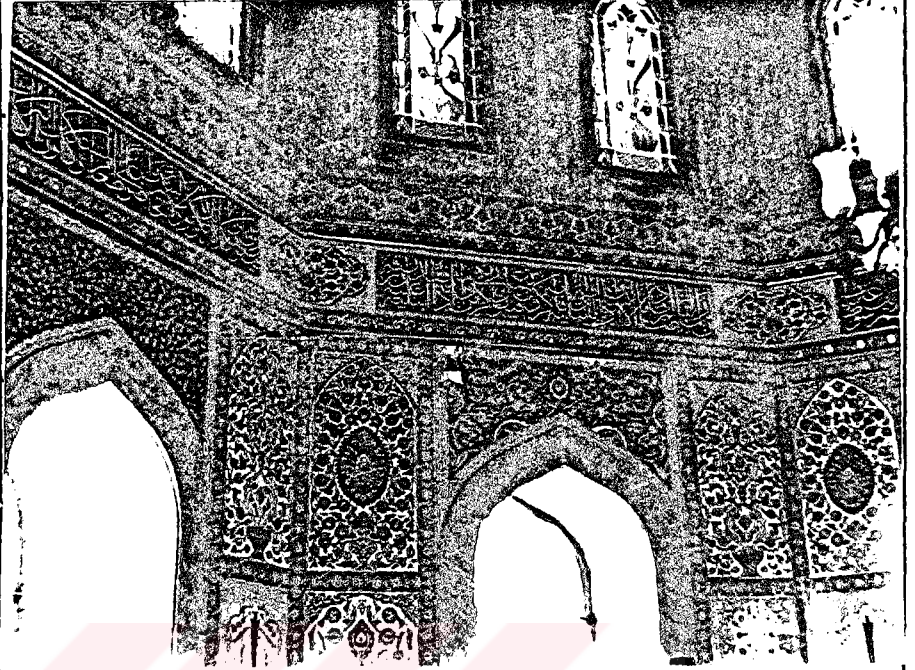

açıdan diğer türbelerden ayrılır. Padişahın sağlığında iken emir verip kendisine türbe yaptırdığı bir örnek olması açısından mimarisi de özenle uygulanmıştır. Türbe kesme küfeki taşındandır. Osmanlının Neo-klasik Üsluptaki tek padişah türbesidir. Türbe aynı zamanda en son inşa edilen türbelerindendir. Türbe 1,50 m. yüksekliğindeki bir taban üzerinde yer alır. Kapı ve pencere döşemeleri beyaz mermerdendir. Girişte yer alan portal duvar sathından dışarıya 0,83 m. taşmıştır. Geniş bir konkav silme ile dikdörtgen çerçeve içine alınmıştır. Ve mukarnaslı bir suyun üzerinde yer alan taçla nihayetlenmiştir. Cephelerde altta geniş ve aydınlık ve sivri kemerli bir pencere üstte çift olarak yer alan pencereler göz doldurmaktadır. Türbe içte 8,65 m. olan bir daire üzerine yerleştirilmiş sekizgen bir plan gösterir. Giriş açıklığının iki tarafında iki hücre(Türbedar Odaları) vardır. Bu hücreler altıgen plandadırlar. Bu hücreler sekiz kenarlı kaidelere oturan kubeler ile örtülüdürler.

3 . 2. TÜRBENİN BEZEME

ÖZELLİKLERİ:

ÇİNİLER : Türbenin içi üst sıra pencerelerinin altına kadar çinilerle kaplıdır.19-20. Y.Yıla ait kaliteli Küahya çinileridir.Pencere aralarındaki çiniler iki katlı dörder pano halinde duvarları süslemektedirler. Panoların konuları ; Selvi ağaçlarına sarılmış asma yaprakları ve üzüm-

ler , İri vazolardan çıkan madalyonlar içinde çiçekler, Bahar dalları ve çiçeklerinden oluşan kompozisyonlar ve çok çeşitli çiçeklerdir.Niş köşeleri de mihrap kenarı şeklinde ve içleri bulutlu rumili arabesk desenleri ile doldurulmuştur. Alt pencere bitiminden itibaren lacivert zeminli ve beyaz süsle yazılmış bir kitabe yer almıştır. Dikdörtgen kartuşlar arasında yazı firizinin dışında; çiçekli vazoların resmedildiği küçük panolar yer almıştır.(2)

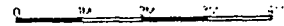
KALEM İŞLERİ: Türbenin kalem işleri,altın zemin üzerine kırmızı,mavi gibi parlak renkler başta olmak üzere çok rengin kullanıldığı bir renk uyumu içindedir. Klasik desenler yanında natüralist çiçekler de süsleme içinde yer almıştır. Altın ve gümüş ağırlıklı süsleme göz kamaştırıcıdır.

VİTRAYLAR: Üst sırada her cephede çift sıra halinde yer almış pencereler vazodan çıkan laleri yansıtan çok renkli vitraylarla süslenmiştir.

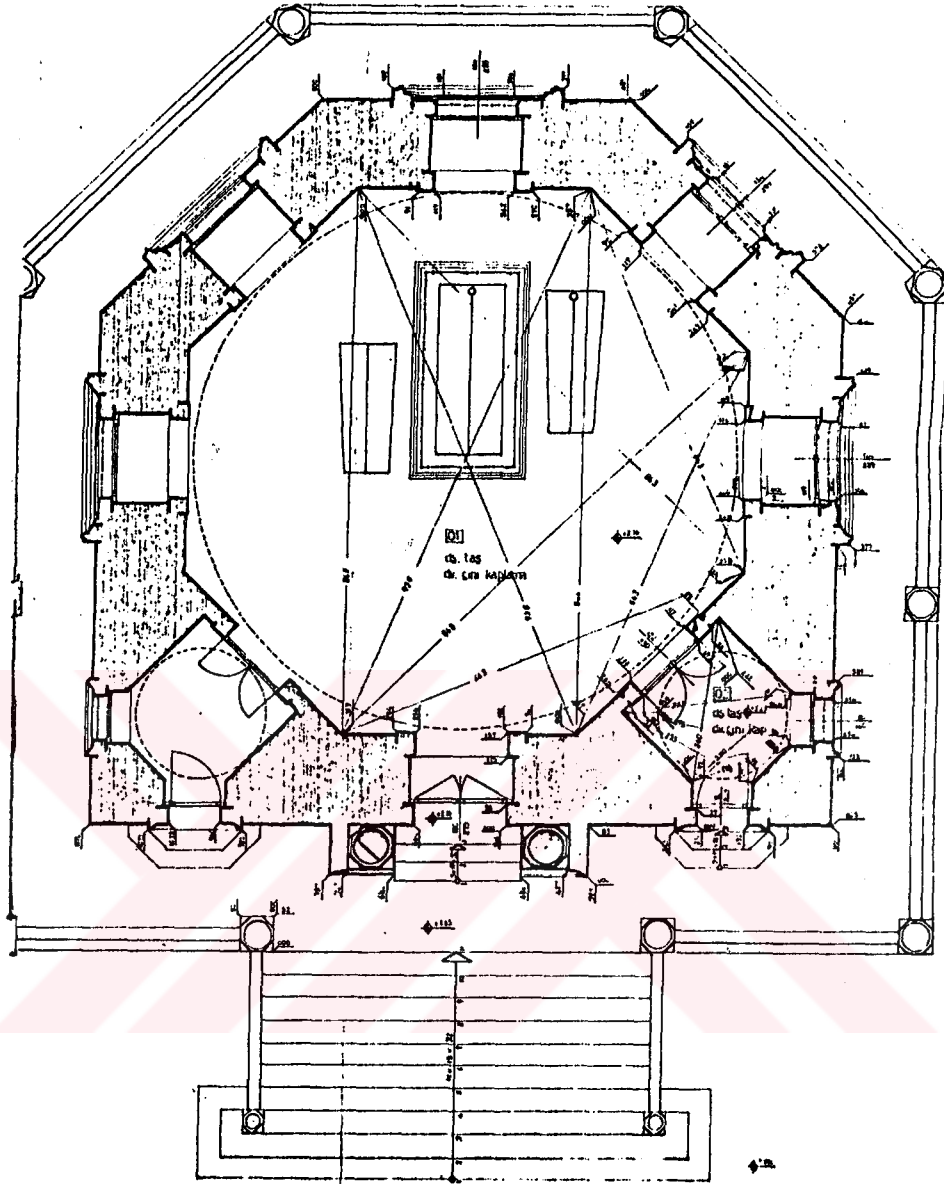
(2) ÖNEY ,Gönül.,Türk Çini Sanatı İstanbul 1976 s.103.

YAN GÖRÜNÜŞ

ÇİZİM NO : 2

+ 2.16 KOTU PLANI

ÇİZİM NO : 3

EKSENEL KESİT

2 M 3 M 4 M

ÇİZİM NO: 4

3.3.TÜRBE İÇİN ÖNERİLEN SERGİLEME MODELİ

Türbede sergileme yapmak için akla iki değişik sergileme yapma fikri gelmektedir.

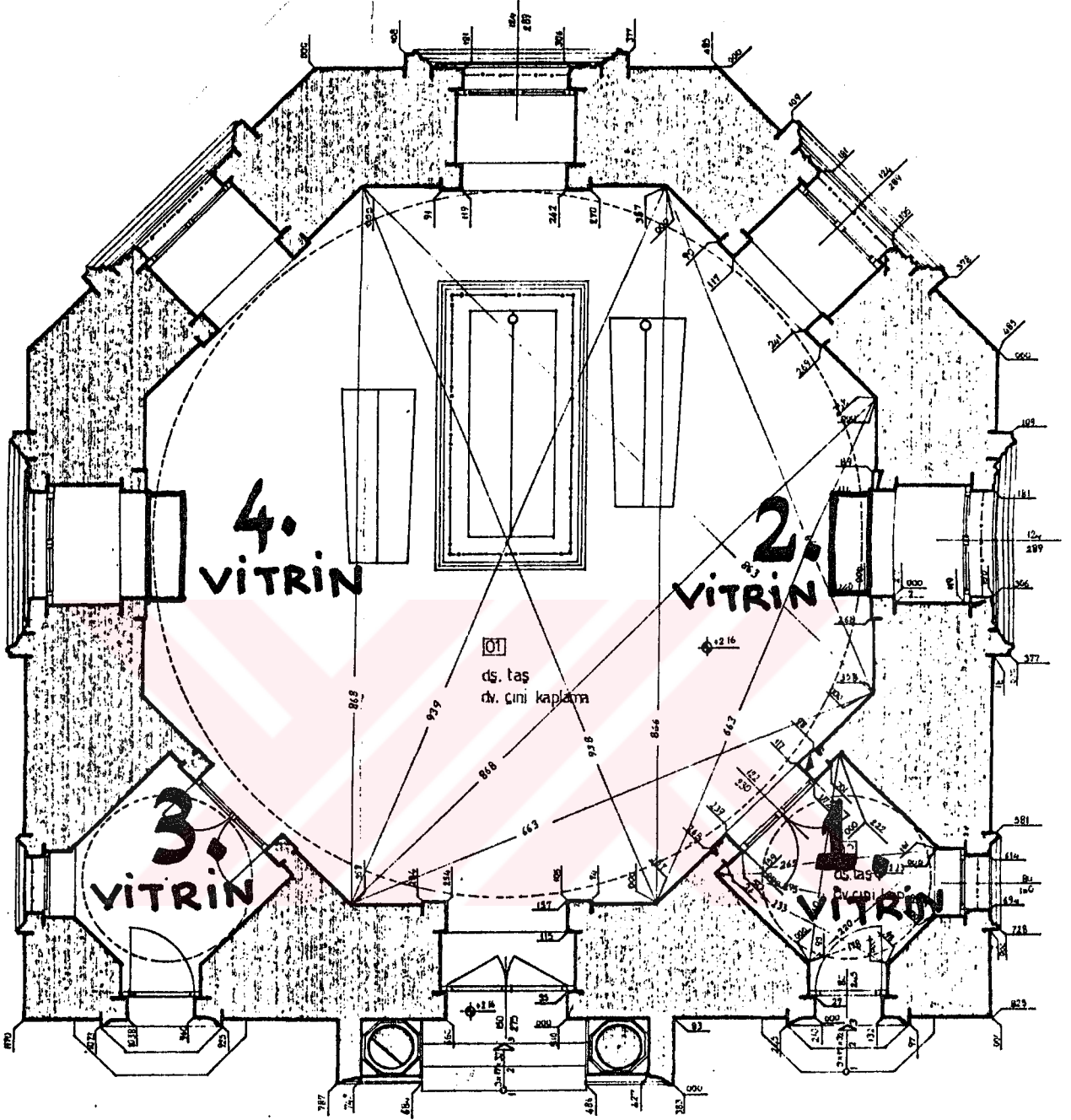
Birinci Öneri

Türbeyi Osmanlı Dönemindeki orjinal kullanımına benzeyen şekle sokabiliriz. Bilindiği gibi V. Mehmet Reşad Türbesi zaten taşıdığı mükemmel süsleme öğeleri ile başlıbaşına bir anıt eserdir. Çiniler ve tavandaki mükemmel kalem işleri ziyaretçileri yeterince meşgul edecektir. Türbede yer alan üç adet sandukadan, etrafı bronz döküm süslemeli şebekeye sahip olan Sultan Mehmet Reşad'ınki çok dikkat çekicidir. Çünkü üzerinde "Esmâ-ül Hüsna" yazıları yer alan şebeke restorasyon görerek yenilenince altın gibi parlayıp dikkat çekecektir. Aynı şekilde Sandukaların ön ve arka yüzlerine gümüş şamdanlar konulunca yine türbede başka bir göz alıcı metalik pırıltı oluşacaktır. Sanduka örtüsü üzerindeki gümüş telli ve kadifeden örtü de restore görüldüğünde başka bir görünüm daha elde edilecektir. Fesin bulunduğu kısma da şal sarılarak bir sergileme yapılabilir (Katalog no 74). Sandukaların diğerlerinin üzerine başka örtüler de örtülerek zengin bir görünüm elde edilebilir(Katalog no:64). Diğer bir çok türbede olduğu gibi geleneksel olarak Kâbe Örtüleri sanduka üzerlerine örtülebilir (Katalog no:69). Yine yerlere seccadeler serilip(Katalog no: 80), önlerine rahleler yerleştirilip(Katalog no: 60,61,62.), üzerlerine de Tezhipli olan birinci sayfaları açılmış vaziyette Kur'an-ı Kerimler (Katalog No : 29,30.)konulabilir. Tezhiplerin bozulmaması için bu sayfalar asetat kağıtları ile koruma altına alınabilirler . Türbe ortasından avize sarkmaktadır. Ancak askı kandilleri asacak zincirler için bir kandil şebekesi oluşturulur ise Koleksiyonumuzdan bir kaç askı kandil de buraya asılabilir.

Hatta billur kandillerin yarısına kadar su, üzerlerine de yağ ilave edilip bir de fitil koyup yakınca eski yağ kandillerini hatırlatacak bir hava da oluşturulur. Hatta yağın kokusu buhur gibi türbeye değişik koku da vererek yukarıda anlattığımız tabloyu tamamlar. Böylelikle ziyaretçilere nostaljik bir yaklaşımla bir sergileme sunulabilir. Bu tür sergilemede eserler açıkta sergilendiklerinden hırsızlık ve havanın direk zararları ile karşılaşacaklarından risk faktörü vardır. Nitekim Sultan Ahmet Türbesinde bu tür bir sergilemede hırsızlık olayı olması üzerine ziyaretçiyle eserler arasında kesinlikle bir cam ve alarım engelinin olması gerektiğini anlayıp, gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu noktadan hareket ederek ziyaretçiler için geniş bir izleme mekanı bırakarak, eserle ziyaretçiler arasına zincir engeli yerine sabit bir cam engelinin konmasının uygun olacağı inancındayım.

İkinci Öneri

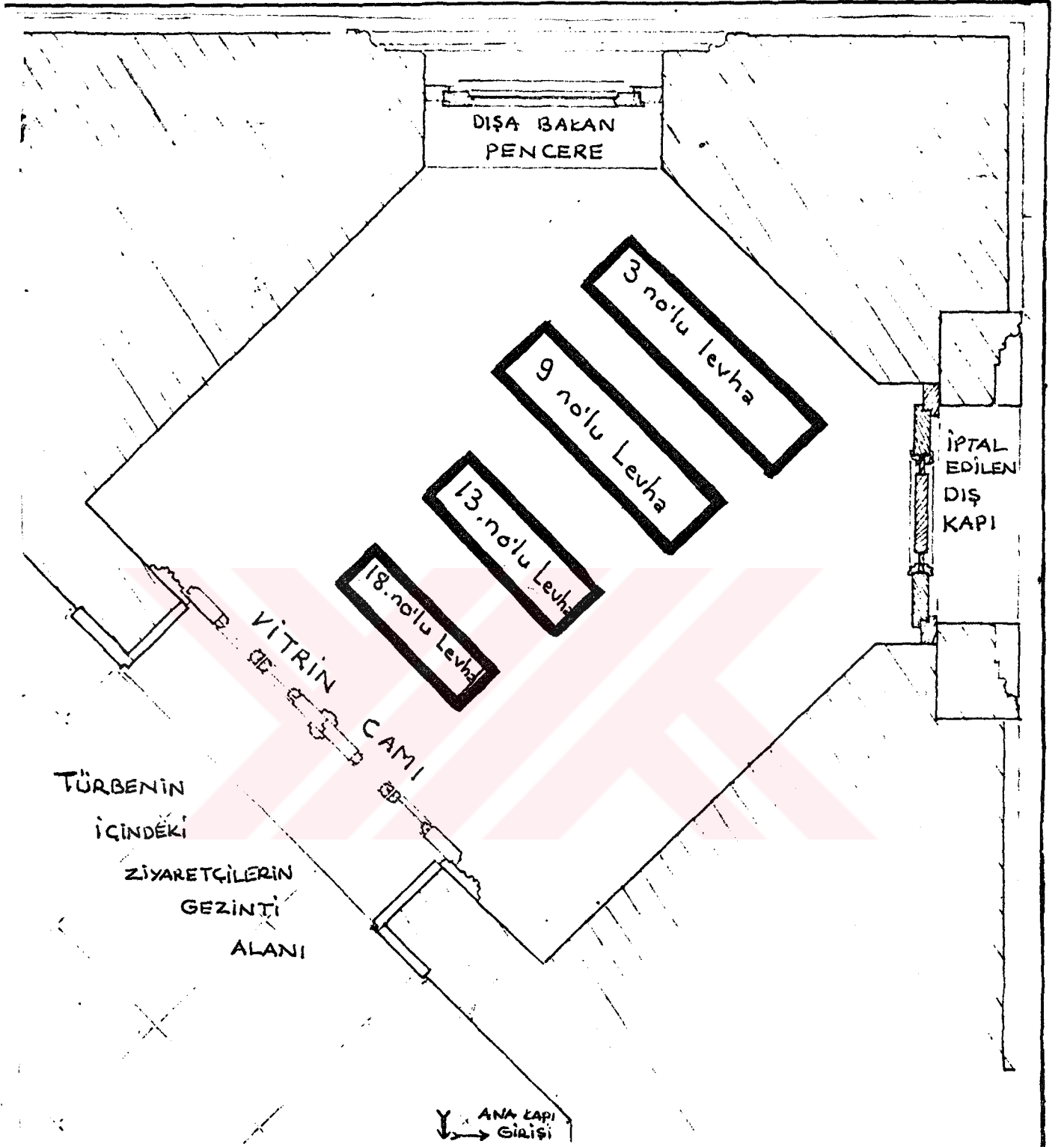
Bu önerimiz, birinci önerideki gibi türbeyi türbe olarak değil de bir müze olarak düşünerek hareket etmeyi ana prensip olarak getirmektedir. Şöyle ki ; Türbe, türbe özellikleriyle olabildiğince sergilensin ancak bunun yanında havaya uygun mobilyalardan oluşmuş vitrinlerde eserler sergilensin. Bunun için ziyaretçilerin kolaylıkla izlemesine uygun dört alan tespit ettim. (Çizim No: 3) Buna göre ; Türbeye girerken sağdaki oda vitrin olarak düzenlenecek (Birinci Vitrin), Birinci vitrinin ilersindeki pencere önünde ikinci vitrin yer alacaktır. Kapıdan içeriye girerken soldaki oda da diğer bir vitrin olarak düşünülmüştür (Üçüncü Vitrin). Dördüncü vitrinde bu odanın ilerisine düşen ilk pencerenin önünde yer alacaktır. Anlaşılacağı gibi Girişin sağ ve solundaki odalar vitrin olarak değerlendirilecekler ve ayrıca iki vitrin de salonda yer alacaktır. Bu dört vitrin için aşağıdaki öneriler sunulabilir.

ÇİZİM NO : 5

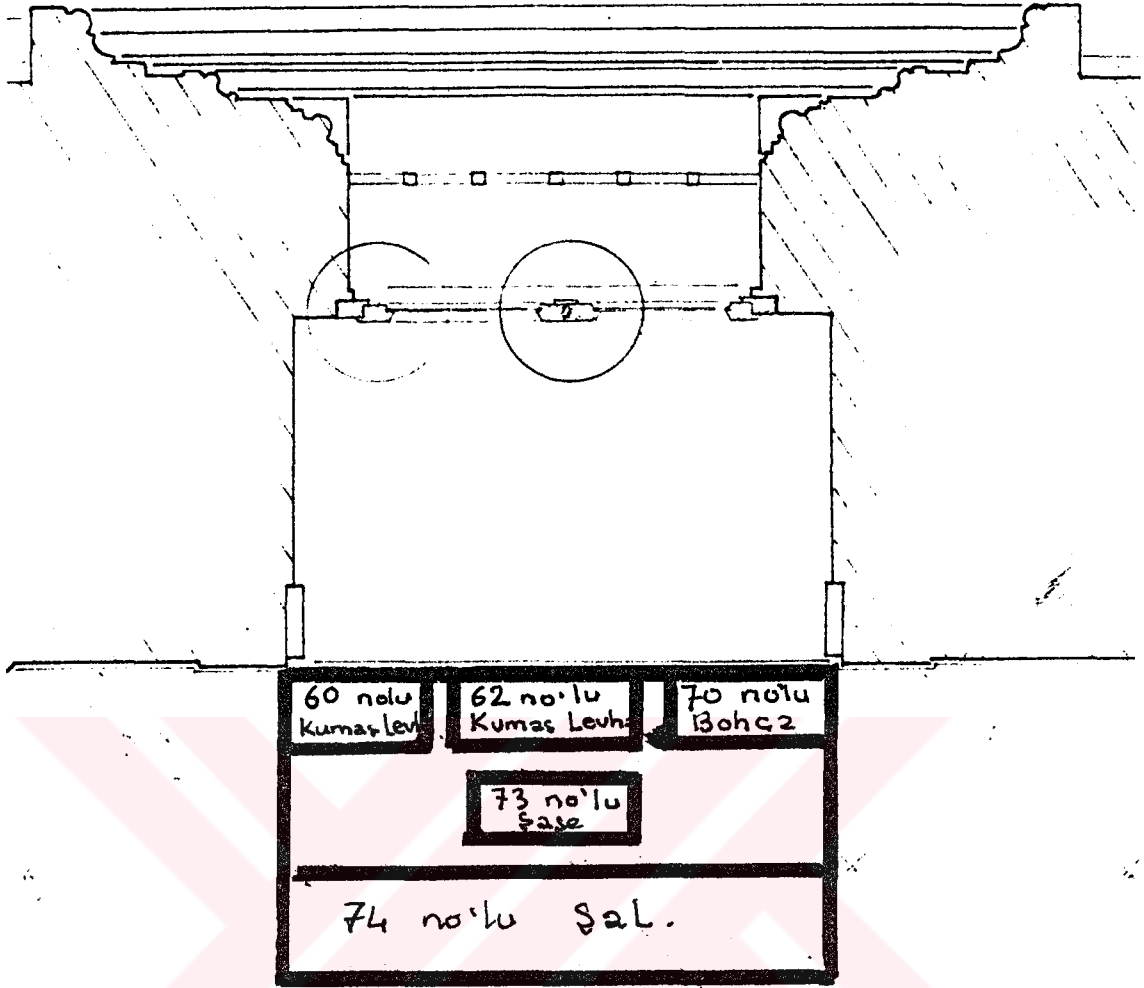
Birinci Vitrin

Çizim No de yeri belirtilen kapıdan girerken sağda yer alan odatürbe dışına ve içine iki kapı ile açılmaktadır. Bu kapı girişleri iptal edilecektir. Türbe içine bakan kapı yerine içerisini gösteren düz bir vitrin camı konulacaktır. Vitrin içinde ise koleksiyonumuzda en çok yer alan Levhaların arasından seçtiğimiz en gözde hat sanatı ürünlerini sergileyeceğiz. Bunun için dört adet levha seçtik.

ÇİZİM NO : 6

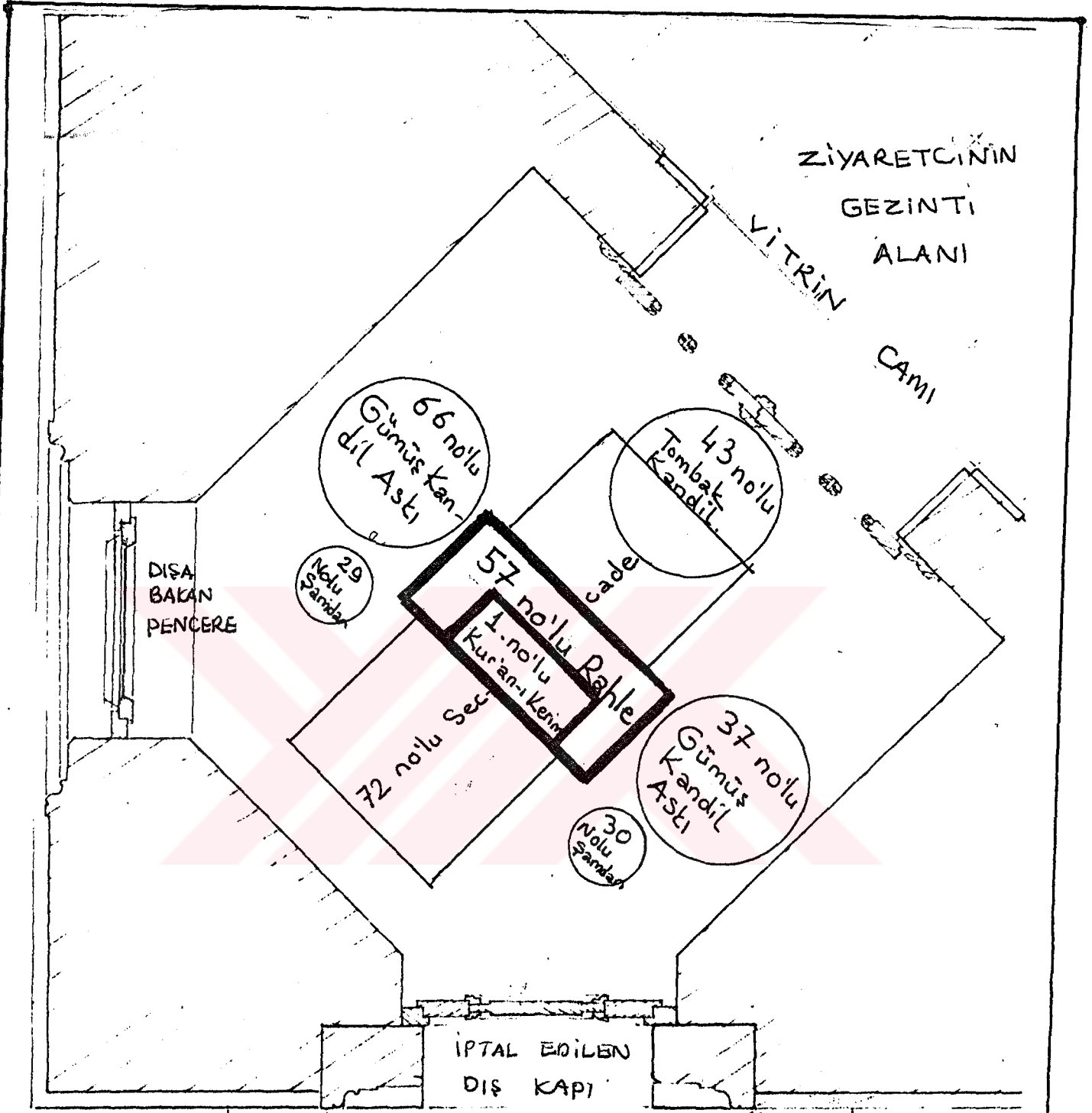
Çizim No da belirtildiği gibi ; Katalog no:3'deki Sultan Abdülme-
 cid imzalı levha, Katalog no:9'daki Sultan Abdülazizin yazdığı levha,
 Katalog no:13'de yer alan Şevki Efendinin Kelime-i Tevhit Levhası ,
 ve Katalog no: 18'de yer alan Mahmut Celaleddinin "Ya Hazreti Halid"
 yazılı levhaları en güzel parçalar olarak bu vitrinde sergilenebilir.
 Levha adedi çoğalıp azalabilir.

ÇİZİM NO : 7

İkinci Vitrin

Birinci vitrinin ilerisindeki ilk pencere önüne konulan bu vitrinin içinde Kumaş malzemeleri sergileyebiliriz. Katalog No: 70'de yer alan bohça, altın kılabdani ile göz doldurmaktadır. Katalog no 62 de yer alan pullardan oluşan kumaş levha ise çok ilginçtir. Katalog no 60'da yer alan Fetih Ayeti yazılı ipek kumaş levha ise güzel istifi ile hat meraklısı ziyaretçilere hitap edecektir. Katalog no 73 teki şase ile Katalog No 74'de yer alan şal da desenleri yönüyle ilgi çekicidirler.

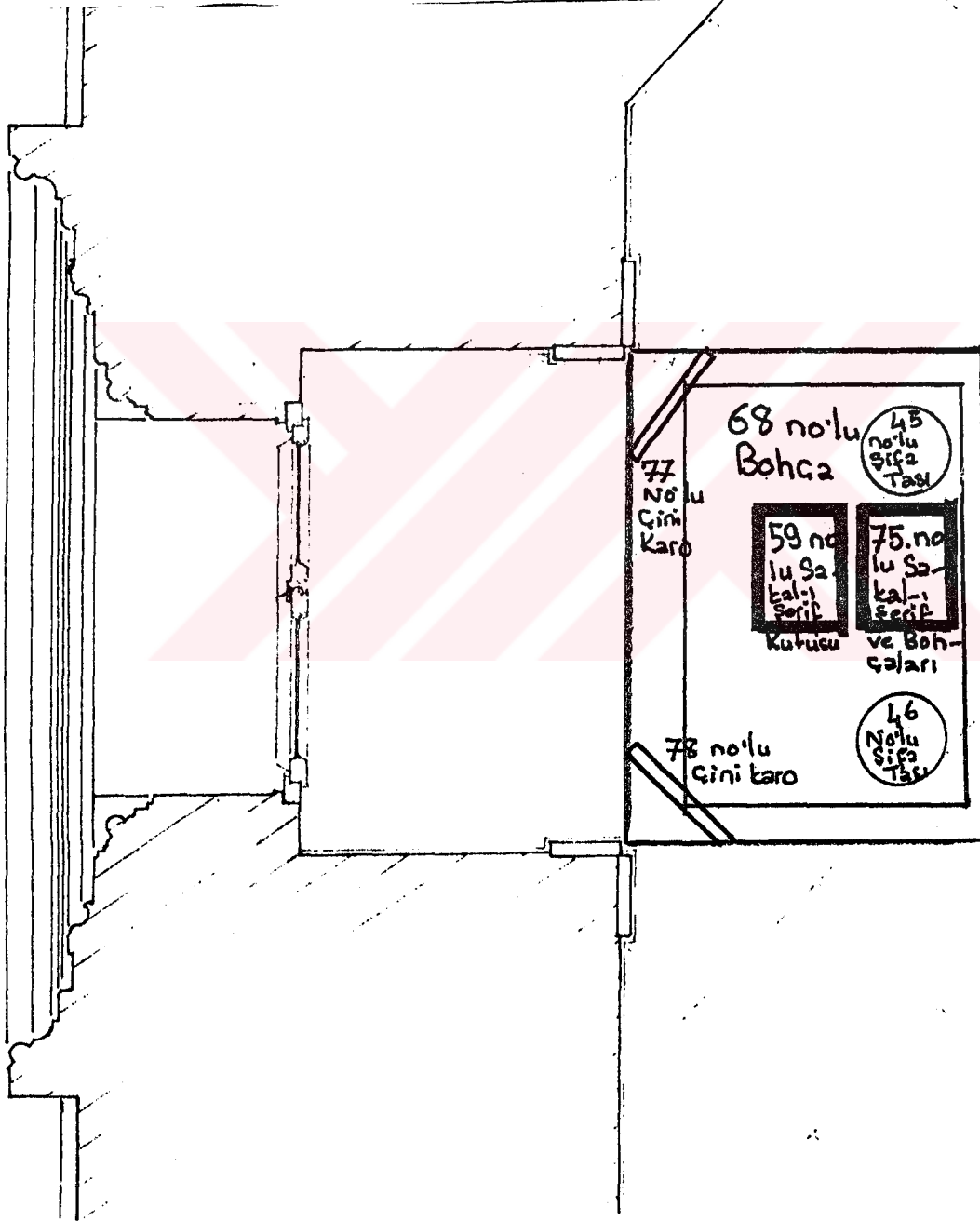

ÇİZİM NO : 8

Üçüncü Vitrin

Girişin solundaki odada oluşturulacaktır. Burası karma eserlerin bir arada kompozisyon halinde sunulmasıyla meydana getirilecektir. Kubbeden Katalog no 43'teki tombak askı kandil, Katalog no 37'de yer alan gümüş askı kandil ve Katalog no 66'da yer alan gümüş kandil serkacaktır. Vitrinin tam ortasında Katalog no 57'deki abanoz ağacından rahle konulur. Üzerinde Katalog no 1'deki Kur'an-ı Kerim

tezhipli sayfası açık vaziyette konulabilir. Yerde Katalog no 72 'deki seccade durabilir. Rahlenin iki yanına Katalog no: 29 ve 30 numarada bulunan gümüş şamdanlar yerleştirilebilir. (Üzerlerinde mumları yerleşik olarak). Böylece türbede eskiden yer alan eşyalar eskiyi anımsatan bir kompozisyon içinde görüntülenmiş olacaktır.

ÇİZİM NO : 9

Dördüncü Vitrin

Çizim no 9'deki gibi Üçüncü vitrinin ilerisinde yer alan pencerenin önünde yer alan bir vitrindir. Burada Kutsal Emanetler sayılabilecek

eşyalar sergilenecektir. En ortada ve arka tarafta Katalog no 59'daki Sakal-ı Şerif Kutusu durmalı önünde de Katalog no: 75'deki Sakal-ı Şerif Muhafazası "KırkBohça" adı verilen büyüklü küçüklü bohçaların içinde sergilenebilir. Bütün bu eserlerin altına da Katalog No: 68'de yer alan büyükçe bohça serilebilir. Ayrıca bu dekoru tamamlayacak bir unsur olarak vitrinin sağ köşesine Katalog no:77'de yer alan üzerinde "Allah Cellecelalühu ve Muhammed Aleyhisselam" yazan çini pano konulabilir. Vitrinin sol köşesine de Katalog No:78'de yer alan "Veli Sümbül Efendi'nin" adının yazıldığı çini levha konulabilir. 45 ve 46 nolu şifa tasları da köşelere konulabilir.

Netice itibarı ile hazırlamayı düşündüğümüz bu vitrinler, alarım tertibatlı, nem alan cihazlı (Hidrometrelî cihazlar) ve kumaş ve kağıt cinsi eserlerin sergilenmesinde de az veya çok ışık gelecek şekilde ışıklandırmaya sahip koşullarda düşünülerek sergileme yapılmalıdır.

SONUÇ

Türbelerden müzelere koruma amacıyla götürülen çok kıymetli eserler Türkiyedeki ilk müzeciliğin malzemelerini oluşturmuşlardır. Ancak o zaman için değer verilmeyip türbede kalmasında sakınca görülmeyen bir çok eser bu gün müzelik değere sahip çok kıymetli eserlerdir. Bu sebeple diğer müzelerle aynı bakış açısından bu eserlerin gerekli önem verilerek ele alınmaları gerekmektedir. Türbelerin üzerelerinde yazılı belgeler taşımaları Sanat Tarihi yönünden bir çok tarihleme olayında önemle başvurulduğu bilinen gerçektir. Günümüzde ise türbelere vakfedilen küçük eserlerin de aynı derecede belgelemede rol oynayacaklarını üzerlerinde kayıtlardan anlamaktayız. Tezimizde katalogumuzda yer alan eserler bu tezi doğrulamaktadır. İncelediğimiz Eyyüb Sultan Türbesine ait eserler; Kültürel geçmişimiz açısından çok önemlidir. Bu türbe Eski İstanbulun folklorik ve siyasi hayatında büyük rol oynamıştır. Dini yönden önemli günlerde, Padişahların kılıç kuşanma merasimlerinde, tarih kitaplarında Eyyüb Sultan ismine sık sık rastlamaktayız. Günümüzde ise; bu türbede biriken dört yüzden fazla eserin müzecilik açısından değerlendirilmeleri ve bilim alemine tanıtılması ihtiyacı duyulmuş ve bu amaca yönelik olarak elimizdeki araştırma ortaya çıkmıştır.

Eyyüb Sultan Türbesine vakfedilen eserlerin çoğunluğunun Padişah paşa gibi tarihi yönden tanınmış kişilerce vakfedildiği anlaşılmıştır. Bu eserler arasında sayı olarak en çok Hat Sanatı ürünlerinin bulunduğu anlaşılmıştır. Bu eserler eskiden türbenin duvarlarında asılı iken Cumhuriyet Döneminde müzecilik anlayışına uygun bir kaygı ile yerlerinden kaldırılarak emniyet açısından depolara kaldırılmışlardır. Bazıları çok büyük boyutlarda olan bu levhalar çinileri de kapatmakta idilir. Ancak çok güzel ve bu büyük koleksiyonun ayrı ve geniş bir müze mekanında sergilenebileceği de ortaya çıkmıştır.

Türbeye vakfedilen eserler arasında metal eşyalar ikinci derecede önem taşımaktadırlar. Form olarak birbirine benzeyen pek çok askı kandil türbede bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmı Türk ve İslam Eserlerinin deposuna koruma amacıyla götürülmüşlerdir. Bu askı kandillerden bezeme yönü ile ilginç olanları katalogda incelenmiştir. Şamdan, tas ve maşrapa gibi malzeme üzerinde yer alan kitabeler bu eserlerin kıymetlerini bir kat daha arttırmaktadırlar. Şamdan ve tasların çoğunlukla bakır ve piring malzemen oluşmuş olmaları bunların demirbaş eşya olarak günlük kullanım içinde yer aldıklarını ortaya koymaktadır.

Diğer bir gurup eşya olan ahşap eserlerin çoğunluğunu rahleler oluşturur. Abanoz, ihlamur, ceviz gibi ağaçlar üzerine çoğunlukla sedef ve fildişi ve kakma tekniğinde eserlerdir. Bilhassa iki veya daha çok kişinin aynı anda Kur'an-ı Kerim okumalarını sağlayacak özel formlarda üretilmiş rahlelerin tek örneklerine bu türbede rastlamaktayız. Sakal-ı Şerif gibi kutsal eşya kutularında tamamına yakınının sedef işçiliği ile üretildiklerini görmekteyiz.

Eyyüb Sultan Türbesine vakfedilen eserler arasında kumaş eserler kumaş cinsi eserler de büyük çoğunlukta. Bunlardan üzerinde yazı bulunanlar çok önemlidirler. Kumaş malzemelerin en çok ipek ve kadife cinsi olduğu da anlaşılmıştır. Bilhassa altın ve gümüş tellerle yapılan dival işi tekniğindeki eserlerin çoğunlukta olduklarından bu tür süslemenin Osmanlı Döneminde çok yaygın olduğunu anlamaktayız.

Son gurup olarak incelediğimiz cam, taş, seramik eserlerin de türbede önemli miktarda olduklarına anlamaktayız. Ancak bunlardan Sakal-ı Şerif Muhafazaları camları haricinde diğer önemli eserleri tezimizde incelemeye fırsat bulamadık. Bilhassa duvar çinileri başlıbaşına çok büyük bir konudur.

Eyyüb Sultan Türbesinin eserlerinin en iyi sergilenebileceği mekan olarak V.Sultan Mehmed Reşad Türbesinin olduğunu anladık.Polis Karakolu ve ilkokulun bitişiğinde yer alan türbenin aynı zamanda çok geniş bir bahçesi vardır. Bahçesinde Osmanlı Döneminden kalma iki adet havuzu da vardır.Kapıdan içeriye girince bir otobüslük turist gurubunun izlemesini rahatca yapabileceği bir gezinti alanına sahiptir. Bunun gibi nedenler dolayısıyla bu türbede bir müzecilik sergilemesi yapılmışının ileride çok iyi bir netece alınarak bir müze oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

Türbede ziyaretçiyi fazla sıkmadan izleyebileceği yeterli sayıda vitrin ve eser ile karşılaşacağı bir sergileme modeli sunduk.Dört vitrin halinde sunduğumuz bu eserleri altı ayda bir sergi değiştirerek diğer eserlerinde sergilenmelerine olanak tanıyacak bir sirkülasyon içinde de ziyaretçilere sunmak da mümkündür. Veya sırf ahşap, sırf levhalar gibi özellikli sergiler de bu mekanda açılabilir.

Bütün bunların sonucundada türbelerin ziyarete açıldıklarında vitrinlerle sergileme yapılan müze mekanları olarak dünülmeleri gerektiğini söyleyebiliriz. Bu tür sergilemenin alarımla dahi korunmalarının günümüzde zor olduğunu düşünür isek . Türbe eserlerinin sergilenebileceği modern manada bir müze binasının da gerekliliğini alternatif bir çözüm olarak getirebiliriz.

RESİMLER

- Resim 1 Eyyüb Sultan Türbesi Çinilerinden Bir Bordür
Resim 2 Eyyüb Sultan Türbesinin Cami İç Avlusuna Bakan Duvarı
Resim 3 Eyyüb Sultan Türbesi İçindeki Taş Kapı
Resim 4 Dua Salonundaki Çini Panolardan Biri
Resim 5 Dua Salonundan Bir Görünüm
Resim 6 Sandukanın Bulunduğu Yerin Genel Görünümü
Resim 7 Küfi Yazılı Bir Levha
Resim 8 Sülüs Levha
Resim 9 Sülüs Nevha
Resim 10 Sülüs Levha
Resim 11 Sülüs Levha
Resim 12 Celi Sülüs Levha
Resim 13 Celi Sülüs Levha
Resim 14 Sülüs-Nesih Levha
Resim 15 Celi Sülüs Levha
Resim 16 Hilye-i Saadet Levhası
Resim 17 Hilye-i Saadet Levhası
Resim 18 Hilye-i Saadet Levhası
Resim 19 Celi Sülüs Levha
Resim 20 Celi Sülüs Levha
Resim 21 Sülüs Kitabe
Resim 22 Sülüs-Nesih Levha
Resim 23 Nesih levha
Resim 24 Celi Sülüs Levha
Resim 25 Celi Sülüs Levha
Resim 26 Celi Ta'lik Levha
Resim 27 Ta'lik Levha
Resim 28 Ta'lik Levha

- Resim 29 Klasik Ciltli Kur'an-ı Kerim
Resim 30 Klasik Tezhipli Kur'an-ı Kerim
Resim 31 Eyyüb Sultanın Gümüş Şebekesinin Önündeki Besmele
Resim 32 Eyyüb Sultanın Şebekesinin Önden Görünümü
Resim 33 Kadem'i Saadet'in Gümüş Çerçevesi
Resim 34 Türbedeki Sancak'ın Kâbe Örtüsünden Bayrağının Görünümü
Resim 35 Türbedeki Gümüş Avize
Resim 36 Gümüş Şamdan
Resim 37 Gümüş Şamdan
Resim 38 Kandil Askı
Resim 39 Gümüş Kandil Askı
Resim 40 Gümüş Kandil Askı
Resim 41 Gümüş Kandil Askı
Resim 42 Gümüş Kandil Askı
Resim 43 Gümüş Kandil Askı
Resim 44 Gümüş Kandil Askı
Resim 45 Gümüş Kandil Askı
Resim 46 Gümüş Kandil Askı
Resim 47 Gümüş Kandil Askı
Resim 48 Gümüş Kandil Askı
Resim 49 Tombak Askı Kandil
Resim 50 Tombak Askı Kandil
Resim 51 Şifa Tası
Resim 52 Şifa Tası
Resim 53 Şifa Tası
Resim 54 Şifa Tası
Resim 55 Bakır Taslar
Resim 56 Su Maşrapaları

- Resim 57 Eyyüb Sultan Türbesi Taç Kapısı Girişindeki sedef Parmaklık
- Resim 58 Sedef Kakma Rahle
- Resim 59 Sedef Kakma Rahle
- Resim 60 Sedef ve Bağa İşçiliği Rahle
- Resim 61 Sedef ve Bağa İşçiliği Bir Rahle
- Resim 62 Oyma Tekniğinde Bir Rahle
- Resim 63 Sedef Kakma Bir Rahle
- Resim 64 Rölyef Tekniğinde Bir Rahle
- Resim 65 Abanoz Ağacından Çift Kişilik Rahle ve Altlığı
- Resim 66 İhlamur Ağacından Çift Kişilik Rahle ve Altlığı
- Resim 67 Sedef Kaplamalı Bir Sakal-ı Şerif Kutusu
- Resim 68 Fetih Ayeti Yazılı Kumaş Levha
- Resim 69 Kâbe Örtüsü Üzerine Gümüş Simle Yazılı Ayetli Levha
- Resim 70 Pullardan Oluşturulmuş Bir Kumaş Levha
- Resim 71 Üzeri Yazılı İpek Örtü
- Resim 72 Üzeri Girift Yazıyla Yazılı Örtü
- Resim 73 Altın Kaplamalı Simle Yazılı Kadem-i Şerif Kitabesi
- Resim 74 Tuğralı Şettare-i Şerif Kitabesi
- Resim 75 Sehpa Örtüsü
- Resim 76 İpek üzerine işlemeli Bohça
- Resim 77 İpek Üzerine İşlemeli Bohça
- Resim 78 Kadife Üzerine İşlemeli Bohça
- Resim 79 Kadife Üzerine İşlemeli Bohça
- Resim 80 Kılabdenle İşlenmiş Bir Namaz Seccadesi
- Resim 81 Beyaz İpek Üzerine işlemeli Şase
- Resim 82 Acem Şalı
- Resim 83 Sakal-ı Şerif Ve Bohçaları
- Resim 84 Eyyüb Sultan Türbesi Önünde Billur Kandiller
- Resim 85 Mavi-Beyaz Kitabeli Kütahya Çinisi
- Resim 86 Mavi-Beyaz Kitabeli Kütahya Çinisi

Resim 87 Deve Kuşu Yumurtası

Resim 88 V. Sultan Mehmed Reşad Türbesinin Dıştan Görünümü

Resim 89 V. Sultan Mehmed Reşad Türbesinin İçten Görünümü

ÇİZİMLER (Rölöve, Kesit, Plan, Kroki)

- Çizim 1 Eyyüb Sultan Türbesinin Giriş Kat Planı Hazırlayanlar:
Cevat Yaşrin, Fuat Ganiç
- Çizim 2 V. Mehmed Reşad Türbesinin Rölövesi (Yan Görünüş) Hazırlayan:
Nuran KARA., Yıldız Üniv. Fen Bilimleri Enst. Mimarlık Ana
Bilim Dalı Rölöve ve Rest. Bilimi Bölümü Arşivinden Alın-
mıştır.
- Çizim 3 V. Mehmed Reşad Türbesinin Rölövesi (2.16 Kotu Planı) Hazır-
layan Nuran KARA (Bak Çizim 2)
- Çizim 4 V. Mehmed Reşad Türbesi Rölövesi (Eksenel Kesit) Hazırlayan
Nuran KARA (Bak Çizim 2)
- Çizim 5 Çizim 3'teki Planın Büyükçe Kopyesi Üzerinde Sergilenme
Modeli Sunulan Dört Vitrinin Yerinin Belirtildiği Kroki.
- Çizim 6 Sultan Reşad Türbesi Planı Üzerinden Alınan Büyük Kesit Ü-
zerinde 1 No'lu Vitrinde Yer Alması Düşünülen Eserlerin Yer
Aldığı Kroki.
- Çizim 7 Sultan Reşad Türbesi Planı Üzerinde 2 No'lu Vitrinde Yer
Alması Düşünülen Eserleri Gösteren Kroki
- Çizim 8 Sultan Reşad Türbesi Planı Üzerinde 3 No'lu Vitrinde Yer
Alması Düşünülen Eserleri Gösteren Kroki
- Çizim 9 Sultan Reşad Türbesi Planı Üzerinde 4 No'lu Vitrinde Yer
Alması Düşünülen Eserleri Gösteren Kroki

KISALTMALAR

- AKAKUŞ, Recep., Eyyüb Sultan ve Mukaddes Emanetler, İstanbul 1986.
AKAKUŞ, R., Eyyüb Sultan
- ASLANAPA, Oktay., Türk Sanatı, İstanbul 1989
ASLANAPA, O., Türk Sanatı
- AYAŞLIOĞLU, Mustafa., Mahmut Paşa Türbesi, Güzel Sanatlar Dergisi
Sayı: 6, İstanbul, 1949
AYAŞLIOĞLU, M., Mahmut Paşa Türbesi
- BAYRAK M. Orhan., İstanbulda Gömülü Meşhur Adamlar, İstanbul, 1979
BAYRAK, M. O., Meşhur Adamlar
- DEMİRİZ, Yıldız., Eyüp'te Türbeler, Ankara, 1989
DEMİRİZ, Y., Eyyüp'te Türbeler
- DURUÇAY, A. Süreyya., "Şehzade Mehmet Türbesi", Kültür ve Sanat, Yıl 3
Sayı: 6, İstanbul, 1977
DURUÇAY, A. S., Şehzade Mehmet Türbesi
- GÜVEMLİ, Zahir-KERAMETLİ, Can., Türk ve İslam Eserleri Müzesi, İstanbul
1974
GÜVEMLİ, Z.-KERAMETLİ, C., Türk ve İslam Eserleri
- KOCA, Çetin Sami., Türk Mimarisinin Gelişmesinde İstanbul Türbelerinin
Yeri, Devlet Mim. ve Müh. Akad. Mimarlık Bölümü, Rölöve ve Resto-
rasyon Dalında Yayınlanmamış Bitirme Tezi. İstanbul, 1975
KOCA, Ç. S., İstanbul Türbelelerinin Yeri,
- KÜRKÇÜOĞLU, Kemal Edip., Süleymaniye Vakfiyesi, Ankara, 1962
KÜRKÇÜOĞLU K. E., Süleymaniye Vakfiyesi
- ÖZ, Tahsin., "İstanbul Türbeleri", Atatürk Konferansları V., Ankara, 1975
ÖZ, T., İstanbul Türbeleri
- ŞEHSUVAROĞLU, Haluk., Asırlar Boyunca İstanbul, Cumhuriyet Gazetesinin
İlavesi, Tarihsiz.
ŞEHSUVAROĞLU, H., İstanbul

- TAHAOĞLU, Tahsin Ömer., İstanbuldaki Osmanlı Türbelerinin Tipolojisi
İst. Üniv. Edeb. Fak. Sanat Tarihi Böl. Yayınlanmamış Doktora
Tezi: İstanbul, 1988
TAHAOĞLU T.Ö., Osmanlı Türbeleri
- TAPAN, Nazan., "Sorguçlar," Kültür Bakanlığı, Sanat, Yıl 3, Sayı:6, İstanbul
1977
TAPAN. N., Sorguçlar
- TAYLA, Hüsrev., Mimar Sinan'ın Türbeleri, Mimar Sinan Dönemi Türk Mimar-
lığı ve Sanatı-İstanbul-1988
- TAYLA, H., Mimar Sinan'ın Türbeleri
- YETKİN, Şerare, "Boyalı İki mermer Lahit ve Osmanlı Süsleme Sanatındaki
Yeri," İlgı Dergisi, Yıl 19, Sayı:43, İstanbul
YETKİN, Ş., Boyalı Mermer İki Lahit
- URFALIOĞLU, Nur., İstanbul Sebilleri, Yıldız Üniv. Fen Bil. Enst. Ba-
sılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 1989
URFALIOĞLU, N., İstanbul Sebilleri
- ÜNSAL, Behçet., "İstanbul Türbeleri Üzerine Stil Araştırması," Vakıflar
Dergisi, Sayı: XVI, Ankara, 1982
ÜNSAL, B., İstanbul Türbeleri

BİBLİYOGRAFYA

- AKAKUŞ, Recep., Eyyüb Sultan ve Mukaddes Emanetler, İstanbul, 1986
- AKAR, Azade., "Sanat Tarihimizin Bilinmeyen Bir Ressamı" Ali Ülnakşibendi Er Rakım; Sanat, Sayı: 6, İstanbul, 1977
- AKAR, Azade., - KESKİNER Cahide., Türk Süsleme Sanatında Desen ve Motif İstanbul, 1978
- AKBİL, Fatma, Pamir., Türk El Sanatlarından Örnekler, İstanbul, 1970
- AKSOY, Şule., "Kitap Süslemelerinde Türk Barok Rokoko Üslubu, Sanat", Sayı: 6, İstanbul, 1972
- ALPAK, Cenk., Eyyüb Sultan, İstanbul, 1989
- ALPARSLAN, Ali., "İslam Yazı Çeşitleri", Sanat Dünyamız, Sayı: 30, 31, 32, 33, 34, 35, İstanbul, 1986
- ALTAY, Fikret, "Türk Kumaşları"; Sanat Dünyamız, Sayı: 1, İstanbul, 1974
- ALTINOLUK, Ülku., Eski Yapılar Yeni Fonksiyonlar, İstanbul, Tarihsiz.
- ASLANAPA, Oktay., Osmanlı Devri Mimarisi, İstanbul, 1986
- ASLANAPA, Oktay., Yüzyıllar Boyunca Türk Sanatı (14. Yüzyıl), Ankara, 1977
- ASLANAPA, Oktay., Türk Sanatı, İstanbul, 1989
- AVCI, Cavit, "Türk Sanatında Aynalı Yazılar", Kültür ve Sanat Sayı: 5 İstanbul, 1977
- AYAŞLIOĞLU, Mustafa., "Mahmut Paşa Türbesi", Güzel Sanatlar Dergisi sayı 16
- AYVERDİ, Ekrem Hakkı., Osmanlı Mimarisinde Fatih Devri 1451-1481 III. IV. Ciltler , İstanbul, 1973-74
- BAYAT, Ali Haydar., Hüsn-i Hat Bibliyografyası, . Ankara, 1990
- BAYRAK M. Orhan., İstanbulda Gömülü Meşhur Adamlar, İstanbul, 1979
- BAYRAM, Sadi., "Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde Bulunan Kendinden Desenli Üzeri Yazılı İki Kumaş", Vakıflar Dergisi, Sayı XV, Ankara 1982
- BAYRAM, Sadi., "Sultan II. Mahmut Vakfiyesindeki Teyzinat", Vakıflar Dergisi, Sayı XVII, Ankara, 1983
- BERKER, Nurhayat., İşlemeler, İstanbul, 1981

- BİROL, İnci-DERMAN, Çiçek., Türk Teyzini San'atlarında Motifler, İstanbul, 1991
- BODUR, Fulya., Türk Maden Sanatı, İstanbul, 1987
- BÜNGÜL, Nurettin Rüştü., Eski Eserler Ansiklopedisi, İstanbul, 1939
- CEZAR, Mustafa., Anadolu Öncesi Türklerde Şehir ve Mimarlık, İstanbul 1972
- CEZAR, Mustafa., Osmanlı Yapılarında Tahribat Yapan Yangınlar ve Afetler Türk Sanat Tarihi Araştırma ve İncelemeleri, Sayı 1, 1983
- DEMİRİZ, Yıldız., Osmanlı Kitap Sanatında Naturalist Üslupta Çiçekler İstanbul, 1986
- DEMİRİZ, Yıldız., Eyüp'de Türbeler, Ankara, 1989
- DERMAN .Uğur., "Kâğıt Boyama ve Ahârleme", İlgi , Sayı 25, İstanbul, 1977
- DERMAN, Uğur., Türk Hat Sanatının Şaheserleri, Ankara, 1982
- DERMAN, Uğur., "Yazı Sana'atımızda Hilye-i Saadet", İlgi, Sayı 28, İstanbul 1979
- DURUÇAY, Afif Süreyya., "Şehzade Mehmet Türbesi", Kültür ve Sanat, Yıl 3 Sayı 6, İstanbul, 1977
- DURUL, Yusuf., "Halı ve Seccadelerdeki Yazı Süslemeleri", Türkiyemiz Sayı 17, İstanbul, 1975
- ERGİNSOY, Ülker., İslam Maden Sanatının Gelişmesi "Başlangıcından Anadolu Selçukluların Sonuna Kadar", İstanbul, 1978
- ERGİNSOY, Ülker., "Konya'da 13. Yüzyıla Ait Bir Buhurdan", Sanat Tarihi Yıllığı XI, İstanbul, 1982
- EROL, Erdoğan., "Padişah III.Selim'in Mevlana'nın Türbesi İçin Yaptırdığı Puşide", Türk Etnoğrafya Dergisi, Sayı XIX, Ankara, 1991
- GOODWIN Godfrey., A History of Ottoman Architecture, London, 1971
- GÖNÜL, Macide., Türk El İşleri Sanatı, Ankara, tarihsiz
- GÜVENLİ, Zahir-KERAMETLİ, Can., Türk ve İslam Eserleri Müzesi, İstanbul 1974

- HASKÖK, Dilek., İstanbuldaki Çinili Türbeler, İstanbul Üniv. Edeb. Fak. Sanat Tarihi Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, İstanbul 1965
- İNAL, İbrülemin Mahmud Kemal., Son Hattatlar, İstanbul, 1955
- KARAHAN, Abdülkadir., Kırk Hadis, Ankara, 1985
- KAYA, Reyhan., Türk Yazmacılık Sanatı, İstanbul, 1988
- KOCA, Çetin Sami., Türk Mimarisinin Gelişiminde İstanbul Türbelerinin Yeri, Devlet Mim. ve Müh. Akad. Mimarlık Bölümü Rölöve ve Restorasyon Dalında Bitirme Tezi, İstanbul, 1975
- KOÇU, Reşad Ekrem., Türk Giyim Kuşam ve Süsleme Sözlüğü, İstanbul, 1969
- KONYALI, İ. Hakkı., Siyavuş Paşa Türbesi, Tan Gazetesi, İstanbul, 1939
- KONYALI, İ. Hakkı., "Sultan Ahmet Türbesi ve Kıymetli Sorguqlar" Gazete Küpürü.
- KUMBARACILAR, İzzet., Serpuşlar, İstanbul, Tarihsiz.
- KURAN, Abdullah., Mimar Sinan, İstanbul, 1986
- KURAN, Abdullah., "İstanbul'un Sultan Türbeleri", Skylife, Sayı 102, İstanbul, 1991
- KUŞOĞLU, Zeki., "Kaybolan Sanatlarımızdan Sedefkarlık" İlgi, Sayı 33, İstanbul, 1982
- KUŞOĞLU, Zeki., Mezar Taşlarında Huve'l-Bâki, İstanbul, 1984
- KÜRKÇÜOĞLU, Kemal Edip., Süleymaniye Vakfiyesi, Ankara, 1962
- LE COMTE, Pretextat., Türkiyede Sanatlar ve Sena'atkarlar, 19. Y. Yılın Sonu, İstanbul, Tarihsiz.
- MÜLLER-Wiener, Wolfgang., Bildexion Zur Topograpfie İstanbuls, Tubingen 1977
- NAYIR, Zeynep., Osmanlı Mimarisinde Sultan Ahmet Külliyesi ve Sonrası (1609-1690), İstanbul, 1975
- ÖNALP, Türkan., "İstanbuldaki Barok Türbeler" Önasya Cilt 3, Sayı 26, İstanbul, 1967

- ÖNDER, Mehmet., Türkiye Müzeleri, Ankara, 1977
- ÖNDER, Mehmet., Yurt Dışı Müzelerinde Türk Eserleri, Ankara, 1983
- ÖNEY, Gönül., Anadoluda Selçuklu ve Beylikler Devri Ahşap Teknikleri
Sanat Tarihi Yıllığı, Sayı III, İstanbul, 1970
- ÖNEY, Gönül., Türk Çini Sanatı, İstanbul, 1976
- ÖNKAL, Hakkı., Tire Türbeleri, Ankara, 1991
- ÖZ, Tahsin., İstanbul Türbeleri, Atatürk Konferansları V'den (1971-72)
Ayrı Basım, Ankara, 1975
- ÖZ, Tahsin., Türk Kumaş ve Kadifeleri, Cilt I ve Cilt II. Ankara.
- ÖZCAN, Yılmaz, Türk Kitap Sanatında Şemse Motifi, Ankara, 1990
- ÖZÖNDER, Hasan., Konya Mevlana Dergahı, Ankara, 1989
- PAKSOY, İ. Günay., İstanbul Rical Türbeleri, İstanbul Univ. Edeb. Fak.
Sanat Tarihi Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, İstanbul, 1979
- RADO, Şevket., Türk Hattatları, İstanbul, 1987
- SARAÇOĞLU, Necibe., Türk Mezarlarına Dair Araştırma, İstanbul, 1950
- SCATTENUIT TURKIJE, Türkiyenin Tarihi Zenginlikleri, Treasures From
Turkey, Leiden, 1986
- SERİN, Muhittin., Hat San'atımız, Kubbealtı Yayın. İstanbul, 1982
- SERTOĞLU, Mithat., Osmanlı Türklerinde Tuğra, İstanbul, 1975
- SERTOĞLU, Mithat., Resimli Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi, İstanbul, 1958
- Soliman Le Magnifique, Paris, 1990. Sengi Kataloğu.
- SÖZEN, Metin Ve Başkaları., Türk Mimarisinin Gelişimi ve Mimar Sinan
İstanbul, 1975
- SÖZEN, Metin., Anadoludaki Eyvan Tipli Türbeler, "Anadolu Sanatı Araş-
tırmaları, Sayı 1, 1968
- SÜRUR, Aytan., "Türk İşlemelerinde Bölge Özellikleri", Türkiyemiz, Sayı
14, İstanbul, 1974
- SÜSLÜ, Özden., "Topkapı Sarayı ve Türk İslam Eserleri Müzesinde Bulu-
nan XVI. Yüzyıla Ait Osmanlı Minyatürlerindeki Kumaş Desenle-
rinin İncelenmesi", Sanat Tarihi Yıllığı VI, İstanbul, 1976

- SÜSLÜ, Özden., Tasfirlere Göre Anadolu Selçuklu Kıyafetleri, Ankara
1989
- ŞEHSUVAROĞLU, Haluk., Asırlar Boyunca İstanbul, Cumhuriyet Gazetesi
Eki, Tarihsiz.
- TAHAOĞLU, Tahsin Ömer., İstanbuldaki Osmanlı Türbelerinin Tipolojisi
İstanbul Üniv. Edeb. Fak. Sanat Tarihi Böl. Yayınlanmamış
Doktora Tezi, İstanbul, 1988
- TAPAN, Nazan., Sorguçlar, Kültür Bakanlığı Sanat, Yıl 3, Sayı 6, İstan-
bul, 1977
- TAYANÇ, Muin., Osmanlı Türklerinde Süs Sanatı, İstanbul Belediye Der-
gisi, Sayı 7, İstanbul, 1961
- TAYLA, Hüseyin., Mimar Sinan'ın Türbeleri, "Türk Mimarisinin Gelişimi ve
Mimar Sinan", İstanbul, 1975
- TEZCAN Hülya., Süzeniler, Büroşür, İstanbul, 1990
- TEZCAN, Hülya-DELİBAŞ, Selma., Osmanlı Kumaş ve İşlemeleri, İstanbul
1991
- TUNÇER, Tulay., Mimar Sinan'ın Türbe Mimarisine Getirdiği Yenilikler
İst. Üniv. Sanat Tarihi Böl. Yayınlanmamış Lisans Tezi, İstan-
bul, 1965
- TURANİ, Adnan., Sanat Terimleri Sözlüğü, Ankara, 1966
- URFALIOĞLU, Nur., İstanbul Sebilleri, Yıldız Üniv. Fen. Bil. Enst. Ba-
sılmamış Yuk. Lis. Tezi, İstanbul, 1989
- ÜNSAL, Behçet., İstanbul Türbeleri Üzerine Stil Araştırması, Vakıflar
Dergisi, Sayı XVI, Ankara, 1982
- ÜNVER, A. Süheyl., Müze Hibi Kara Memi, İstanbul, 1951
- ÜNVER, A. Süheyl., Türk Sanatında Çiçekler ve Buketler, Türkiye'miz
Sayı 22, İstanbul, 1977
- ÜNVER, A. Süheyl., Elli Türk Motifi, İstanbul, 1967

- YAZIR, M. Bedrettin., Eski Yazıları Okuma Anahtarı, İstanbul, 1942
- YAZIR, M. Bedrettin., Medeniyet ALENİNDE Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli, Cilt I ve II, Ankara, 1972
- YETKİN, Şerare., Anadolu Selçuklu Devrinden Bir Madeni Eser, Sanat Tarihi Yıllığı Sayı VI, İstanbul, 1976
- YETKİN, Şerare., "Boyalı İki Mermer Lahit ve Osmanlı Süsleme Sanatındaki Yeri", İlgı Dergisi, Sayı 43, İstanbul, 1985
- YETKİN, Şerare., "Türk Çini Sanatından Bazı Önemli Örnekler ve Teknikleri", Sanat Tarihi Yıllığı , I, 1964-65
- YETKİN, Şerare., Anadoluda Türk Çini Sanatının Gelişmesi, İstanbul 1972
- YÜCEL, Erdem., Osmanlı Ağaç İşçiliği", Kültür ve Sanat, Sayı 5, 1977